

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Historiske huse i FÅBORG

725 dag. 1843. Mogens Lehning 26. okt. 65. 8.

Blyanttegningen af Fåborgs strandkvarter er udført af maleren Jens Peter Møller. Han var født i Fåborg i 1783 og hørte til tidens mere kendte landskabsmalere. Han var en af de første, som skildrede den jyske natur, og blandt hans billeder finder man også motiver fra Paris og Norge. Jens Peter Møller opholdt sig i sommeren 1843 på Sydfyn, hvor han gjorde dette studie af sin fødeby. På tegningen ses det store klokketårn, der hæver sig over de lave husrækker nær den flade strand. J. P. Møller døde i København 1854. Tegningen opbevares i Kobberstiksamlingen på Statens Museum for Kunst.

Historiske huse i FÅBORG

Bevaringsplan for Fåborg købstad

NATIONALMUSEET 1974

Historiske huse i FÅBORG

Layout og rentegning: Nationalmuseet. 2. afdeling
Tryk og reproduktion: Poul Petri Bogtryk/Offset A/S
Skrift: Times
Papir: 115 g mat maskinkrideret offsetpapir
1. oplag 4.000 eks.
ISBN 8748000450

INDHOLD

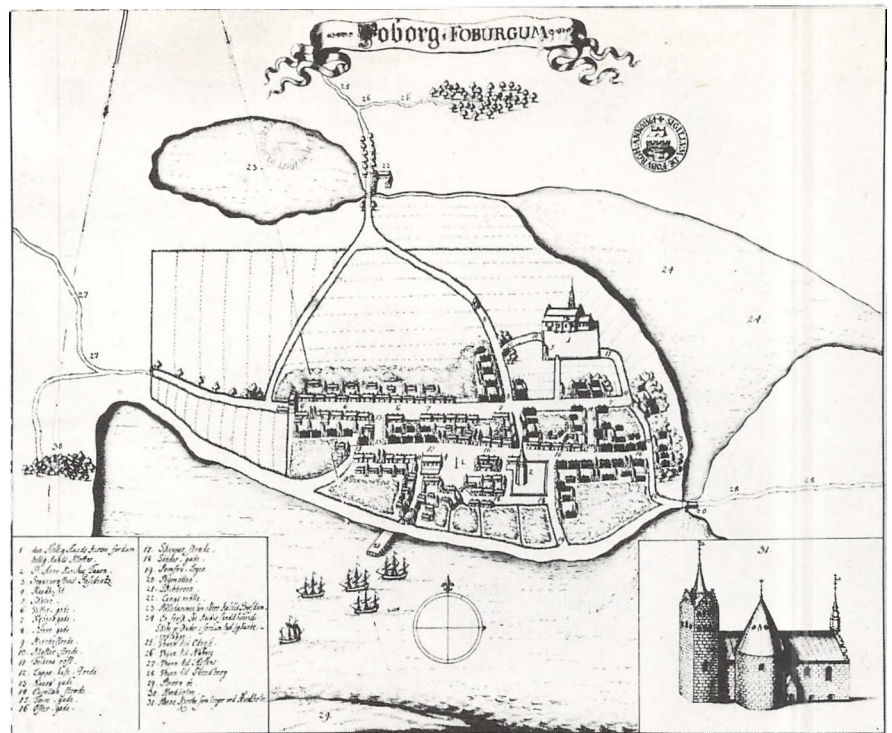
Forord	side 5
Registrant	side 11
Ordforklaring	side 100
Personregister	side 105
Litteraturfortegnelse	side 109
Matrikel- og oversigtskort	side 113

Johan Jacob Bruuns kobberstik af Fåborg fra 1762. Byen ses fra øst.

Blandt de fynske kystbyer har Fåborg tidligt tiltrukket sig opmærksomheden som en af de gamle købstæder, der i særlig grad var rig på minder om ældre tiders bygningskultur. Interessen samlede sig navnlig om Holkegade, der betragtedes som en fortrinlig illustration til Holbergtidens byliv for to hundrede år siden. Da Holkegade-husene med de høje karnapfremspring danner et bybillede, som har umiskendelige mindelser om en scene med sidekulisser, kan det ikke undre, at tanken om Holberg har trængt sig på, og der er da også ligefrem spillet teater i gaden. Men en by er ikke teater, huse ikke kulisser. Fåborg er blevet til som ramme om et købstadsliv, der på godt og ondt svarer til det, der har været levet i mange andre søkøbstæder. Det har været en by, som eksisterede i kraft af de betingelser, der var på stedet for erhverv og omsætning, en by, som med skibsbro, havn og færgeforbindelser, vendte sin ene side ud mod en større verden, medens den bag sig havde et rigt bondeland med en befolkning, der – skønt uår og krigstider ikke har været ukendte – dog i det lange løb har vidst at skaffe sig mere end til dagen og vejen, og som med sin milde, frodige landbokultur nok har været med til at give købstaden sit særlige præg.

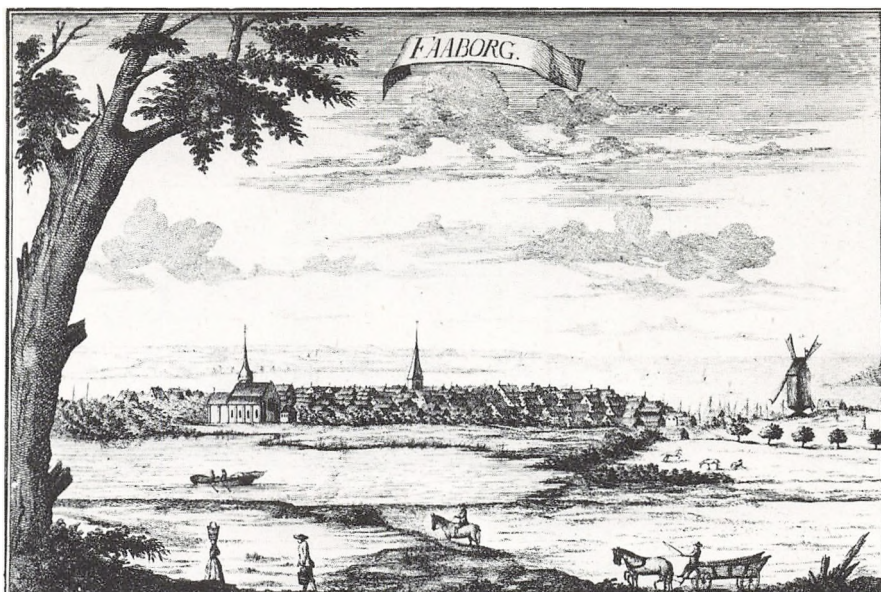
Som så mange andre af vore byer har Fåborg sin rod i middelalderen, og selv om den gamle købstadskirke for længst er gået tabt, er det dog denne middelalderkirkes tårn, der – omend i ombygget stand – stadig er byens vartegn. Med Helligåndsklostrets kirke har byen imidlertid et velbevaret, sjældent mindesmærke over middelalderens milde stiftelser, og sammen med Stege og Flensborg er Fåborg ene om i dag at kunne vise os en middelalderlig dansk byport som et monument, der taler til os

Fåborg efter Resens atlas 1670. Fåborgs gadenet har ikke ændret sig væsentligt siden dette kort blev tegnet. Enkelte gader har fået nye navne, bl.a. Adelgade, der på Resens tid hed Søndergade, og Strandgade, der gik under navnet Skipperstræde og mandede ud i »skibbroen«, hvor seilskibene lagde til. Den nuværende Nørregade var i 1600-årene en landevej, der førte ind i Fåborg og sørgede for byens forbindelse med oplandet. På kortet kan kun få bygninger genkendes, og det er offentlige bygninger som kirken og klokketårnet.

om de forsvarsmærker, der engang hørte hverdagen til, hvis en bybefolkning ville gøre sig håb om at leve i fred.

Det er dog nyere bygninger, som giver Fåborg sit præg. En række store bybrande i 1672, 1715 og 1728 er baggrunden for, at bl.a. Holkegaden, der genrejstes i de følgende år, fik sit enhedspræg, og mange andre huse stammer fra samme tid. Det er bindingsværkshuse, som i mangt og meget minder om det farverige fynske bindingsværk, vi kender fra byens opland, og på tilsvarende måde kan man sige, at de noble, grundmurede huse fra den efterfølgende tid er i slægt med den lyse, rene arkitektur, som præger meget af det sydfynske byggeri, som vi kender det ikke mindst fra herregårdene. I Fåborg har denne bygningskultur sat sig smukke minder i værker af den stedlige bygmester-slægt Lang, og det er måske ikke så mærkeligt, at den klassiske arkitektur igen for et halvt århundrede siden kunne trives her uden at få anstrøg af den kulde, der alt for let indsniger sig i regelret byggeri. Carl Petersens menneskelige »klassicisme«, som blev til i et med fynboernes store indsats på maleriets og billedhuggerkunstens område – med Mads Rasmussen som en stor-slået mæcen – er endnu med til at præge Fåborg, og man kan roligt sige, at der siden da har været større ansvarsbevidsthed

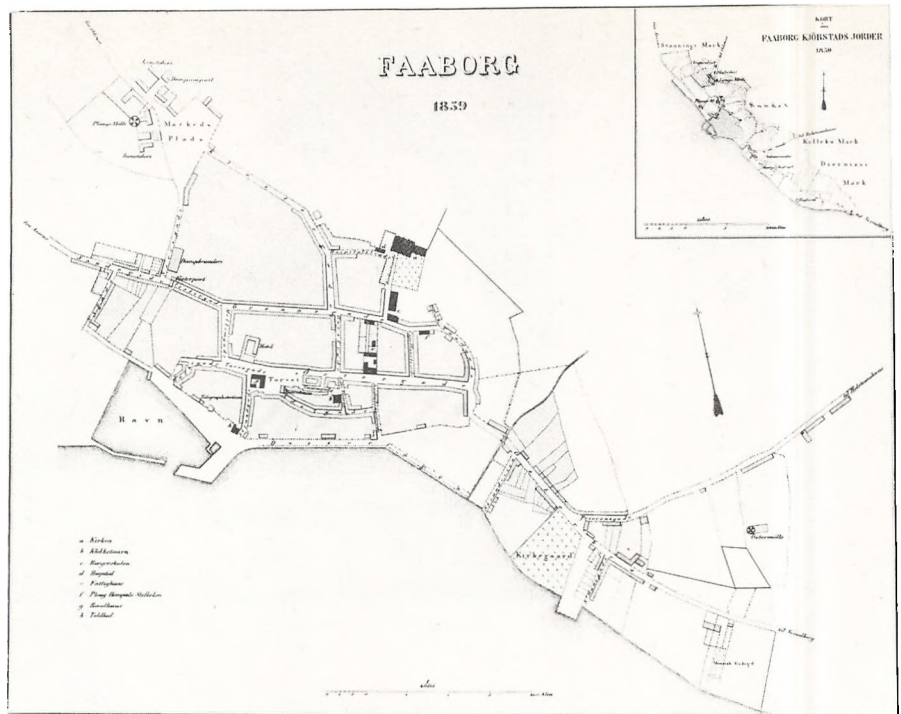

Prospekt af Fåborg gengivet fra Pontoppidans Danske Atlas 1765. Byen ses fra nord.

over for bygningskulturelle værdier i Fåborg end mange andre steder. Det er bemærkelsesværdigt, at Fåborg var den første by, som udlagde »bevaringszoner« i byplaner og dannede en privat støtteorganisation (»Fåborg-fonden«), som gjorde et stort arbejde for at vække og fastholde interessen for de særlige værdier, byen besad.

At udlægningen af bevaringszoner ikke var en endelig ordning, og at der måtte træffes mere vidtgående foranstaltninger, hvis bevaringsarbejdet skulle følge trit med den hastige udvikling på byggeriets og andre områder, har længe stået klart. Kommunen har da også fulgt byplanarbejdet op, og der er ikke længere nogen, der alene ser på bevaringsarbejdet som en turistmæssig – endsige teateragtig – aktivitet. I et folkestyret samfund, hvor lokalt selvstyre skal være en borgen for, at en by først og fremmest bliver et godt sted at være for de mennesker, der bor og virker i den, må bevaringsarbejdet indgå som et led i bestræbelserne for at gøre rammen om disse menneskers daglige tilværelse så god som mulig, og hvad man med et nu meget brugt ord kalder »miljø« får en særlig karakter – med særlige muligheder – hvor det drejer sig om en gammel by med værdifulde ældre huse.

Fåborg byråd har ønsket bykernens gamle bebyggelse undersøgt med henblik på at få oplysninger indsamlet og publiceret om de huse, der udmærker sig som bevaringsværdige i denne forbindelse. Det er et arbejde, som Nationalmuseets 2. afdeling har påtaget sig, og som har resulteret i udgivelsen af denne bog. Hensigten har været hurtigst muligt at samle og ordne de oplysninger, som kan belyse de ældre huses forhold. Erfaringsmæs-

Kortet er hentet fra Trap: Danmark, I. udgave 1859. Bortset fra kvarteret omkring Østerbro havde byen dengang en udstrækning, som præcis svarer til det bevaringsområde, som blev tinglyst af kommunen i 1971, og som fremover skulle være sikret mod skæmmende om- eller tilbygninger.

sigt er en konkret viden om, hvordan husene er blevet til, og hvorledes deres historie har formet sig, det bedste grundlag for bevaringsarbejdet. Dermed være ikke sagt, at man i almindelighed tilstræber, at husene skal bevares nøjagtigt, som de nu forefindes, da der unægtelig er ikke så få forandringer, man gerne så udført. På den anden side kan det heller ikke være noget mål at føre alt tilbage til en såkaldt »oprindelig« tilstand. Hovedformålet med bevaringsarbejdet i et gammelt byområde med huse af historisk interesse og æstetisk kvalitet er at sikre de værdier, som er med til at skabe områdets karakter og at sørge for, at alle forandringer bliver til det bedre for byen som helhed. I den forbindelse kan man generelt sige, at de fleste moderniseringsarbejder er ønskelige, navnlig når de tilsigter at gøre boliger og arbejdsrum bedre egnede til at imødekomme nutidens fordringer. Hvor mange ville ønske en hverdag uden de tekniske installationer, det sidste århundrede har muliggjort? Problemet er imidlertid ofte dette at få nyttiggjort sig, hvad der på denne måde tilbydes mennesker af i dag, uden at man sætter de særlige værdier over styr, som vitterligt er knyttet til tidligere tiders bygningskultur, og problemet har en særlig karakter derved, at dets løsning i så udpræget grad er afhængig af et vist fællesskab imellem de mennesker, der f.eks. har ansvaret for en række huse i en fin gammel gade. Små forandringer, der – set isoleret – kan forekomme harmløse, vil måske forringe et gadebillede gradvist til skade for alle. Det er derfor vigtigt ikke alene at se på hus efter

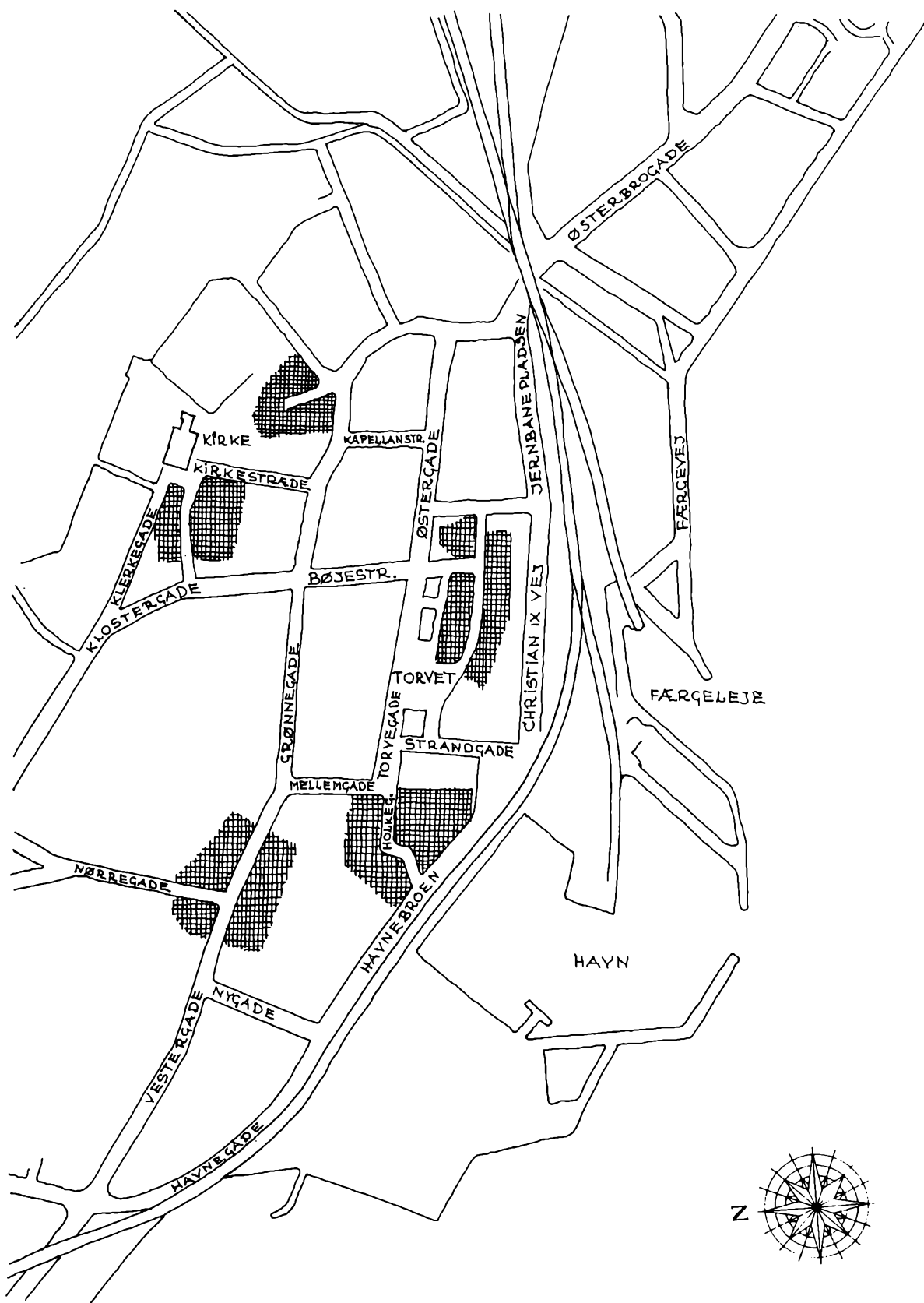
»På isen bag byen« er titlen på Peter Hansens maleri fra 1901 af Fåborg set fra nordøst. I forgrunden leger byens ungdom på det tilfrosne Sund. Sundet var forhen et lavvandet område, hvor man drev lidt fiskeri, men i tidens løb blev det mudret og dyndet og var ved århundredskiftet en fare for byens sundhed. I 1901 anlagdes en vej tværs over Sundet og efter 1. Verdenskrig blev resten udtørret og opdyrket. Mindet om dette sted er bevaret i navne som Sundagervej og Sundvænget.

hus, men også at betragte husene i den sammenhæng, de har med den omliggende bebyggelse. De »anmærkninger«, der på de følgende sider er gjort ved de fleste huse, er affattet ud fra sådanne synspunkter i håb om, at de vil blive taget i betragtning af ejerne.

I april 1970 overlod Fåborg byråd det til arkitekt m.a.a. Ole Pårup at udarbejde en dispositionsplan for Fåborg kommune, der efter kommunalreformens gennemførelse dækker et meget stort hjørne af Fyn. Som resultat heraf foreligger nu en plan i tre dele, hvoraf den ene omfatter »Fåborg bykerne«. Inden for denne bykerne udgør det byområde, som for et århundrede siden var *hele* Fåborg, kun en meget lille del, men her findes alt, hvad der er bevaret af den historiske bybebyggelse. Det er ikke vanskeligt ved hjælp af ældre bykort at fastslå, hvor begrænset dette område var helt op til nutiden. Men i denne bog skal den almindelige byhistorie ikke refereres. Den er udførligt behandlet andetsteds. Det kort, som følger med bogen, viser, hvad der i dag – og forhåbentlig langt ud i fremtiden – kan betegnes som området med det gamle Fåborgs historiske huse. Dette område vil man også kunne kalde *bevaringsområdet*, for det er her den særlige bevaringsinteresse må gøres gældende. Det er Nationalmuseets håb, at bogen vil stimulere denne interesse og gøre det nemmere for det nye, store Fåborg at opretholde det gamle byområde til glæde for alle i og uden for området.

Den 4. januar 1974

Nationalmuseets 2. afdeling.

Fåborg var en af de danske købstæder, som først gennemførte bevarende byplansbestemmelser. Kortet over Fåborg viser de gamle »bevaringszoner« (angivet med krydskravering), hvor man ønskede bebyggelsen bevaret. Byplanvedtægten blev i 1971 afløst af omfattende tinglysninger efter bygningsvedtægtens § 22.

*Fortegnelse over
Historiske
huse*

ADELGADE

Adelgade. Foto 1971. Bindingsværkshuset til venstre i billedet er Adelgade 3. Bebyggelsen i Adelgade er stadig en velafstemt helhed. Husene varierer fra 1 til 2 etager, men er gennemgående opført på en lav sokkel og med ensartet etagehøjde. Mange bygninger har gode detaljer som for eksempel trappesten og skorstenspiber. Over husrækken knejser byens vartegn, klokketårnet. Kun ved gadens udmundinger er rejst bygninger, som er totalt fremmede for miljøet. (nr. 1, 25 og 30).

ADELGADE 2 Matr. nr. 276

Forhuset har fælles bygningshistorie med naboet, Adelgade 4, idet begge forhuse oprindelig udgjorde stuehuslængen i en bindingsværksgård opført omkring midten af 1700-årene. Gården var i 1761 i 3 længer. I perioden 1761–1817 var stuehuslængen i 16 fag bindingsværk med murtavl, 1 etage høj og forsynet med teglklædt heltag. Bygningen havde fra begyndelsen et portrum, men først i 1817 omtales dette som værende i 3 fag. Ved udmatrikulering mellem 1811 og 1817 deltes forhuset i to matrikler, nr. 276 og nr. 275, (henholdsvis nuværende Adelgade 2 og Adelgade 4), af hvilke nr. 2 herefter bestod af 5 fag til gaden og 7 fag mod gården, regnet for 6 fag, samt port i 3 fag. I de efterfølgende taksationer hersker nogen uenighed om, hvor mange fag huset og porten har været i. De 2 huse kom atter i 1837 under samme ejer, smedemester J. Jensen, der i 1853 lod de 5½ vestlige fag i forsiden af Adelgade 2 nedrive og genopføre i grundmur; samtidig blev facaden i den vestre ende af huset rykket 1 alen og 9 tommer tilbage og den østre ende 1 alen frem for at gøre denne del af Adelgade bredere. I dette århundrede er huset undergået væsentlige ombygninger, der har ændret facaden. I 1952 er et lille vinduesfag nærmest porten sløffet for at gøre denne bredere og i samme årti er der indrettet butik i husets vestlige del, som domineres af de store butiksruder. De 5 bindingsværksfag til gaden har brunmalet tømmer og gule tavler. Bagsidens bindingsværk, der visse steder er præget af meget svært tømmer, har gule tavler og brunmalet træværk.

Anmærkninger: Forhusbygningen bærer i dag tydelig præg af de mange ombygninger, der er beskrevet ovenfor, men huset fremtræder dog vel vedligeholdet og miljøtilpasset. Butiksindretningen i husets vestre del virker ganske vist dominerende, men sprosseinddelingen af de store vinduesflader redder i nogen grad helhedsindtrykket. Lysreklamen i taget bør fjernes. Huset mangler en skorsten.

ADELGADE 3 Matr. nr. 377

Det lille *forhus* med den karakteristiske facade kan, for størstedelens vedkommende, føres tilbage til et 4-fags bindingsværkshus i 1 etage, der lå på

stedet i 1761. Bygningen omtales i dette år som »et lidet hus til søndre side mod Adelgade«, hvor det udgjorde baghuset i en ejendom beliggende mellem Tårngade og Adelgade; det beskedne baghus havde indtil 1801 teglklædt tag til gaden og stråttækt tag mod gården. Imellem 1801 og 1811 frasolgte den daværende ejer, købmand Simon Ploug, den del af matriklen, hvorpå baghuset lå, og under den nye ejer, Andreas Klepsing, gennemgik huset en mindre ombygning og forbedring. Huset blev herunder udvidet med 1 lille fag til i alt 5 bindingsværksfag. Imellem 1817 og 1827 blev den let udkragede pultopbygning i 2 fag bindingsværk tilføjet og i en senere periode, 1847 til 1857, blev begge gavle trækklædte foroven. Grundmuringen af den frie vestlige gavl og forhøjelsen af bagsiden med 1 bindingsværksetage til 2 etager er foretaget i nyere tid. Facaden har i dag gule pudsede tavler, grønt tømmer og småsprossede vinduer i 3 af fagene, i dørfaget ses en dobbelt grønmalet fyldingsdør med vindue over. Taget er teglklædt til gaden og belagt med skifer mod gården. Bagsiden har en grundmuret 1. etage og 2. etage i bindingsværk, hvor det midterste af de 5 fag er bredest, alle fagene har pudsede og gulkalkede murtavler.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret. Trods husets noget uharmoniske udformning følger det sig pænt ind i gadebilledet. Ikke mindst takket være tegltaget og den smukke dobbeltdør med vinduer over. Det er både synd og skam, at Adelgade 3 er nabo til det dilettantisk udformede byggeri, Adelgade 1. Huset er fredet i klasse B.

ADELGADE 4
Matr. nr. 275

Forhuset har fælles bygningshistorie med Adelgade 2 (se under denne). De to forhuse udgjorde tilsammen en bindingsværkslænge i 15–16 fag hørende til en større gård fra midten af 1700-årene. I perioden 1761–1817 udgjorde forhuset de 6 østlige fag i længen, der var 1 etage høj, forsynet med teglklædt heltag og indrettet til beboelse. Mellem 1811 og 1817 udskiltes de 6 fag til en selvstændig beboelse ved en matrikeldeling, i 1837 blev de atter sammenlagt med nabohuset, Adelgade 2. I perioden indtil 1847 hersker der nogen uklarhed i arkivalierne, om hvorvidt forhusets portrum i 3 fag har tilhørt Adelgade 4 eller 2, imellem 1847 og 1867 hørte portrummet under Adelgade 4. Omkring 1870 blev husets for- og bagside »overtrukket« med cement. Fuldmægtig Carl Hansen lod i sommeren 1887 en kvist i 6 bindingsværksfag (talt som spærfag) påsætte mod gården. Indtil 1887 har huset været i bindingsværk til alle fire sider. I 1967 blev bagsiden omsat i grundmur. Den mørkerøde, glatpudsede facade har i dette århundredes første halvdel fået en gadedør i det vestligste fag nærmest porten. Under facadens tre vinduer ses rektangulære, sprutpudsede felter, der sammen med vinduerne er indrammet af profilerede bånd, der tillige ses omkring hoveddøren.

Anmærkninger: Forhuset er vel vedligeholdt og fremtræder i dag i den skikkelse, som det fik ved ombygningen omkring 1870. Bygningen går fint ind i gadebilledet. Skorstenene bør males eller kalkes enten hvide eller i facadens farve.

ADELGADE 5
Matr. nr. 378

Forhuset har indtil 1817 fælles bygningshistorie med nabohuset, Adelgade 7 (se under dette), hvor bygningen udgjorde de 3½ vestlige fag i et 1-etages bindingsværksbaghus (hovedbygningen lå til Tårnstræde). Det omtales første gang i 1817, at huset havde teglhængt tag. I 1846 lod ejeren, vogter Søren Kalmar, den i huset værende bindingsværksfor side nedtage og genopføre i grundmur. Husets nuværende facadebehandling er præget af det kvaderstensfugede murværk, der afsluttes foroven af en gråmalet, profileret og gennemgående sålbænk. Facaden er oven til pudset, gulmalet og afsluttet ved en hvidmalet, profileret hovedgesims. Bagsiden er mod øst delvis dækket af et nyere, lille sidehus; den frie ydermur har grønmalet tømmer og gulmalede tavler.

Anmærkninger: Godt lille hus, der er pænt vedligeholdt. Hoveddøren er, som i størsteparten af byens huse, temmelig uheldig, og det virker underligt, at der er fjernet sprosser i de to vinduesfag. Skorstenen, fælles med nr. 7, er særdeles karakterfuld.

ADELGADE 6
Matr. nr. 274

Forhuset opførtes i 1803 for daglejer Peder Nielsen. Bygningen var i 5 fag egebindingsværk med teglhængt heltag. I slutningen af 1820'erne lod den

efterfølgende ejer, skipper Erich Stokkebye, husets for- og bagside omsætte i grundmur, dog således at bindingsværket bevaredes i gavlene. Ved samme ombygning tilføjedes dørfaget ved bygningens østre gavl. I 1947 blev 1 etage i bindingsværk tilbygget husets bagside, som herefter er 2 etager høj. Huset har i dag en glatpudset rødmalet facade med tjæret sokkel og murede sålbænke under de tre uregelmæssigt placerede vinduer. Den profilerede hovedgesims er hvidmalet. Den frie gavl har sortmalet tømmer og pudsede røde tavler.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Den nyere hoveddør med det lille lave vindue bør males som det øvrige træværk. Desværre mangler der en skorstenspipe.

ADELGADE 7
Matr. nr. 379

På grunden, svarende til de nuværende gadenumre Adelgade 5–7 og Tårngade 6–8, lå i perioden 1761 til 1791 en tre-længet bindingsværksgård, hvis forhus vendte ud til Tårngade og med baghus til Adelgade. Det nuværende *forhus*, Adelgade 7, udgjorde de 3½ østlige fag i det omtalte baghus, der var på 8 fag, 1 etage og med stråttækt tag. Bygningen står i brandtaksationsprotokollerne fra denne periode omtalt som »ladehus« eller som »en længde til lade«. Ved et ejerskifte i 1790'erne udmatrikuleredes ejendommen i to matrikler, 126a og 126b, således at skellet delte både forhus og baghus. Baghuset bestod herefter af to huse på hver 3½ fag, der begge indrettedes til bolig. Gårdens sidelænge, der lå i den østlige del af grunden, er antagelig nedrevet, eftersom den ikke er omtalt efter 1791. Ved en ny matrikeldeling mellem 1811 og 1817 skiltes forhusene fra baghusene, hvorefter det østlige baghus, der førhen hørte under matr. nr. 126b (nuværende Tårngade 8) fik matr. nr. 126d (svarende til nuværende Adelgade 7). På samme tid fik baghuset teglhængt tag og det har herefter ikke undergået væsentlige ændringer i sit ydre indtil redaktionen af denne bog. Husets facade har tjæret bindingsværk med pudsede gule tavler og i to stolper ses gennemstukne bjælkehoveder. Bagsiden er i bindingsværk.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret, ligesom det er med til at præge den fine gade. Den nuværende enkle plankedør må endelig bevares uændret, idet den er med til at understrege husets uprætentiøse og naturlige præg. Forbilledlig udformet skorsten, der deles med naboen i nr. 5. Huset er fredet i klasse B.

ADELGADE 8
Matr. nr. 273

Forhuset blev opført i 1856 af bygmester H. J. Lang junr. Bygningen var 2 etager høj og ifølge brandtaksationsprotokollen i 7 grundmurede fag. I de 2 østlige fag var indrettet portrum og det teglklædte heltag var forsynet med en kvist over 2 fag mod gården. I 1924 blev en grundmuret halvtag påsat mod gården for ejeren, dommerfuldmægtig Larsen. Huset står i dag med gul glatpudset facade. Port og vinduer har buet overkant og under 2. etages vinduer ses rektangulære felter med klinker, der er påsat i dette århundrede. Simpel muret hovedgesims og glatpudset og gulmalet bagside.

Anmærkninger: Huset er både godt vedligeholdt og velbevaret, men særdeles skæmmende virker klinkerne under 2. etages vinduer. I stedet for klinkerne bør facaden forsynes med et gesimsbånd mellem 1. og 2. etage på samme sted, hvor man i dag ser tydelige spor af det bånd, som oprindeligt prydede facaden. Samme slags bånd finder man på Adelgade 16, 18, 20, 22, 24 og 26. Skorstenen bør males eller kalkes.

ADELGADE 9
Matr. nr. 380

Arkivalske undersøgelser har ikke kunnet belyse *forhusets* bygningshistorie fuldt ud, men antagelig er bygningen opført mellem 1847 og 1852 efter en næsten fuldstændig nedrivning af et ældre bindingsværkshus i 3 fag, der lå på matriklen. Ifølge brandtaksationen i 1852 havde skræddermester Hundt ladet sit 3-fags bindingsværkshus udvide til 5 fag og forsiden omsætte i grundmur. Bagsiden omtaltes herefter som værende dels i ege- dels i fyrrebindingsværk med murtavl. Vurderingssummen steg samtidig fra 240 rigsdaler i 1847 til 850 rigsdaler i 1852. I foråret 1857 står anført i bygningskommissionens forhandlingsprotokol, at skræddermester Hundt vil opføre en kvist mod gården

»af bindingsværk ligesom nederste etage«. Ansøgningen blev godkendt og ombygningen fulgte hurtig efter, idet en efterfølgende brandtaksation fra september samme år omtaler en kvist over de 2 vestligste fag mod gården. Omtalte kvist er mellem 1857 og 1867 udbygget til en hel etage mod gården. Huset har i dag glatpudset, rødmalet facade med tjæret sokkel og sprosseløse, tredelte vinduer. Facaden afsluttes foroven af en simpel muret gesims med enkel profilering. Bagsiden står i 5 bindingsværksfag i 2 etager med sortmalet tømmer og gule murstenstavl. Tegltaget er i nyere tid blevet udskiftet med eternit. Det må antages, at de nuværende vinduer er indsat kort før 2. verdenskrig.

Anmærkninger: Husets dimensioner føjer sig godt ind i gadebilledet og bygningen er som følge heraf bevaringsværdig, men ser man på de enkelte bygningsdetaller, især vinduerne, hoveddøren, eternittaget og skorstenen virker de desværre afstikkende fra den noble holdning i gadens øvrige bebyggelse. Især ville et tegltag virke formildende.

ADELGADE 10
Matr. nr. 272 a

På matriklen, hvor der forhen lå et bindingsværkshus, opførtes i 1882 et grundmuret *forhus* for maler Peder Jacobsen, der i marts 1881 havde ansøgt bygningskommissionen om tilladelse til at ombygge sit hus. Ejeren blev pålagt, »at rykke huset et stykke ud i gaden, så denne bliver lige«. Bygningen var i 5 fag, 1 etage høj og med teglklædt heltag og gavlkvist på 3 fag med frontispice til begge sider. Huset har i dag groft pudset, gul facade med blåmalet dobbelt fyldingsdør i den vestlige del og 4-rammede sprosseløse vinduer i 1. etage og kvist. Bagsiden er ligeledes sprutpudset med en fyldingsdør i det vestligste fag.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Med sine store dimensioner afviger det i nogen grad fra gadens øvrige bebyggelse, men gavlkvisten formidler overgangen fra det dominerende nabohus (nr. 8) til de mere beskedne huse mod øst.

ADELGADE 11
Matr. nr. 381

Bygningsarkæologiske undersøgelser af det nuværende *forhus* viser, at der næppe er bevaret noget af det oprindelige 1-etages bindingsværkshus i 3 fag, der endnu i året 1887 lå på dette sted. *Bygningens* grundmurede facade er glatpudset og rødmalet med hvidmalet, profileret hovedgesims. Bagsiden er ligeledes grundmuret og hvidkalket med simpel, muret hovedgesims.

Anmærkninger: Pæn lille bygning, der hævder sig fint blandt gadens andre småhuse. Den nuværende hoveddør er ikke på højde med bygningens øvrige detaller. En malet fyldingsdør ville være at foretrække, ligesom en overfladebehandling af skorstenen ville give bygningen mere karakter.

ADELGADE 12
Matr. nr. 271 b

Adelgade 12 og 10 udgjorde indtil slutningen af 1830'erne en matrikel, hvorpå der lå en 1-etages bindingsværksbygning på 9 fag. Bygningen var opført før 1761. Ejendommen udmatruleredes mellem 1837 og 1847, hvorefter Adelgade 12 udgjorde et *forhus* på 3 bindingsværksfag. I 1857 ansøgte skibsreder N. R. Mogensen om tilladelse til at nedrive forsiden af sit hus og genopføre den i grundmur. Ansøgningen blev bevilget og ombygningen foretaget samme år. *Forhusets* facade har i dag gul maling over og grøn maling under det gennemgående bånd under vinduerne. Facaden har forneden tjæret sokkel og afsluttes foroven af en smukt udformet profileret hovedgesims med grove tandsnit. I det vestligste fag ses en nyere enkelt dør.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt. Indgangsdøren bør dog males.

ADELGADE 13
Matr. nr. 382

I året 1893 lod landpost Poul Thomsen en ældre bindingsværksbygning nedrive og på samme sted opføre et grundmuret *forhus* i 3 fag og 2 etager. Bygningens facade er i gul blankstensmur med aftrappet muret kordon- og hovedgesims. I facadens østlige del ses en dobbelt hvidmalet fyldingsdør med farvet rude over og afsluttet med et buestik, der gentages over alle vinduer i 1. og 2. etage. Vinduerne har murede sålbænke. Den frie vestlige gavlspejs er

beklædt med eternitplader og vinkeltaget er belagt med bølgeeternit.

Anmærkninger: Forhuset er godt vedligeholdt og velbevaret. På en fin måde følger huset sig til de to ældre nabohuse mod øst (nr. 15 og 17). Netop på grund af samspillet med disse to huse, kan det anbefales, at eternittaget ved en fremtidig omlægning erstattes med røde tegl.

ADELGADE 14
Matr. nr. 270b

Det nuværende *forhus* er fremstået ved gennemgribende ombygninger i forrige århundrede af et 5-fags bindingsværkshus, der opførtes på grunden før 1761. Bindingsværkshuset var 1 etage højt med »stentag« til gaden; tagfladen mod gården var stråttækt og udskiftedes først med tegl i 1790'erne. Husets første ombygning blev foretaget imellem 1811 og 1817, hvor ejeren, snedker Poul Albertsen lod husets forside omsætte i »massiv« grundmur og for den samme ejer blev en kvist over 3 fag til gaden tilføjet i perioden 1817 til 1827. I året 1856 ansøgte skibsreder N. R. Mogensen bygningskommissionen om tilladelse til at forsyne forhusets bagside med grundmur, samt påbygge en kvist mod gården med »grundmuret forside«. Ansøgningen godkendtes af kommissionen og ombygningen var tilendebragt ved brandtaksationen i 1857, hvor det ved samme taksation anføres, at begge gavle fortsat er i bindingsværk. Husets vandskurede lysegrønne facade bærer i 1973 præg af den uregelmæssige inddeling i 4 fag, hvor det østligste fag optages af en blå- og hvidmalet dobbelt fyldingsdør. Sammesteds sad en smuk empiredør, der i 1932 overflyttedes til hjemstavnmuseet i Holkegade. Under 1. etages vinduer ses et gennemgående profileret bånd, der er gentaget under de tre vinduesfag i den brede kvist. Ved kvistens basis er muret et fladt bredt bånd og kvisten afsluttes foroven af en aftrappet gesims, der danner overgangen til et helvalmtag. Bagsiden af bygningen har pudset rødmalet grundmur.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og særdeles bevaringsværdigt. Huset følger sig meget smukt ind i gadebilledet, men det er at beklage, at underfacaden – formentlig i begyndelsen af dette århundrede – er ændret således, at to almindelige vinduesfag, der fulgte faginddelingen, blev erstattet med et stort trerammet vindue. Bag facadens vandskuring anes de oprindelige vinduesåbninger.

ADELGADE 15
Matr. nr. 383

I juni 1851 fik rugbrødsbager Hans Jensen tilladelse til at opføre et 2-etages forhus med sidefløj på en antagelig hidtil ubebygget grund, der lå mellem Adelgade 13 og hjørneejendommen, Adelgade 19–21. *Forhuset*, der stod nyopført i november samme år, var i 6 fag og 2 grundmurede etager til gaden og gårdsiden. Det er dog næppe korrekt, når det i brandtaksationsprotokollen står anført, at bagsiden var grundmuret, idet en følgende taksation i 1865 omtaler de 2 østligste fag som værende i bindingsværk, hvilket en bygningsarkæologisk undersøgelse i 1973 har bekræftet. Bygningen havde teglklædt heltag og var indrettet til beboelse for fire familier. Mellem 1857 og 1865 deltes ejendommen ved udstykning i to ejendomme, hvoraf den vestligste blev Adelgade 15. Forhuset bestod herefter af 3 fag til gaden og 4 fag mod gården, regnet som 3½ fag. I dette århundredes begyndelse fik skomager Jochumsen forretning i huset og fra hans tid stammer et støvle-»udhæng«, som i dag er anbragt på hjemstavnmuseet. Huset står nu med glatpudset gulmalet facade, tjæret sokkel og profileret hovedgesims. I 1. etages østre ende ses en enkelt fyldingsdør med vindue over. Bagsiden har overpudset og gulmalet bindingsværk og grundmur.

Anmærkninger: Husets bevaringstilstand er god, ligesom det er vel vedligeholdt. Den i øvrigt pænt udformede skorsten burde vandskures og kalkes eller males hvid eller i facadens farve.

ADELGADE 16
Matr. nr. 269a

Snedker C. N. Thomsen lod i 1857 en ældre bindingsværksbygning nedbryde på matriklen og sammesteds en ny bygning opføre. *Forhuset* var i 2 etager, grundmuret til alle sider, dog således, at den vestre gavl delvis var fælles med nabohuset, Adelgade 14. Huset havde teglhængt tag og i 1. etage var der indrettet værksted. En taske-kvist over de 2 midterste fag mod gården blev mel-

lem 1857 og 1859 påbygget for den samme ejer. Huset har i dag en gult pudset facade med flad hvidmalet kondongesims og et gennemgående profileret bånd ses under 1. etages vinduer. Facaden afsluttes af en profileret hovedgesims, der er hvidmalet. I det østligste fag en nyere fyldingsdør med sprossevindue i.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Selv om skorstenen ikke er af den smukke type med udkrægning, som ofte ses i Fåborg, bør den alligevel vandskures og kalkes eller males.

ADELGADE 17
Matr. nr. 384

Forhuset har fælles bygningshistorie med det vestlige nabohus (se under Adelgade 15). Efter udmatrikuleringen mellem 1857 og 1865 bestod det 2-etages forhus af 3 grundmurede fag til gaden og mod gården. Huset havde, som nabohuset, teglklædt tag. Forhuset har siden hen ikke gennemgået væsentlige ændringer i sit ydre og står i dag med en sirlig kvaderstensfugt 1. etage og glatpudset 2. etage. Under 1. etages vinduer ses murede, profilerede sålbænke, overgangen mellem 1. og 2. etage formidles af en glat hvidkalket kordongesims og facaden afsluttes af en profileret hovedgesims. Bagsiden er pudset og gulkalket. Facadeudsmykningen, der afviger fra nabohusets udsmykning, stammer antagelig fra 1860'erne eller lidt senere.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret, og det føjer sig pænt ind i gadebilledet. Desværre står den glatte indgangsdør med råglasvindue ikke godt til den pæne udvendige granittrappe. En fyldingsdør burde ved lejlighed isættes.

ADELGADE 18
Matr. nr. 268b

Det nuværende *forhus* er fremstået ved flere ombygninger af et bindingsværkshus opført på matriklen før året 1761, hvor det omtales som »et stuehus til gaden med sten (tegltag) overalt, hvoraf er en kvist 3 fag«. Først i brandtaksationsprotokollen fra 1791 nævnes det, at huset er i bindingsværk. Fra 1801 og i de følgende brandtaksationsprotokoller omtales huset som værende i 4 fag, men da ingen betydelig stigning i vurderingssummen fra 1791 til 1801 har fundet sted, må det 4. fag være fremkommet ved at taksationsmændene enten har skrevet fejl eller har talt fagene som spærfag. Mellem 1837 og 1847 omsattes forhusets facade i grundmur og forhøjedes til 2 etager til samme side. Facaden er i dag vandskuret og gulmalet med tjæret sokkel. I det vestligste fag ses 1 dobbelt, grøn- og rødmalet fyldingsdør. Facaden har småsprossede vinduer i begge etager og afsluttes foroven ved en hvidmalet, profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Fint og velproportioneret hus, der både er godt vedligeholdt og velbevaret. Smuk tofløjet hoveddør fra ombygningen omkring 1840 med fast vindue.

ADELGADE 19
Matr. nr. 385b

På den førhen øde grund i Adelgade 19–21 ved klokketårnet opførtes i 1839–1840 et 9-fags *forhus*, der var 1 etage højt, grundmuret til alle fire sider og forsynet med teglklædt tag. Byggematerialerne til husets opførelse hentedes fra Fåborg gamle rådhus, der blev nedrevet i sommeren 1839 for at give plads til det nye rådhus sammesteds. Forhuset anvendtes i en årrække til bolig for nogle af byens vægttere, der før havde haft fribolig i det gamle rådhus. Samtidig med en mindre ombygning i 1877 deltes forhuset ved en udmatrikulering det følgende år i to forhuse (matr. nr. 385a og 385b, nuværende gadenumre 19 og 21) der hver bestod af 4½ fag. Det vestlige forhus har i dag lyseblå glatpudset facade, tjæret sokkel og et profileret gennemgående bånd under vinduerne, der har buet overkant. En hvidmalet profileret hovedgesims afslutter facaden. I det østligste fag sidder en smuk hvidmalet dobbelt fyldingsdør med vindue over. Bagsiden er pudset og malet gul. I taget er anbragt en kvist.

Anmærkninger: Forhuset er smukt vedligeholdt og velbevaret. Tagkvisten er nydeligt udformet, men desværre er skorstenen fjernet.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 261.

ADELGADE 20
Matr. nr. 267 a

Forhuset, der har fælles bygningshistorie med Adelgade 22, er fremstået i forrige århundrede ved gennemgribende ombygninger af et ældre bindingsværkshus. I perioden 1761–1856 lå der i Adelgade 20–22 en gård, hvis forhus udgjorde en teglhængt bygning på 15 bindingsværksfag i 1 etage. Huset havde fra 1801 en port på 2 fag i den østlige del (nuværende Adelgade 22). I juli kvartal 1856 deltes forhuset, hvorefter de 10 vestlige fag af bindingsværksbygningen udgjorde nr. 20. 1856–57 lod skomager J. Hartmann 10-fagshuset grundmure og forhøje til 2 etager til gaden, gavlene og bagsiden stod fortsat i bindingsværk, men bagsiden forhøjedes i de 6 vestlige fag til 2 etager. Efter 1867 er de østlige 4 fag i bagsiden forhøjet til 2 etager, tillige med en grundmuring af 1. etage. Facaden er glatpudset med hvidmalet kordongesims og hvidmalet, profileret hovedgesims, der har kraftige tandsnit. Det bemærkes, at de 4 østlige vinduesfag i 2. etage er mindre end de øvrige. Bagsiden har sortmalet tømmer og hvide pudsede murstenstav i 2. etage.

Anmærkninger: Smuk og velbevaret bygning, der er af stor betydning for det fine gadebillede. Taget og skorstenspiberne trænger til istandsættelse.

ADELGADE 21
Matr. nr. 385 a

Forhuset har indtil 1877 fælles bygningshistorie med nabohuset, Adelgade 19, i hvilket år det ved udmatrikulering udskiltes som en selvstændig beboelse. Forhuset var herefter i 4½ fag, grundmuret til alle fire sider og på 1 etage. Huset havde teglhængt heltag. Formentlig er der foretaget nogle ændringer i facadens vinduesinddeling, idet murværket omkring det nuværende midterste fag bærer spor af, at indgangsdøren har været placeret her i tidligere tid. Det arkivalske materiale, der ligger til grund for undersøgelsen, giver imidlertid ingen oplysninger om, at der er foretaget en ombygning af nævnte art. Vinduerne har buede overkanter og i det østligste fag sidder en grønmalet dobbelt fyldingsdør med vindue over. Den frie gavl og bagsiden er pudsede og gulmalede.

Anmærkninger: Forhuset er smukt vedligeholdt og velbevaret. På en fin måde formidler tagets halvvalm overgangen til det brolagte Lille Tårnstræde. Som naboen, nr. 19, er huset udstyret med en fin, dobbelt fyldingsdør med vindue over, og også dette hus har fået fjernet sin skorsten.

ADELGADE 22
Matr. nr. 264

Forhuset har fælles bygningshistorie med nabohuset, Adelgade 20 (se under dette). Det udgjorde i perioden 1761–1856 de 5 søndre fag i et 1-etages bindingsværkshus i 15 fag. Den i 1801 for første gang omtalte port i 2 fag er antagelig identisk med det nuværende portrum i husets vestre ende. I 1856 blev de 5 søndre fag udskilt fra bygningen som selvstændig beboelse (Adelgade 22) og kort tid efter blev forsiden grundmuret og en kvist over 3½ fag opsat til gaden. Efter 1867 er hele bygningen forhøjet til 2 etager til gaden. Huset har i dag glatpudset og gulkalket facade med glat kordongesims og profileret gennemgående bånd under 1. etages vinduer, herunder er facaden malet lysegrå og afsluttet forneden af en mørkegrå sokkel. Hovedgesimsen er profileret og i husets vestre ende ses en gennemkørsel i 2 fag lukket med en glat grønmalet port i to fløje med dør i den ene. *Baghuset* er opført omkring midten af forrige århundrede. Bygningen var i 1 etage, på 4 fag med vognport, indrettet til stald og kammer.

Anmærkninger: Forhuset er godt vedligeholdt og velbevaret. Skorstenen er ikke alene fint vedligeholdt, men af en type, som flere husejere i Fåborg burde efterligne.

ADELGADE 23
Matr. nr. 256

Det nuværende *forhus* er fremstået ved flere forbedringer af et hus, der i året 1804 opførtes for skrædder Johan Hertzfeldt. Huset var i 5 fag egebindingsværk med murede tav, 1 etage højt og med teglklædt tag. I 1851 lod skipper Thomas Johansen husets bindingsværk i den østlige gavl reparere, og i 1857 lod den samme ejer huset forsyne med en ny forside af grundmur. En grundmuring af gavlene og bagsiden har fundet sted på et senere tidspunkt end 1867. Husets facade har i dag 1 midtstillet, dobbelt og gråmalet fyldingsdør med vindue over, under vinduerne ses to gennemgående profilerede bånd,

hvorunder murværket er glatpudset og malet grå. Facaden er over de profilerede bånd vandskuret, ligeledes malet grå og den afsluttes ved en hvidmalet og profileret hovedgesims med flade tandsnit. Gavlene og bagsiden er pudset og gulmalet.

Anmærkninger: Pænt og velbevaret hus, der bl. a. har den vigtige funktion at dække over det misforståede og miljøfremmede byggeri Adelgade 25. Huset savner skorsten.

ADELGADE 24
Matr. nr. 263 a

Forhuset bestod oprindeligt af to bygninger, hvis bygningshistorier kan føres tilbage til 1771. I dette år lå der på grunden to stuehuse, hver i 2^{1/2} fag egebindingsværk og 1 etage, og begge forsynet med »steentag« (tegltag). I 1817 skrives det om husene i brandtaksationsprotokollen, at de »ere sammenbyggede« og de er herefter under samme ejer og takseres som et hus i 5 fag bindingsværk. I januar 1845 ansøgte skipper Illum om bygningskommissionens tilladelse til at forhøje sit bindingsværkshus med 1 etage til gaden og samtidig omsætte denne side til grundmur; sagen blev behandlet og bevilget. I 1847 var byggeriet for længst afsluttet og husets værdi steget fra 350 rigsdaler til 1050 rigsdaler. Bagsiden, der fortsat er i bindingsværk, er siden delvis blevet forhøjet til 2 etager og skjult af sidehustilbygninger i vest og øst. Huset står i dag med vandskuret, gulkalket facade, der på overgangen mellem 1. og 2. etage brydes af en profileret og hvidmalet kordongesims. Under 1. etages vinduer ses et glat gennemgående bånd, der er brunmalet som facaden derunder. Facaden afsluttes ovenpå af en hvidmalet profileret hovedgesims med tandsnit.

Anmærkninger: Forhuset er godt vedligeholdt og velbevaret. Pænt indgangsparti med fast vindue.

ADELGADE 26
Matr. nr. 262 a

Arkivalske undersøgelser har vist, at det nuværende *forhus* er fremstået ved gennemgribende ombygninger af et bindingsværkshus, der blev opført på grunden før 1761. Bygningen var i 3^{1/2} fag på 1 etage og med stråttækt tag. Fra 1801 og fremefter omtales huset som værende i 4 bindingsværksfag, uden at vurderingssummerne fra 1791 og 1801 i øvrigt viser et større spring, der kunne begrunde en ombygning. Mellem 1817 og 1827 fik huset omsider udskiftet vinkeltagets stråbeklædning med tegl. I 1856 ansøgte skipper J. C. F. Nagels enke om bygningskommissionens tilladelse til at forhøje huset til 2 etager, 2. etagen ligeledes i bindingsværk. Kommissionen godkendte ansøgningen, men byggeriet blev aldrig igangsat, idet de efterfølgende taksationer fra 1857 og 1867 ikke omtaler nogen ændring af huset. I 1884 lod en senere ejer, postbud Carl Milling, facaden grundmure, huset har ikke siden undergået væsentlige ændringer i det ydre. Det bør bemærkes under bygningshistorien, at husets vestgavl endnu står med tavl udmuret med rå sten. Over bjælkelaget mangler gavlen helt og huset bruger her bagsiden af gavlen i nr. 24. Facaden er i dag vandskuret og gulmalet. Under de sprosseløse vinduer ses murede sålbænke og facaden afsluttes ved en hvidmalet og »konsolaftrappet« hovedgesims, der er muret. Bagsiden står fortsat i bindingsværk, der har sortmalet tømmer og syldsten, medens murstenstavlene står gulkalkede.

Anmærkninger: Pænt vedligeholdt hus med smukt indgangsparti med fast vindue over. Nydelig skorsten, der både er vandskuret og kalket.

ADELGADE 28
Matr. nr. 261 a

Forhuset opførtes i 1884 af murermester H. J. Lang på en grund, hvor der førhen lå et ældre 1-etages bindingsværkshus i 3 fag. Det nyopførte hus var i 5 fag grundmur (talt som spærfag), på 1 etage og med teglhængt tag. Begge gavle var fælles med naboejendommene. Kvisten til gaden og kvisten mod gården er senere tilkommet. Huset har i dag gul, vandskuret facade med tjæret sokkel og muret »konsolaftrappet« hovedgesims. Under facadens 3 vinduer ses rektangulære blændinger med sprutpudsede rombeformede felter. Bagsiden har hvidmalet, simpel hovedgesims.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret, bortset fra ind-

gangsdøren, der ikke, som hos naboen i nr. 26, er i husets stil. Kvisten er måske dominerende, men det fine snedkerarbejde virker formildende. Forbilledlig skorsten med udkrægning, der både er vandskuret og malet, men desværre forsynet med en – formentlig – unødvendig opsats.

BØJESTRÆDE

Bøje Stræde. Foto 1973. Bøje Stræde er en af købstadens mindre forretningsgader, hvor næringslivet har forstået at tilpasse sig god bygningskunst. Den hvidkalkede gavlbygning med tilstødende portrum i billedets højre side tilhører en ældre købmandsgård, der i forrige århundrede gav livlig kørsel med hestevogne i den smalle gade. Udsynet lukkes bagest i billedet af det store, massive klokketårn. Strædet er brolagt og enkelte huse giver ekstra liv i gadebilledet ved deres fremskudte placering.

BØJESTRÆDE 1
Matr. nr. 358

I 1780'erne opførtes et 5-fags, teglhængt, *egebindingsværksforhus* i 1 etage for skrædder Jens Christian Rasmussen. Forhuset stod derefter uændret indtil hattemager Philipsen i efteråret 1854 indhentede tilladelse til at omsætte husets søndre, frie bindingsværksgavl i grundmur, men således, at gavlspidsen

over hanebjælkerne, der var beklædt med brædder, skulle blive stående urørt. Det pålagdes dog ejeren at grundmure hele gavlen. Samme år blev facaden grundmuret. Forsiden fik herefter sin nuværende inddeling i 3 vinduesfag og et yderstillet dørfag. Kort før 1857 blev den grundmurede taskeskivst over de 2 midterste fag påsat. Fra midten af forrige århundrede var der butik og værksted i bygningen. Forhøjelsen af bagsiden med en ekstra bindingsværksetage blev foretaget for skomager P. Hansen, efter at Justitsministeriet d. 13.4. 1895 havde godkendt planen, der allerede var anbefalet af bygningskommissionen på betingelse af, at gårdspladsen cementeredes. Grundmuringen af underste etage mod gården er foretaget efter dette tidspunkt, og eternittagklædningen til samme side må være af nyere dato. Facaden står pudset og gulmalet, udsmykningen dog hvidmalet. I bagsiden er bindingsværket i 2. etage synligt i 3 fag, resten er skjult bag en udbygning; tømmeret er grønmalet og de pudsede murflader overalt gulkalkede.

Anmærkninger: Trods de omfattende ombygninger – især den uharmoniske opbygning af bagsiden – som huset har gennemgået de sidste hundrede år, følger det sig fint ind i gadebilledet, der ganske vist har lidt overlast ved det helt miljøfremmede byggeri mellem hjørnebygningen ved Østergade og Bøjestræde 1. Den lave mur på dette sted burde forhøjes til ca. 180 cm, vandskures og kalkes eller males, så man igen kunne få fornemmelsen af et lukket, helstøbt gaderum.

BØJESTRÆDE 2 Matr. nr. 405

Forhuset, der har grundmuret facade og bagside, har fået sin nuværende fremtræden efter en gennemgribende ombygning, antagelig foretaget i 1912. Den delvis synlige bindingsværksgavl mod Bøjestræde 4 kan føres tilbage til en ældre bygning på grunden. Selve gavlen, der ved ombygningen blev skønnet bevaringsværdig, skal antagelig dateres omkring 1820, hvor den daværende bindingsværksbygning, efter en årrække at have været anvendt som lo og lade, blev istandsat og indrettet til beboelse påny. Det teglklædte 1-etages forhus står i dag i 2 almindelige og 1 bredere vinduesfag, alle med store ruder, samt 1 yderstillet dørfag. Facaden afsluttes med en profileret hovedgesims og er desuden smykket med en gennemgående vinduesgesims. Bagsiden står hvidmalet. Tagkvisten til gaden er antagelig sat op i forbindelse med ombygningen i 1912.

Anmærkninger: Huset er medtaget i bogen, fordi den relativt nye facade er tilpasset miljøet på en rimelig måde. Det ville dog have klædt bygningen, hvis der i stedet for de storrudede vinduer var indsat sprossevinduer.

BØJESTRÆDE 3 Matr. nr. 357

I 1760'erne var den nuværende matrikel udmatrikuleret i 2 grunde med hver sit teglklædte *forhus* i 2½ fag, opført af egebindingsværk i 1 etage. Matrikelsammenlægningen fandt sted omkring år 1800 for Anna Magdalene Tandrup uden at medføre væsentlige ændringer i bygningernes fremtræden. I november 1853 fik bådfører Mathias Johansen tilladelse til at grundmure facaden, dog blev de gamle syldesten bevaret. Den nuværende inddeling i 4 vinduesfag og et midtstillet dørfag stammer fra denne ombygning ligesom hovedgesimsen, der er facadens eneste udsmykning. Gavlene var fælles med nabohusene. I 1895 anbefalede bygningskommissionen en ansøgning fra skomager H. H. Hansen om at påføre bagsiden en ekstra etage på betingelse af, at et skur i gården blev nedrevet og gårdspladsen cementeret. Justitsministeriets godkendelse foreligger ganske vist ikke, men det er rimeligt at antage, at ombygningen blev iværksat omkring dette tidspunkt, dog således at den eksisterende bindingsværksbagside blev udskiftet og begge etager opført i grundmur. Taget er i dag beklædt med bølgeeternit og facaden står glatpudset og rødmalet med hvidmalet hovedgesims og sålbænke af klinker under vinduerne.

Anmærkninger: Det lille forhus følger sig med sine proportioner fint ind i gadebilledet, desværre står indgangsdøren ikke særlig godt til husets stil, men mere beklageligt er det, at taget er belagt med bølgeeternit og ikke røde tegl. Netop i denne gade med de lave huse er det vigtigt, at de store dominerende

tagflader har teglbelægning. Skorstenen bør vandskures og males hvid eller i facadens farve.

BØJESTRÆDE 4
Matr. nr. 406

I 1761 var matriklen bebygget med et 1 etage højt stråttækt *forhus* på 7 fag ege- og fyrrebindingsværk. I 1780'erne blev stråttaget, ligesom mange andre af byens stråttage i denne periode, udskiftet med tegl; udskiftningen blev antagelig foretaget for ejeren Anders Pedersen Ravn Møller, der tillige var fæster af Kaleko Mølle øst for Fåborg. I året 1810 forsynedes huset med hollandske døre og låse, samt nye trærammer i vinduerne. En senere ejer, skipper Pedersen, ansøgte i 1851 om bygningskommissionens tilladelse til at omsætte forsiden i grundmur, »hvorhos han tillige agter over 2 fag midt på huset at indrette en kvist«. Ifølge brandtaksationsprotokollen fra det følgende år, blev kun grundmuringen af forsiden gennemført. Den gennemgående, profilerede sålbænk og hovedgesimsen stammer fra samme ombygning. Den nuværende facadeinddeling, butiksindretning og 1-fags tagkvist til gaden er tilkommet efter 1878. Huset står i dag med pudset, rødmalet facade og hvidmalet hovedgesims. Bagsiden er grundmuret overalt, undtagen i det sydligste fag, hvor der endnu ses bindingsværksrester; bagsiden har 5 uregelmæssige fag.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og bevaringsværdigt; da butikken er nedlagt til erhvervsformål, vil det være rimeligt at genskabe den oprindelige facade med 3 fag vinduer og gennemgående gesimsbånd.

BØJESTRÆDE 4a
Matr. nr. 407

På stedet lå i 1761 en 4^{1/2} fags *bindingsværksbygning* i 1 etage med stentag til gaden og stråttag mod gården. Imellem 1811 og 1817 blev bygningen opdelt i to matrikler med hver et 2^{1/2} fags *forhus*. Den nordre halvdel blev senere henlagt under Bøjestræde nr. 6 (jvf. dette). På de resterende 2^{1/2} fag henstillede bygningskommissionen i 1834, at ejeren, skomager Christen Hansen, lod stråttaget mod gården udskifte med tegl. I 1842 lod skomager Hans Christian Hansen facaden forhøje med endnu en bindingsværksetage og de fjelleklædte gavlspidser udskifte med bindingsværk. I 1898 ansøgte malermester P. Jacobsen om tilladelse til at omsætte såvel for- som bagsiden i grundmur, samt til på de gamle gavle mod naboejendommene »at opføre ydermure af 1/2 stens tykkelse i stedet for de tidligere sammesteds værende bindingsværksmure«. Kommissionen fandt de gamle gavle for skrøbelige til at bære ombygningen og betingede sig, at gavlene enten helt omsattes i grundmur eller istandsattes forsvarligt. Maler Jacobsen fik ombygningstilladelsen den 2.9. 1898 efter at have besluttet at lade gavlene udbedre med tømmer og planker, samt at lade de af rå sten på kant værende vægge nedbryde og erstatte af brændte sten. Allerede i 1902 ansøgte malermester P. Jacobsen imidlertid om tilladelse til at nedrive bindingsværksgavlen mellem sine to ejendomme: Bøjestræde 4 og 4a. Kommissionen betingede sig i denne forbindelse, at muren skulle genopføres i lovlig brandmur, såfremt den påtænkte sammenlægning af forhusene atter måtte ønskes ophævet.

Anmærkninger: Huset er bevaringsværdigt.

BØJESTRÆDE 5
Matr. nr. 356

Bindingsværksforhuset er opført i 1760'erne, hvor det optræder som 2 boliger på henholdsvis 2^{1/2} og 3^{1/2} bindingsværksfag i 1 etage, stråttækt overalt. Opdelingen var hverken markeret ved en fælles gavl i loftsetagen eller stueetagen, hvor skellet gik gennem forstuen, hvortil der var fælles indgangsdør. Til gaden udskiftedes stråttaget med tegl i 1790'erne og mod gården mellem 1817 og 1827. Den første større ombygning blev foretaget i 1851, hvor skomager Maibom, der ejede den sydligste halvdel (mod Østergade) lod opsætte bindingsværk-taskekvisen over 2 fag: en ansøgning om at opføre en halvtag til gaden over 2^{1/2} fag var forud blevet underkendt af Justitsministeriet. I 1857 fulgte en forbedring af husets nordlige ende, hvor daglejer Peder Jørgensen lod den bræddeklædte gavlspid nedtage og genopføre i bindingsværk. De senere ombygninger kan ikke dateres. Det drejer sig om opførelsen af kvisten mod gården og omsætningen til grundmur af bindingsværket under

vinduerne i de 3 nordligste fag til gaden, samt en del af den frie gavl mod nr. 7. I bindingsværkskonstruktionen, der er synlig overalt, står tømmeret tjæret og tavlene pudsede og gulkalkede; i de ovenfor omtalte grundmurede fag er dokke, løsholter og skråbånd malet på murværket.

Anmærkninger: Bygningen bærer tydeligt præg af de mange ombygninger, men især de senere års forandringer, f.eks. fjernelse af tømmer i facaden, har nedsat husets antikvariske værdi. På den anden side følger bygningen sig fint ind i gadebilledet og har endnu bevaret mange levn af det gamle bindingsværkshus.

BØJESTRÆDE 6
Matr. nr. 408

Forhuset bestod oprindeligt af to 1-etages egebindingsværkshuse i 2½ fag, opført før 1761, hvor de stod med tegltag til gaden og stråtag mod gården. Den sydligste del hører oprindeligt bygningshistorisk sammen med Bøjestræde 4a, (jvf. denne), hvorfra den blev udskilt til selvstændig matrikel mellem 1811 og 1817. På de sammenbyggede tage over denne, matrikulært opdelt, bygning, udskiftedes stråtaget med tegl i 1834. De nordligste fag af forhuset er opført som en selvstændig bygning, og udskiftningen af stråtaget var her blevet foretaget mellem 1811 og 1817. I 1845 anbefalede bygningskommissionen en ansøgning fra ejeren af den nordlige del, skomager Thyge Hansen, om tilladelse til at opføre en 2. etage til gaden over 3½ fag (spærfag) af husets 7 alen, til amtets godkendelse. Da amtets afslag indløb, var ombygningen allerede iværksat, den blev straks standset. Kommissionen stod tilsyneladende uforstående overfor afslaget, eftersom lignende ansøgninger tidligere var godkendt, og man anbefalede en ny ansøgning. Sagen er ikke yderligere belyst, men i den generelle vurdering fra 1847 er etagen registreret. Gavlene var fælles med nabostederne og opført i bindingsværk, den nordligste gavlspejs dog træbeklædt. I 1851 lod skomager Thyge Hansens enke udvide en kvist på 1 fag mod gården hen over det nordligste fag; forlængelsen skulle som det øvrige opføres i bindingsværk. (Der foreligger intet om opførelsestidspunktet for det første fag af kvisten). Sammenlægningen af de 2 boliger fandt sted i 1862 under ejeren af dem begge, H. J. Hansen. Forhusets nuværende harmoniske fremtræden i 4 vinduesfag og 1 midtstillet dørfag med dobbelt fyldingsdør kan føres tilbage til facadens grundmuring omkring 1900; etagen over den nordligste del fremtræder i dag som 1 grundmuret taskekvist på 2 fag, der er adskilt fra underetagen ved et glat muret bånd som en forlængelse af hovedgesimsen over de sydligste fag. Til gaden står bygningen sprutpudset, og bagsiden, der stadig er i bindingsværk, står overpudset og gulkalket; overalt er taget beklædt med bølgeeternit. Bindingsværkshuset, der er opført mellem 1857 og 1867, er i 1 etage og 3½ fag bindingsværk. Det står i dag med gulkalkede tavler og grønmalet træværk.

Anmærkninger: Huset ville i højere grad følge sig harmonisk ind i gadebilledet, hvis facaden i lighed med bagsiden blev gulkalket, ligesom det vil have den allerstørste betydning for miljøet, om tagets bølgeeternit blev udskiftet med tegl. I denne gade er det vigtigt, at tagfladerne på de små huse er teglhængte.

BØJESTRÆDE 9
Matr. nr. 355b

Forhuset med gavl til Grønnegade og langsiden til Bøjestræde er opført før 1761, hvor det stod i 18 bindingsværksfag i 1 etage. Bygningen havde teglhængt heltag. Uregelmæssigheder i bindingsværkskonstruktionen antyder, at opførelsen var sket i flere omgange. I dag står bygningen kun i 16 fag, idet faget nærmest Grønnegade sløjfedes i 1855. I dette år lod købmand A. C. Brandrup gavlen grundmure og det skrå indgangsfag på hjørnet indrette; samtidig indsattes et nyt fodstykke i muren til Bøjestræde. I husets sydligste ende peger den overskårne tagrem på, at endnu et fag er fjernet ved opførelsen af portmuren. I 1800-tallet var der indrettet et brænderi i bygningen; butikken i gavlen, der er tillempet husets ydre, blev indrettet ved ombygningen i 1855. Til gaderne står murværket pudset og gulkalket, tømmeret tjæret; i øvrigt bemærker man den dobbelte udskårne fyldingsdør med vindue over til Bøjestræde. De manglende løsholter over vinduerne i de sydligste fag

må være udtaget ved en nyere istandsættelse af de pågældende tav. Med undtagelse af 5 fag ned mod portrummet er bagsiden nu omsat i grundmur, der overalt står pudset og gulkalket. Det grundmurede *sidehus* i en etage med gavl til Bøjestræde er opført for købmand A. C. Brandrup i 1862, men det er dog muligt, at der er anvendt enkelte dele fra en tidligere bindingsværks-lade på stedet. Vinduernes uregelmæssige placering kan skyldes en senere udvidelse af beboelsen i bygningen. I de tidligste taksationer omtales en kvist, der muligvis var opsat, hvor den murede hovedgesims mod gården er brudt. Bygningen står pudset og gulkalket som det øvrige. Til gaden blev de 2 ovennævnte bygninger omkring 1867 forbundet ved muren med buet portåbning og dobbelt port. Portrummet bag muren er fremkommet ved opførelsen af loft og tag i forlængelse af forhuset.

Anmærkninger: Bindingsværksbygningen er af meget stor betydning for miljøet i Bøjestræde og Grønnegade. Den ydre vedligeholdelse er god, men desværre er husets bevaringstilstand problematisk. Facaden i bindingsværkslængen er ved at miste kontakten med bjælkelaget og tagkonstruktionen har alvorlige skader. Hele bebyggelsen er af så stor værdi for Fåborg, at man må håbe nødvendige reparationer foretages i nær fremtid, så husene ikke lider uoprettelig skade.

BØJESTRÆDE 10
Matr. nr. 411

Det grundmurede *forhus* udgjorde oprindeligt sammen med Bøjestræde 8 en bindingsværksbygning opført før 1761. Bygningen var i 1771 11 fag lang, hvoraf de 3 nordligste fag udgjorde en tilbygning til et snedkerværksted, der i 1760'erne blev indrettet i forhuset for Peder Lave Tausen. Imellem 1811 og 1817 udmatrikuleredes ejendommen til 2 beboelser på henholdsvis 6 fag (Bøjestræde 8) og 5 fag (Bøjestræde 10). I 1843 ansøgte den daværende ejer, handskemager Petersen, om tilladelse til at sætte en 2. etage på sit hus, hvilket bygningskommissionen kunne godkende og samme år var ombygningen afsluttet. I 1875 blev bygningen til dels ombygget for sekretær Clod, der lod 1. etage til gaden omsætte i 1-stens grundmur. Husets nuværende facade er præget af butikvindretningen i 1. etage. Den glatpudsede 2. etage er forsynet med indrammede vinduer, profileret hovedgesims og gennemgående vinduesgesims.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt. Selv om underfacaden er »udhullet« med store butiksvinduer, må bygningen trods alt siges at være miljøstøttende. Indgangsdøren burde erstattes med en malet fyldingsdør.

BØJESTRÆDE 12
Matr. nr. 412

Forhuset er opført i 1844 »på en hidtil ubebygget grund« for tømrer Hans Jørgensen. Han købte grunden fra en stor matrikel på hjørnet af Grønnegade og Bøjestræde, der var blevet opdelt i mindre parceller. Huset var grundmuret på 6 spærfag og en etage med port i 2 spærfag. I 1851 fik ejeren, seilmager Holst, tilladelse til at påbygge huset en grundmuret 2. etage. Drejermester H. P. Henriksen fik i 1904 med dispensation fra bygge-loven tilladelse til at anbringe en trappesten i hele fortovets bredde. Desuden lod han indsætte en butiksrude. »Porten« må være gjort smallere end 2 spærfag, evt. ved indretning af butikker. Huset fremtræder i 4 vinduesfag. 1. etage er domineret af butikvindretning, mens 2. etage står i blank mur. Facaden har kordongesims og afsluttes af en hovedgesims med tandsnit. Murstykket mellem 1. etages vinduer og kordongesimsen er prydet med hvidmalede blændinger. Bagsiden er rødmalet.

Anmærkninger: Huset er pænt vedligeholdt og bevaringsværdigt. Miljøstøttende.

BØJESTRÆDE 14
Matr. nr. 413

Forhuset kan gennem flere ombygninger føres tilbage til 1761, hvor det udgjorde en del af stuehuset i en 3-længet bindingsværksgård på hjørnegrunden Bøjestræde 12–16/Grønnegade 36–38. Forhuset til Bøjestræde var på 10 fag bindingsværk i 1 etage med teglklædt tag. I 1844 lod skipper Hans Stokkebye gården udstykke i fire parceller. Tre af parcellerne lå ud til Bøjestræde, hvor der til den sydligste hørte et bygningsafsnit på 5 fag. Glarmester Hemstra lod

i sommeren 1850 opføre 1 halvtag i bindingsværk til gaden. Ejeren havde fra 1840'erne glarmesterforretning i bygningen og i slutningen af forrige århundrede blev et enkelt butiksvindue indsat til gaden. I 1922 er butiksinretningen med en midtstillet dør og to butiksruder kommet til. Husets mest gennemgribende ombygning stammer fra samme år, hvor 2. etage til gaden blev grundmuret, glatpudset og udsmykket med en profileret hovedgesims og gennemgående vinduesgesims. Over facadens 2. etage påsattes en mansardkvist på 5 fag bindingsværk. Bagsiden blev samtidig omsat i grundmur i 1. etage og yderligere forhøjet med 1 bindingsværksetage på 4^{1/2} fag til 2 etager. Husets facade fremstår i dag med dominerende butiksruder indrammet af kvaderpudsede piller i 1. etage, en glatpudset 2. etage med småsprossede vinduer, der også ses i kvistetagen.

Anmærkninger: Trods bygningens store dimensioner, store i forhold til den lille gade, skønnes huset at være en støtte for miljøet.

BØJESTRÆDE 16/
GRØNNEGÅDE
Matr. nr. 414 a

Bygningerne på grunden har fået deres nuværende udformning efter gennemgribende ombygninger af to bindingsværksforhuse, opført før 1761. I dette år lå på stedet en stuehuslænge på 10 fag bindingsværk mod Bøjestræde samt en 14-fags bindingsværkslænge mod Grønnegade, sidstnævnte med vestgavlen ud mod Bøjestræde. Begge bygninger var på 1 etage med tegltag. I 1844 blev grunden opdelt i tre matrikler, og væver P. Knudsen erhvervede hjørnegrunden, omfattende 9 fag af Grønnegadefløjen og 5 fag af forhuset mod Bøjestræde. Kort efter overtagelsen lod ejeren 5 fag mod Grønnegade, nærmest hjørnet, forhøje med 1 halvtag til gaden og facaden grundmure i begge etager. Den frie gavl mod Bøjestræde stod fortsat i bindingsværk, og de resterende 4 fag til Grønnegade forblev uændrede. Omkring 1895 blev 5-fags beboelsen mod Bøjestræde nedtaget, og en grundmuret bygning i 2 etager til gaden og 1 etage til gården rejstes i stedet. Gårdsiden er senere forhøjet med en meget bred taskekvist. Samtidig blev gavlen mod Bøjestræde omsat i grundmur, og hjørnebygningen fik sin nuværende fremtræden i 7 fag mod Bøjestræde, et skråt hjørnefag og 2 fag mod Grønnegade. Etageovergangen er markeret ved en flad, muret kordongesims, og den røde blankstensfacade afsluttes med en profileret hovedgesims. Fra 1901 har der været indrettet bageri i bygningen; butikken er i dag placeret med indgang i hjørnet og en spejlglasrude til hver gade. De resterende 4 fag mod Grønnegade er blevet grundmuret til gaden efter 1867. Til gården ses endnu rester af bindingsværkshuset fra 1700-årene med spor efter gennemstukne bjælker. I denne bygning er høj kælder og yderplaceret indgang med høj trappe. Facaden er oliemalet og afsluttes ved en hovedgesims med tandsnit. Bygningerne har teglklædte heltage.

CHR. IX's VEJ

Chr. IX's vej 1. Foto 1971. De to pakhuse med facade til havnen vidner i dag om Fåborgs handelsmæssige betydning i forrige århundrede. Da konsul Jørgen Plougs pakhus (det vestre) blev opført i 1844–45 lå det ud til kajen, men opfyldning i havnen ved jernbanens anlæggelse i 1880'erne har ændret billedet. Firmaet J.J.Larsen, der siden overtog ejendommen, importerede i 1890'erne betydelige mængder majs, der krævede en udvidelse af lagerkapaciteten. To nye pakhuse opførtes i 1894 i samme stil som det eksisterende. Det gengivne foto, der er optaget et par generationer senere, viser stedet så godt som blottet for aktivitet, men bygningerne er af uvurderlig betydning for Fåborgs »havnefront«, og de bør fremover anvendes til formål, der tillader bevarelse af den karakteristiske pakhusarkitektur.

CHR. IX's VEJ 29
Matr. nr. 259

Den lille grundmurede 5-fags bygning, der ligger beskedent tilbagetrukket mellem lidt større nabohuse, er opført i 1855 for skipper H. Andersen. Bygningen blev opført ud mod den i 1840'erne anlagte spadserevej langs stranden, Dosseringen. Huset står stadig i den skikkelse, som muremester Henning Jørgensen gav det, med indfatninger om døre og vinduer og en enkel profileret hovedgesims. Den midtplacerede indgang har dobbelt fyldingsdør, heltaget er teglklædt.

FELTENS RIST

FELTENS RIST 2
Matr. nr. 142

I tilslutning til sin gård, Grønnegade 67, lod kapellan Jacob Paulin Clausen omkring 1770 opføre et »smukt vånehus«. Bindingsværksbygningen, som var i 1 etage med teglhængt tag, stod i 6¹/₂ fag til gaden og 5 store fag i gavlene; bagsiden var sammenfaldende med gavlen i en tilstødende længe. I slutningen af 1770'erne blev bygningen overført til en selvstændig matrikel, der desuden omfattede det nuværende Feltens Rist 4. Efter forsikringssummerne at dømme var huset blevet stærkt forringet allerede omkring 1790, og det er muligt, at ombygningen foretaget for skrædder Carl Sander omkring 1800 foruden udvidelsen med 1/2 fag til gaden, indebar andre væsentlige forbedringer. I midten af 1800-tallet blev den søndre gavl og bagsiden med nogle års mellemrum omsat i grundmur. Den smukke fyldingsdør til gaden med ottekantede ruder over har oprindelige indfatninger. Tømmeret er sortmalet, og tavlene samt det øvrige murværk står pudset og gulmalet. Halvtagshuset

med grundmuret bagside mod Feltens Rist er opført omkring 1850 for gæstgiver Winnings enke som en bindingsværksbygning på 4 fag og 1 etage med tegltag. Hverken udvidelsen til 5 fag eller grundmuringen mod gaden kan dateres. Bygningen er i dag dækket med tagpap.

Anmærkninger: Forhuset er nogenlunde godt vedligeholdt og ret velbevaret dog med en besynderlig skalmuring med to små vinduer til skolegården. Nordgavlen trænger stærkt til istandsættelse. Bygningen er af meget stor værdi for miljøet.

Feltens Rist. Fotografi fra århundredskiftet. Måske stammer det særprægede navn fra en tid, hvor borgerne på dette sted havde en gennemgang til fælles mark; en sådan gennemgang kunne tænkes at have en rist til at forhindre svin og hunde i at passere. Bindingsværksbygningen med muret gavl (til højre i billedet) er opført omkring 1770, men er ombygget flere gange i tidens løb. For enden af blindgyden er indgang til Fåborg Kirkegård. Bagest ses den slanke tagrytter på Fåborg Kirke, der er en af landets fineste, gotiske kirker. Et helstøbt miljø, der er bevaret frem til i dag.

FELTENS RIST 3
Matr. nr. 139

Murermester Fr. Sørensen opførte i 1851 i haven til sin ejendom Grønne-gade 61 et grundmuret 1-etages *beboelseshus* i 3 fag med teglklædt heltag. Træskomager Christen Pedersen, der havde overtaget huset allerede før byggeriets afslutning, lod det i 1858 forhøje til 2 etager og udvide med en entretilbygning ved den nordre gavl. Ved ombygningen blev facaden forsynet med en flad kordongesims, der er fjernet før 1945. I vinduesfagene mod gaden er indsat termoruder, og i et yderstillet dørfag er indsat en nyere dør. Murværket står med optrukne fuger og gulmalet, og der er profileret hovedgesims. Bygningens vinkeltag er eternitklædt. Bagsiden er dækket af en grundmuret lude, der ligesom endnu en udbygning mod nord er opført i dette århundrede.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt, men termoruderne, den umalede dør og eternittaget forringer dets fremtræden. Tilbygningen mod syd virker ikke skæmmende i gadebilledet, idet den i nogen grad tager højden af det høje smalle forhus.

FELTENS RIST 4
Matr. nr. 141

Omkring 1770 blev på stedet opført et stråttækt ladehus i 4 bindingsværksfag, 1 etage og med gavlen mod gaden. Bygningen blev ved en udstykning adskilt fra forhuset, Feltens Rist 2. For Anders Ambra blev bygningen i samme periode indrettet til beboelse, i såvel den eksisterende stueetage som i en nyopført kvistetage, og forsynet med tegltag. *Forhuset* stod herefter uændret til 1878,

hvor klodsemager Hans Rasmussen lod gavlen til gaden grundmure, og facaden fik sin nuværende fremtræden, stadig i 4 fag. I et yderstillet indgangsfag er en grønmalet dør med ruder over. Gavlfacaden står glatpudset og gulmalet, og er under halvvalmen smykket med en kraftig muret gesims. Den nordlige langside har siden 1840'erne været dækket af skiftende udbygninger. De øvrige sider til gården står synligt i bindingsværk med pudsede, gulmalede tavler og sortmalet tømmer.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og miljøstøttende.

GRØNNEGÅDE

GRØNNEGÅDE 7 Matr. nr. 57 a–b

Forhuset er opført omkring 1817 for rebslager Peter Kaster. Bygningen blev opført i »massiv« grundmur til gaden og bindingsværk mod gården. Den var på 6 spærfag, i 2 etager og med teglhængt heltag. I husets 2 vestligste fag var indrettet port, hvis smukke kurvehankformede buestik med slutsten er bevaret. I 1925 lod fru Sonnenberg to store butiksruder og en dør indsætte i facaden. Husets facade har hvidmalet murværk, kondongesims og hovedgesims med tandsnit. 1. etage er domineret af butiksendretningen og 2. etage af tre moderne vinduer. I bagsiden er kun 2½ fag bindingsværk synligt. Tavlene er malet gule og træværket sort. I bjælken over porten mod gården er indsnittet årstallet »1816«. *Sidehuset* nærmest forhuset er opført samtidig med dette. Bygningen er i 5 fag bindingsværk, 2 etager og med kælder under. Sidehuset har sortmalet tømmer og gulkalkede tavler. Det *mellemste sidehus* har gennemgået adskillige ombygninger, der næppe har efterladt meget af det 6-fags bindingsværkshus, som i 1761 lå på stedet, omtalt som »en gammel bygning«. Fra 1847 beskrives forsiden og de 3 fag i bagsiden som grundmurede. Efter 1867 er bygningen blevet forhøjet med 1 halvetape på 6 bindingsværksfag og forsynet med en gavlkvist, der er kraget ud over 1. etage og hviler på en tidligere tagrem med oversavede bjælkehoveder. Murværket i 1. etage er gulkalket, bindingsværket har sortmalet træværk og gulmalede tavler. *Sidehuset* nærmest baghuset er opført mellem 1818 og 1827 for rebslager Peter Kaster, som et 1-etages bindingsværkshus på 7 fag. 2 fag blev i 1963 nedrevet sammen med et 4-fags sidehus, opført i perioden 1827 til 1837 og beliggende syd-øst for nævnte sidehus. Bygningen fremtræder nu i 5 fag med hvidkalkede tavler og sortmalet tømmer. *Baghuset* er antagelig opført samtidig med forhuset, omkring 1817. Det var på 7 fag bindingsværk, i 2 etager og med teglklædt tag. I 2 af fagene var der port. I 1849 ansøgte rebslager Hans Kaster om tilladelse til at nedrive bygningen og i stedet opføre en ny af bindingsværk til alle sider. Det fremgår imidlertid ikke af taksationerne, om der virkelig har fundet en nybygning sted i 1849. Antagelig er kun bindingsværket i baghusets vestre gavlblevet udskiftet med grundmur i 1. etage. Bygningen har hvidkalkede tavler og sortmalet tømmer.

Anmærkninger: Ganske imponerende bygningsanlæg, der især fra gårdsiden viser sine kvaliteter. Derimod har facaden lidt megen overlast ved ombygningen af vinduerne.

GRØNNEGÅDE 8 Matr. nr. 342

Omkring 1780 udskiltes *forhuset* til selvstændig beboelse fra en ældre 1-etages bindingsværksbygning (se Grønnegade 10). Beboelsen omfattede 2½ fag, fra 1827 regnet for 3 fag. I 1855 lod drejer N. Madsen en større ombygning iværksætte, hvorved bygningen fik sine nuværende dimensioner. Forhuset blev dels udvidet med 1 fag af nabohuset i vest og dels forhøjet til 2 etager. Samtidig blev forsiden og den ny vestre gavlblevet opført i grundmur. 1. etage er i dag domineret af en butiksendretning med stor rude og indgang, samt en indgang med fyldingsdør til beboelsen. I 2. etage fremtræder bygningen i 3 indfattede vinduesfag med termoruder. Facaden, der står glatpudset, er forsynet

med flad, muret kordongesims og profileret hovedgesims. Bygningen har teglklædt heltag.

GRØNNEGADE 9
Matr. nr. 58

Den ældste del af *forhuset* kan føres tilbage til 1761, hvor det omtales som et 5-fags bindingsværkshus på 1 etage med teglklædt tag. I 1844 ansøgte kobbersmed Jørgen Hansen bygningskommissionen om tilladelse til at forhøje huset med 1 bindingsværksetage til gaden; ved samme lejlighed omtales bindingsværket i 1. etage som værende i god stand. Efter 1867 er huset blevet forhøjet med 1 etage mod gården. I dag fremstår huset med glatpudset facade og sprosseløse vinduer i 2. etage. Den nuværende butiksindretning med de dominerende spejlglasruder i 1. etage stammer fra dette århundrede. Bagsidens bindingsværk har tjæret tømmer og gulkalkede tavler.

Anmærkninger: Forhuset er bevaringsværdigt, men den nuværende facadebehandling gør bygningen temmelig karakterløs. En afhugning af pudsen, genskabelse af de oprindelige vinduesformer og pålægning af tegltag ville forbedre bygningens udseende i væsentlig grad.

GRØNNEGADE 10
Matr. nr. 343

Forhuset er opført før 1761, hvor det udgjorde en del af et 8-fags bindingsværkshus på 1 etage og med teglhængt tag. I 1760'erne deltes bygningen i to huse à 3 og 5 fag og det oplyses, at 5-fagshuset er »vel forbedret«. Imellem 1771 og 1781 deltes 5-fagshuset i to beboelser, hver på 2½ fag; de 2½ østlige fag udgjorde Grønnegade 10. Bager Haugsted lod i 1843 forsiden grundmure. Bygningen fremtræder i dag i 2 brede fag med hvidmalet, pudset facade og profileret hovedgesims. Bagsiden fremtræder i 3 fag bindingsværk, der er overpudset og gulkalket. Tagkvisten mod gårdsiden er påsat efter 1867.

Anmærkninger: Det lille hus' facade har ingen bevaringsværdi, men den store teglhængte tagflade med den pæne skorsten er væsentlig for gadebilledet.

GRØNNEGADE 11
Matr. nr. 59

Forhuset er opført i 1817 for »borger og maler Poulsen her i byen«. Bygningen var i 7 fag, på 1 etage og med port i 2 fag. Der var grundmur til gaden og egebindingsværk mod gården. I 1856 fik brandkaptajn og malermester Poulsen tilladelse til at påbygge sit hus en kvistetage mod gården. Kvistetagen kom til at bestå af 5 fag fyrrebindingsværk mod øst. I dag fremtræder huset i 5 vinduesfag til gaden med en 2-fags tagkvist, der formentlig er påsat i dette århundrede. Facaden, der har butiksvinduer og skiltning, er beklædt med hvidmalede træfinérplader. Porten mod gaden ses at have været overdækket af en kurvehanksbue. Hovedgesimsen er sortmalet over vinduesfagene og rødmalet over porten. Kvisten er glatpudset og har et stort moderne vindue. Bagsiden har delvis grundmur i 1. etage, der fremtræder i 5 vinduesfag. 2. etage er udvidet i hele husets længde efter 1867. Der er gulkalket mur og sortmalet tømmer. *Sidehuset* er opført i 1904 før brødrene Levin som »slagtehus og stalde«. Bygningen fremtræder i 8 vinduesfag og 1 bredt portfag. Halvtaget har mansardform og er beklædt med bølgeeternit og cementsten. Gavlkvisten har skodder og facaden er gulkalket.

Anmærkninger: Bebyggelsen forekommer både forfalden og mishandlet, men det skønnes, at forhuset kan reddes, hvis det gennemgår en større istandsættelse.

GRØNNEGADE 12
Matr. nr. 344

Forhuset er opført i 1888 for murer R. Christensen. I 1925 lod enkefru Hansen en butiksrude og en indgangsdør indsætte i facaden. Huset fremtræder i dag i 3 vinduesfag med butiksrude. Facaden er pudset i 1. etage og malet lys grøn. Der er flad kordongesims og profileret hovedgesims. Heltaget er beklædt med bølgeeternit. I bagsiden ses bindingsværk i en del af 2. etage. Muren er gulkalket og træværket sortmalet.

Anmærkninger: Ombygningen i 1925 forringede huset i væsentlig grad, ligesom den nye dør må siges at være fremmed for miljøet. Værre er dog de ændringer, der er foregået på nabogrunden, Grønnegade 14. Den nuværende

garagebygning burde straks nedrives og en, til gadebilledet tilpasset, bygning bør opføres i stedet.

GRØNNEGADE 13
Matr. nr. 60

Forhuset er opført i 1881 for feldbereder F. C. Frandsen som en 1-etages bygning på 7 spærfag. Det oprindelige tegltag er nu udskiftet med et skifertag. Bygningen fremtræder i 4 vinduesfag samt 1 bredt portfag. I taget er opsat en dobbelt taskekvist. Facaden er glatpudset og malet lys brun, vinduesindramningerne og de øvrige facadedekorationer er malet mørkere brune. Vinduerne er 4-rammede og sprosseløse. Bagsiden, der er pudset og malet lys gul, er delvis dækket af en tilbygning. *Sidehuset* er opført for feldbereder F. C. Frandsen i 1862 som et tørrehus på 2 etager, 9 fag i fyrbindingsværk. Bygningen var åben i 1. etage og havde i 2. etage murtavl og »lemme«, der stadig ses. Taget var ved opførelsen »løftet« i 5 fag på hver side og i nogle fag i gavlene, dvs. forsynet med en slags fabrikssetage, der var åben således, at der kom luft ind på tørreloftet. I søndre gavl var en hejsekvist. Efter 1881 er 1. etage blevet grundmuret og taget ændret til et almindeligt heltag, der nu er beklædt med bølgeblik. Huset har 2 smigfag, der ikke omtales i arkivalierne. Facaden er gulkalket og træværket rødmalet. I 2. etage ses stadig de 6 »lemme« under taget. Den omtalte hejsekvist er fjernet.

Anmærkninger: Bebyggelsen er velholdt og bevaringsværdig. Gadeporten synes at savne en portpille mod gavlen. Portrummet forekommer i det hele taget ændret på en måde, som ikke harmonerer med den sirligt udformede facade.

GRØNNEGADE 16
Matr. nr. 346

Forhuset er »næsten af nye opbyggt« år 1800 for kirkeværgen H. Kaster, som et 7 fag langt egebindingsværkshus på 1 etage. Bygningen havde en kvist over 3 fag og teglklædt heltag. Det tidligere hus, der kan føres tilbage til før 1761, var af samme udseende. Fra 1818 nævnes en port i 2 fag. I 1886 lod ejeren, skomager Rasmus Jørgensen, husets facade og vestre gavl grundmure og lod bagsiden forhøje med en bindingsværksetage. Ved ombygningen sløjfede porten og 3-fags kvisten. Huset fremtræder til gaden i 6 vinduesfag, med malet, blegrød facade, hvor fugerne er fremhævet. Der er profileret hovedgesims med dobbelt tandsnit. Mod gården er tømmeret tjæret og tavlene i 1. etage hvidkalkede, i 2. etage gulkalkede.

Anmærkninger: Bygningen er nogenlunde vedligeholdt, men fremtræder i øvrigt som ved ombygningen i 1886. Stikket over hoveddøren er ved at skride ned. Huset mangler en skorstenspipe.

GRØNNEGADE 18
Matr. nr. 347

Forhuset indeholder dele af et 6-fags egebindingsværkshus, der oprindeligt var en del af en 8-fags længe (se Grønnegade 20). 8-fagshuset blev i 1780'erne delt i to huse à 2 og 6 fag. I 1843 fik ejeren af 6-fagshuset, skomager Jørgen Rasmussen, tilladelse til »at nedtage forsiden til gaden, der består af mur og bindingsværk og er meget forfaldent, og igen opføre en ny side af grundmur«. Jørgen Rasmussens enke lod i 1859 en indgangsdør anbringe i facaden »på betingelse af at døren åbner indad og trappens fremspring ikke overstiger 6 tommer«. Fodtømmeret blev samtidig fornyet i bygningens bagside. Huset fremtræder nu i 5 vinduesfag, hvorunder der er en gennemgående sålbænk. To fag har butiksvinduer. Indgangsdøren i yderfaget er fælles med nr. 20. Facaden er gulkalket og har hvidmalet profileret hovedgesims. I bagsiden ses 4 fag bindingsværk med tjæret tømmer og gulkalkede tavl.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og bevaringsværdigt. Da butikken ikke længere tjener erhvervsformål vil det være rimeligt, om vinduerne her ændres til almindelige sprossevinduer med gennemgående bånd under. Skorstenen trænger til reparation og maling.

GRØNNEGADE 20
Matr. nr. 348

Forhuset indeholder dele af et 2-fags bindingsværkshus, der oprindeligt udgjorde kvistafsnittet af en 8-fags bindingsværksbygning, opført før 1761.

8-fagshuset blev delt mellem 1781 og 1791 i to huse på henholdsvis 2 og 6 fag (se Grønnegade 18). 2-fagshuset beskrives med en kvist til gaden på 2 fag. Forsiden blev omsat i grundmur i 1875. Bygningen fremtræder nu som et gulkalket hus i 2 etager med gennemgående sålbænk under vinduerne og hvidmalet, profileret hovedgesims. Huset har indgangsdør fra nr. 18. Bagsiden har tjæret tømmer og gulkalkede tavler.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og bevaringsværdigt. Den pæne skorsten bør repareres og males.

GRØNNEGÅDE 21
Matr. nr. 64

Forhuset er opført i sommeren og efteråret 1855 for sadelmager Carl A. Hansen. Bygningen var grundmuret til alle sider, i 9 fag og 2 etager, med beboelseskælder under de 7 østlige fag. Den vestre gavl var fælles med nabostedet, bortset fra det stykke, hvor husets egen gavl var fri. Her var bygningen grundmuret indtil tagskægget og derover af fyrbindingsværk. I 1921 fjernedes en dør i facaden og i stedet indsattes et vindue for tømrer Jacob Hansen. Huset fremtræder i 5 vinduesfag og et bredt portfag. Den glatpudsede facade, der er umalet, smykkes af horisontale bånd. Bagsiden er gulkalket.

Anmærkninger: Bygningen er bevaringsværdig, men indgår i dag på en lidt trist og farveløs måde i gadebilledet. Facaden kunne utvivlsomt med fordel kalkes eller males, f. eks. gul.

GRØNNEGÅDE 22
Matr. nr. 349

Forhuset er skabt ved en række ombygninger og kan muligvis indeholde rester af et ældre bindingsværkshus. Denne bygning var opført før 1761, som et 5 fag langt, teglhængt egebindingsværkshus på 1 etage. I 1760'erne blev huset udvidet med 1 fag. Bygningen stod uændret til 1885, hvor skomager Hans Snoers enke lod forsiden omsætte i grundmur og indrette port. I 1890 blev en kvistetage til gaden påsat for smedemester Knudsen. Huset fremtræder nu i 4 vinduesfag til gaden. Facaden er pudset og malet grå og mellem 1. etage og kvistetagen ses en profileret gesims. Vinduerne i 1. etage er anbragt i rundbuede murhuller, mens kvistens er forsynede med indfatninger og knægtbårne sålbænke. Kvisten har profileret hovedgesims. Bagsiden er nu omsat i grundmur og gulkalket. Over porten mod gården er en skiferbeklædt kvistopbygning. Bagsidens grundmuring og kvistopbygning stammer formentlig fra dette århundrede.

Anmærkninger: Huset er trods de mange ombygninger af nogen bevaringsværdi.

GRØNNEGÅDE 26
Matr. nr. 351a

Den 16.6.1855 fik tøjfabrikant H. Johansen tilladelse til, ved en ombygning, at sammenlægge 3 ejendomme, der skulle »udgøre et sammenhængende våningshus til gaden«. Ejeren ønskede at lade et grundmuret 9-fags hus på 1 etage, (hvor nu nr. 26 ligger) være uforandret, men nedrive et bindingsværkshus og forsiden på et andet. Husets linie skulle være i flugt med det grundmurede hus, så det kom til at springe 15 tommer frem foran nabohusets facade (Grønnegade 28). Det fremgår ikke af tilladelsen, hvor mange etager huset skulle være i. I 1856 var »ombygningen« afsluttet. Bygningen var på 17 spærfag, i 2 etager og grundmuret til alle sider, undtagen der, hvor gavlen var fælles med nabostederne. Der var port i 2 fag og i det 3. og 4. fag fra øst var en udgravet og opmuret kælder. H. Johansen har tilsyneladende revet begge bindingsværkshuse ned og opført et nyt hus på 2 etager, men ikke sammenbygget huset med det 9 spærfag lange, grundmurede hus. Huset fremtræder nu i 9 vinduesfag samt 1 portfag. Facaden er vandskuret og malet lys grøn. Der er 2 indgange med fyldningsdøre og en plankeport. Vinduer og døre i 1. etage er indrammet af indfatninger og under vinduerne er desuden blændinger. Under 2. etages vinduer er sålbænke. Facaden har kordongesims og profileret hovedgesims. Bagsiden er til dels skjult af en gulkalket udbygning.

Anmærkninger: Huset er bevaringsværdigt og af værdi for gadebilledet.

GRØNNEGADE 28
Matr. nr. 352

Dele af *forhuset* kan føres tilbage til før 1761, hvor det var en bygning på 3 fag egebindingsværk, 1 etage og med teglhængt tag. Imellem 1844 og 1847 blev huset ombygget således, at forsiden blev grundmuret og forhøjet til 2 etager, mens bagsiden stod som før. Denne ombygning blev foretaget i forståelse med naboen i nr. 30 (se denne), da de 2 huse fremtræder som et til gaden. I 1849 fik skræddermester Johansen tilladelse til at opføre en halvtags kvistetage mod gården på 3 bindingsværksfag. Facaden fremtræder sammen med nabohuset som et hus på 5 vinduesfag. Der er en midtplaceret indgang med dobbelt fyldingsdør. Murværket er pudset og malet gul, og under vinduerne i begge etager er der gennemgående bånd. Bagsiden er i nr. 28 på 3 bindingsværksfag i 2 etager, med tjæret tømmer og gulkalkede tav. *Anmærkninger:* Om husets bevaringsværdi, se Grønnegade 30.

GRØNNEGADE 29
Matr. nr. 69

Forhuset er opført i 1790'erne for prokurator Pedersen som et 2-etagers egebindingsværkshus på 3 fag. Bygningen havde fra opførelsen teglhængt heltag. Man har ved opførelsen muligvis benyttet materialer fra et tidligere 1-etages bindingsværkshus fra før 1761. Huset stod uændret til 1884, hvor drejer E. Sørensen lod opføre en ny grundmuret facade. Bygningen fremtræder nu i 3 vinduesfag til gaden. Facaden er malet lys gul og har en yderstillet fyldingsdør med vindue. Kordon- og hovedgesimsen er med savsnit. Gavlene og bagsiden er i bindingsværk, med hvide tav. og sort træværk. 1. etage er dækket af tilbygninger i grundmur. *Anmærkninger:* Til trods for ændringen af facaden i 1884 er bygningen bevaringsværdig. Taget savner en skorstenspipe.

GRØNNEGADE 30
Matr. nr. 353

Forhuset indeholder rester af et bindingsværkshus opført før 1761 – (se under Grønnegade 28). Bygningen fik sit nuværende udseende mellem 1844 og 1847, hvor daglejer Lars Nielsen lod den gamle bindingsværksforside nedrive og i stedet opføre en grundmuret 2-etagers forside. Mod gården blev et 6 alen langt fodstykke udskiftet. Ombygningen skete i forståelse med ejeren i nr. 28, som nævnt under dette, da de to facader fremtræder som en facade. Bagsiden er i 3 fag bindingsværk med tjæret tømmer og gulkalkede tav. *Anmærkninger:* Huset bærer præg af de sene ombygninger, men det skønnes alligevel at være af værdi for gadebilledet. Skorstenen skal overfladebehandles.

GRØNNEGADE 31
Matr. nr. 70 b

Forhuset er opført før 1761 som et 1-etages egebindingsværkshus på 8 fag med kvist over de 3 fag. I perioden 1801 til 1817 omtales en kælder under de to fag og fra 1801 en port på 2 fag. I nyere tid er en del af facaden omsat i grundmur, men fremtræder i dag med påmalet bindingsværk. Tavlene er rødmaledede og tømmerværket sortmalet. Facaden har småsprossede vinduer og en dobbelt plankeport. Bagsiden er grundmuret, dog er gavlkvisten i bindingsværk. Murværket er hvidkalket og har sortmalet tømmer og sokkel. I 1. etage er indsat småsprossede vinduer, mens gavlkvisten har bevaret de småsprossede. Gavlkvisten har en let udkraget trekantsfronton. *Sidehuset* på 6 fag er sandsynligvis opført i 1851, hvor farver Raun lod et ældre bindingsværkshus nedrive og et nyt 1-etages opføre i grundmur. Bygningen er efter 1867 forhøjet til 2 etager. Facaden har hvidkalkede tav. og sort tømmer. *Anmærkninger:* Bebyggelsen er godt vedligeholdt og velbevaret. Bygningen virker formildende i den stærkt nedslidte Grønnegade.

GRØNNEGADE 32
Matr. nr. 354

Forhusets bygningshistorie kan føres tilbage til før 1761, hvor der på stedet lå et 1-etages bindingsværkshus på 6 fag, forsynet med teglklædt heltag. Huset er antagelig, jvf. de meget små fag og det meget høje styrterum over de oprindelig gennemstukne bjælkeender, af høj alder, formentlig fra slut-

ningen af 1600-årene. I perioden 1811 til 1817 lod ejeren, bager Peder Lang, opføre en tilbygning på et fag mod øst. En kvist til »photografisk Atelier« blev i 1867 opsat for nålemager Godtfredsen. Facaden har i dag tjæret træværk og gulkalkede tav. De 4 vestligste fag er smykket med en hvidmalet profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og er af stor betydning for gadebilledet.

Grønnegade 31. Foto 1902. Gården benyttedes en lang årrække til farveri. Det har slidt på de gamle bygninger, men selvom huset var forfaldent omkring århundredskiftet, står det endnu. Det har dog været nødvendigt at udskifte en del af bindingsværket med grundmur. Lervalsen i gården eksisterer ikke mere. Den blev benyttet i farveriet til at vaske overskudsfarven ud af det nyfarvede stof. Man lagde stoffet i lervand og lod det derefter løbe igennem valsen.

GRØNNEGADE 33
Matr. nr. 71

Hjørnehuset er opført i begyndelsen af dette århundrede som erstatning for et bindingsværkshus opført i 1801. Bygningen fremtræder mod Grønnegade og Klostergade i 4 fag, i hjørnet et skråt fag. Facaden er gulmalet og har lysegrå glatpudset sokkel. Mod Grønnegade en fyldingsdør med vindue. Vinduesindfatningerne går helt ned til soklen. Hjørnefaget er indrammet af pilastre kronet med en arkitrav og en trekantsfronton. Den profilerede hovedgesims er gennemført i begge gadesider. I *sidehusbebyggelsen* indgår dele af en 1-etages bindingsværksbygning opført i 1801 for købmandsenke Jacobsen. Bygningen indrettedes til lejeboder. I dag er omkring halvdelen af længen grundmuret til gaden; resten er meget velbevaret. Grundmuringen er formentlig sket samtidig med opførelsen af forhuset. Facaden er gulkalket og bindingsværksdelen har sortmalet træværk. Den grundmurede del har hovedgesims med tandsnit. Bagsiden i bindingsværk er med gule tav. Den sorte tømmer.

Anmærkninger: Til trods for det sene opførelsestidspunkt er hjørnebygningen medtaget i denne bog. Vinduet i smigfaget kunne med held erstattes med et sprossevindue. Hele bebyggelsen er godt vedligeholdt og velbevaret.

GRØNNEGADE 35
Matr. nr. 115

Forhusets nøjagtige opførelsesår kan ikke fastslås, idet det er opført ved en gradvis ombygning af et fra før 1761 opført bindingsværkshus. Bygningen var på 5 tagspærfag og 1 etage. I 1852 indhentede karetmager J. N. Meyer tilladelse til at udskifte bindingsværksforsiden med grundmur. Desuden fik han tilladelse til at opføre en kvist med grundmuret facade og bindingsværks-

sider på 3 spærfag mod gaden. Da facadelinien førhen lå skævt i forhold til nabohusene, skulle den ny facadelinie rettes. Ombygningen er formentlig først sket nogle år efter, men inden april kvartal 1857. Efter 1867 er bagsiden omsat i grundmur. Huset fremtræder nu i 5 vinduesfag til gaden i 1. etage og 4 i kvistetagen. Kvisten må være udvidet med 1 fag efter 1867. Døren er placeret i yderfaget i 1. etage. Facaden er glatpudset og malet gul. Et gennemgående bånd under vinduerne i stueetagen er fjernet, da de større vinduer blev indsat. Bindingsværkssiden i kvisten ses stadig. Der er glat kordongesims og hovedgesims, der begge er hvidmalede og forsynede med tandsnit. Under kvistens vinduer er sålbænke med flade knægte. Bagsiden er grundmuret og malet gul.

Anmærkninger: Huset er velholdt og velbevaret. Skorstenen bør vandskures og males. Et par knægte under en sålbænk er fjernet og burde retableres.

GRØNNEGADE 37
Matr. nr. 116

Det grundmurede, teglklædte *forhus* på 5 fag og 1 etage er opført i 1876 for skibstømmermand Andreas Adolph Andresen. Taskekvisten over de 3 midterste fag til gaden er oprindelig. I et yderstillet indgangsfag er en dobbelt, blåmalet fyldingsdør med fast vindue, og i de 4 vinduesfag med kraftige murede sålbænke er indsat store ruder. Den vandskurede og gulmalede facade afsluttes med en profileret hovedgesims over yderfagene og i kvisten; overgangen til kvisten er markeret ved et glat muret bånd. Bagsiden står rødmalet.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret, men huset kunne blive af større værdi for gadebilledet, hvis underfacadens vinduer blev forsynet med sprosser og poste. Pænt indgangsparti.

GRØNNEGADE 38
Matr. nr. 414 b

Forhuset er opført før 1761 som en del af en 14-fags egebindingsværksbygning i 1 etage, med teglhængt heltag (se under Bøjestræde 14). Fra dette hus udskiltes i 1844 de 5 fag til en selvstændig beboelse, nuværende Grønnegade 38. Det 6. grundmurede fag (dørfaget) blev tilføjet i 1853 for snedker Lars Hansen. Taskekvisten på 5 fag til gaden er opsat efter 1867. Bindingsværksbygningen har styrtrum, og det kan skelnes, at løsholterne oprindelig har været meget højtsiddende med enkelte skråbånd i undertavlene hist og her. Huset er muligvis fra o. 1700. Bindingsværket er brunmalet og tavlene er til gaden pudsede og gulkalkede. Det grundmurede dørfag ligger lidt tilbagetrukket fra den øvrige facadelinie. Bagsiden, der sammen med nr. 36's bagside udgør een lang længe, er i bindingsværk med tjæret træværk og gulkalkede tav. I bagsiden skjules 1 fag af en udbygning.

Anmærkninger: Ved opsætningen af taskekvisten har huset til dels mistet sine fine proportioner. Bygningen er godt vedligeholdt og udstyret med et smukt indgangsparti.

GRØNNEGADE 39
Matr. nr. 117

I 1881 lod bager Vilhelm Fentz forsiden af en ældre 1-etages bindingsværksbygning grundmure. Det fremgår af arkivalierne, at *forhuset* ved ombygningen, som det sidste i Grønnegade, blev rykket tilbage til den ny byggelinie. Facaden, der afsluttes ved en muret, aftrappet hovedgesims, er smykket med et smalt muret bånd over dørfaget og om den øverste del af de 4 vinduesfag. Murværket står overalt gråmalet. I dørfaget i husets vestligste ende ses en blåmalet, enkelt fyldingsdør med fast vindue. Bygningen har teglklædt heltag. Grundmuringen af bagsiden er antagelig foretaget i dette århundrede. En butiksendretning fra 1880'erne er fjernet i dette århundrede.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Pænt indgangsparti. Desværre har bygningen for få år siden fået fjernet sin skorsten.

GRØNNEGADE 41
Matr. nr. 118 e

Det østlige *forhus* kan føres tilbage til før 1761, hvor der på stedet stod et 16-fags egebindingsværkshus på 1 etage med stentag (tegltag). Omkring 1867 benyttedes stuerne i bygningen til skolestuer. I 1881 lod S. Kongsted bindingsværksbygningens facade omsætte i grundmur. Det vestre *forhus* blev opført i 1820 for pastor Wøldike »på en forhen ubebygget plads«.

Grønnegade 67. Foto 1971. Denne harmoniske og smukt vedligeholdte bygning, der har en fremtrædende plads i gadebilledet, er opført i 1807 for byfoged og konseilsråd Tolstrup. I 1876 ombyggedes huset og indrettedes til skole. I dag har kommunens tekniske forvaltning til huse i bygningen.

Bygningen opførtes i 2 etager med grundmur i den 5 spærfag (4 vinduesfag) lange facade. Der var port i 2 fag. Fra 1857 nævnes en kælder på 2 fag i hele husets bredde. I 1923 lod Brugsforeningen to store vinduer og en dør indsætte i facaderne. Taskekvesten i 2 bindingsværksfag til gaden er opsat i nyere tid. I dag har de to huse en glatpudset hvidmalet facade; det vestre forhus har kordon og hovedgesims med tandsnit, det østre en profileret hovedgesims. Bagsiderne er stadig i bindingsværk med sort træværk og hvide tavler.

Anmærkninger: Bygningerne bærer stærkt præg af butiksendretningerne, hvorfor husets bedste kvaliteter fremstår i portrummet og bagsiderne.

GRØNNEGADE 47
Matr. nr. 121

I 1867 lå et bindingsværksforhus i 6 fag og 1 etage på grunden. Bygningen er siden blevet grundmuret. Facaden, der er inddelt i 6 fag, afsluttes af en simpel, muret hovedgesims. I begge yderfagene er lameldøre. Vinduesfagene har murede sålbænke, i 2 vinduesfag mangler sprosser. Det teglklædte heltag har en kvist opsat til gaden. Bagsiden er gulmalet.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt, men skæmmes af de to nye lameldøre og de forskelligartede vinduer. Smukt vedligeholdt skorstenspipe.

GRØNNEGADE 48
Matr. nr. 443

Det enkle bindingsværksforhus er opført før 1761. Bygningen var på 10 fag bindingsværk, 1 etage samt teglhængt heltag med valm til den ene side. Karakteristisk for huset er det ret høje styrtrum, der vidner om, at det oprindeligt har været ladebygning til korn. I 1760'erne optræder bygningen for første gang som fattiggård, omtalt i kilderne som »indrettet til Kirkelige fattiges enker, Nyelig opbyggt, hvor tilforn har staaet et Kornhus«. I 1801 grundlagde Jørgen Ploug og hans hustru Barbara Kirstine Hempel et plejehjem, og denne stiftelse overtog i 1826 bygningen. Forhuset har gulmalede tavler og rødmalet træværk.

Anmærkninger: Velholdt og velbevaret bindingsværksbygning blandt de

Parti af Grønnegades østre del set fra Feltens Rist. Foto 1908. Til ære for fotografen har hele familien taget opstilling foran det smukke indgangsparti i det lille hus til venstre i billedet (nr. 50). Den fine bindingsværksbygning ved siden af er Den Ploug-Hempelske fattigtstiftelse. Bygningen fremtræder stadig i samme skikkelse bortset fra at de smukke skorstene er fjernet. I billedets baggrund får man et indtryk af, hvor pragtfuld Kapellanstræde 7 så ud i 1908. Bygningen er i dag uhyggelig forfalden. Det lille bindingsværks-hus, der springer frem i gaden, er nedrevet og erstattet af en stor tilbagetrukken etageejendom, der er ganske fremmed for miljøet.

bedste i Fåborg; af meget stor værdi for gadebilledet. Huset er fredet i klasse B.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 261
Trap, s. 585, 589.

GRØNNEGÅDE 49/
KIRKESTRÆDE
Matr. nr. 122

Hjørnehuset opførtes i 1851 for muremester Rasmus Hansen, efter at bygningskommissionen havde godkendt en forevist tegning. Den grundmurede, 1-etages hjørnebygning med teglhængt »lettere afvalmet tag« blev opført på en ubebygget grund, der i arkivalierne omtales som en »haveplads«. Huset var på 7 fag, hvoraf de 4 fag til Grønnegade og de 3 fag til Kirkestræde, samt 1 smigfag, omtalt som »et afbrudt hjørne af $3\frac{3}{4}$ alens bredde«. I 1894 lod fiskehandler P. Hansen bagsiden i huset til Grønnegade forhøje til 2 etager. Den påsatte 2. etage var i bindingsværk. De 4 fag til Grønnegade og hjørnefaget har gulmalede, sprutpudsede kvadre under den profilerede vinduesgesims og gulmalet glatpudset mur over gesimsen. Facaden til Kirkestræde og bagsiden er malet i den samme gule farve.

Anmærkninger: Huset er velbevaret og godt vedligeholdt. En malet fyldingsdør ville være at foretrække fremfor den nuværende glatte dør. Desværre har huset for få år siden fået skorstenspipen fjernet.

GRØNNEGÅDE 50
Matr. nr. 444

Forhuset opførtes i »indeværende forår« 1873 for snedker Andreas Petersen, efter nedrivning af et ældre 4-fags bindingsværkshus, der førhen lå på stedet. Bygningen var i 1 etage, 4 fag grundmur til gaden og mod gården og med gavlene i bindingsværk. Huset havde teglhængt heltag. Facaden er

Grønnegade 71. »Faaborg Badeanstalt«. Foto 1973. Med Fåborg Badeanstalt har klassicismen fået et sent fynsk eftermæle. Den lille tempelgavl på hjørnehuset vender ud til Grønnegade og danner en fin pendant til den klassicistiske indgang i det overfor liggende hus, Grønnegade 34. Muligvis er det arkitektoniske udtryk naivt, men afgjort charmerende. Badeanstaltens sidebygning tjente ved sin opførelse i 1911 som biografsal, men indrettedes 10 år efter til sit nuværende formål.

i dag vandskuret og gulmalet, med gråmalede knægtbårne sålbænke og hvidmalet hovedgesims.

Anmærkninger: Forbilledlig vedligeholdt og velbevaret bygning. Smukt indgangsparti med dobbelt fyldingsdør og fast vindue.

GRØNNEGADE 53
Matr. nr. 132

I 1863 lod skipper R. E. Christensen et 7-fags bindingsværkshus nedrive og et nyt opføre i grundmur til alle fire sider. Ved opførelsen blev bygningen rykket tilbage i forbindelse med en regulering af Grønnegade. Det grundmurede *forhus* var i 8 spærfag, 1 etage og med teglklædt heltag. Forhuset havde en 1-fags kvist mod gården, der efter 1880 er blevet nedtaget. Facaden har granitsokkel, hvidmalet hovedgesims og hvidmalede smalle indfatninger om vinduerne og de yderstillede fyldingsdøre. Murværket er glatpudset og gulmalet. Mod gården er opført en grundmuret lude efter 1880. *Halvtagsbygningen* er i 4 fag, 2 etager, med tagpap.

Anmærkninger: Den harmoniske bygning er godt vedligeholdt og velbevaret. Fine indgangspartier i begge ender. Ejendommen er af stor værdi for gadebilledet, især efter at nabohuset (nr. 55) er opført til skade for miljøet.

GRØNNEGADE 59
Matr. nr. 135

I 1867 lå på matriklen et bindingsværkshus på 6 fag, 1 etage og med teglklædt heltag. Arkivalske undersøgelser har ikke kunnet belyse husets senere bygningshistorie, men antagelig er bygningen nedrevet i begyndelsen af dette århundrede for at give plads for det nuværende grundmurede *forhus*. Bygningen er på 2 brede og 2 almindelige fag og har teglhængt tag. Facaden er pudset og malet gul.

Anmærkninger: Bygningen har ikke større bevaringsværdi, men er dog

Grønnegade. Foto 1971. Grønnegades udmundning i Østergade er et af de mere spændende gadepartier i Fåborg. Gaden er smal og krummer stærkt. Bygningerne er af forskellige dimensioner, men er næsten alle af kvalitet. Professor Carl Petersens to bygninger, som ligger over for hinanden forrest i billedet, nemlig Fåborg kunstmuseum, der her kun lige skimtes, og det store 2-etages beboelseshus hørende til Østergade 43, er begge opført o. 1913. Endelig er der Fåborg Badeanstalt – et i forhold til omgivelserne lille, men meget fint, grundmuret, 1-etages gavlhus fra 1911. Indtil 1921 anvendtes bygningen som biograf, men har siden da fungeret som byens badeanstalt.

medtaget, fordi husets proportioner på en rimelig måde føjer sig ind i gadebilledet. Samtidig virker huset formildende på den totalt miljøfremmede nabobygning, der ligger tilbagetrukket fra gadelinien.

GRØNNEGADE 63
Matr. nr. 137

Det oprindelige *forhus* er opført kort før 1811, antagelig for »Kalekoes møller«. Bygningen var i 1 etage, 6 fag bindingsværk til gaden og 4½ fag bindingsværk mod gården. Huset havde tegltag og »engelske vinduer« (vinduer med klart glas). Mellem 1811 og 1817 blev huset delt i to beboelser, hver på 2½ fag (regnet for 3 fag). Skomager Herløv Møller lod formentlig i 1841 bygningen forhøje med 1 bindingsværksetage til gaden. Efter 1867 er bygningen blevet grundmuret, bortset fra den sydlige gavl. Facaden er i 1. etage kvaderstenspudset under vinduerne, det øvrige er vandskuret og malet gult. Et hvidmalet bånd formidler overgangen mellem 1. og 2. etage og facaden afsluttes af en hvidmalet, profileret hovedgesims. *Anmærkninger:* Bygningen er godt vedligeholdt og meget vigtig for gadebilledet ved Feltens Rist.

GRØNNEGADE 65
Matr. nr. 138

Forhuset udgør den ene halvdel af det under Grønnegade 63 anførte bindingsværkshus, opført kort før 1811. Ved opdelingen i det følgende tiår henlagdes 3 fag mod gaden og 2½ fag mod gården til denne matrikel. I 1884 lod murer Carl Andreas Poulsen bygningen udvide med smigfaget ved gavlen mod Feltens Rist, og ved samme ombygning blev gadesiderne grundmurede. Facaden fremtræder med sortmalet kvaderpudsning under en gennemgående vinduesgesims og med profileret hovedgesims. Det øvrige murværk til gade og gavl står pudset og gulmalet. Bygningen har teglklædt heltag. Bagsidens tømmer er tjæret, tavlene pudsede og gulmalede. *Bindingsværksbathuset* i 3 fag og 1 etage med gavlen mod Feltens Rist er opført i

1884 af murer Carl Andreas Poulsen. Den vestre gavl opførtes dog i grundmur. Siden er en delvis grundmuret lude tilbygget på den nordlige langside. En del af bindingsværket står overpudset; farveholdning som forhusets. Passagen mellem for- og baghus er lukket mod gaden ved en bindingsværksmur med indgang.

Anmærkninger: Bygningerne er godt vedligeholdte og bevaringsværdige. Hoveddøren bør males eller udskiftes med en fyldingsdør. Skorstenen bør berappes og males.

GRØNNEGADE 67
Matr. nr. 143 a

Conseilsråd og byfoged Tolstrup lod i 1807 nedrive en 17-fags bindingsværksbygning, der udgjorde forhuset i en anelig bindingsværksgård på stedet. Til erstatning for bindingsværksforhuset opførtes *en bygning* på 21 spærfag, grundmuret til alle sider, i 1 etage, med teglhængt heltag. Højden af murværket fra sokkel til gesims var $5\frac{1}{2}$ alen og de »dobbelte« vinduer havde »engelsk« (klart) glas. I 1876 blev forhuset ombygget for assessor L. B. Deichmann, der indrettede skolestuer i bygningen. Længden af huset blev herunder afkortet fra 39 til 37 alen, svarende til 1 fag. Det har ikke været muligt ud fra arkivalierne at datere den 6 fag brede gavlkvist ud til Grønnegade. Bygningens facade, der er vandskuret og gulmalet, afsluttes i yderfagene med en profileret hovedgesims med brede tandsnit. Den store frontispice har et halvrundt vindue hvilende på en konsolbåren sålbænk. Den grundmurede *skolebygning* i 5 brede fag og 2 etager er opført i 1910 for skolebestyrer, cand. theol. E. Valeur. Bygningen har teglhængt valmtag. Facaden er pudset og gulmalet. Der er indgang i midtrisalitten på 1 fag. Under alle vinduerne i 1. og 2. etage er sålbænke med skiferplader. Hovedgesimsen er profileret.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt samt af stor betydning for gadebilledet, der ganske vist for få år siden led stor overlast ved indretning af den over for liggende parkeringsplads. Harmonisk skolebygning. Trods det sene opførelsetidspunkt indgår huset naturligt i denne bevaringsplan.

GRØNNEGADE 71
Matr. nr. 145 f
»Fåborg Badeanstalt«

Efter nedrivningen af forhuset i en ældre bindingsværksgård lod A/S Biografbygningen i 1911 en del af grunden bebygge med det grundmurede *gavlhus* i 1 etage. Omkring 3 små vinduesfag med gennemgående gesims er gavlfacaden udformet som en portal med trekantsfronton hvilende på yderstillede pilastre. Bygningens nordside, der ligger frit ud til en mindre gennemfartsvej, fremstår i 3 vinduesfag samt et dørfag med indfatning og fordakning. Til samme side er profileret hovedgesims. Murværket står pudset og gulmalet. Bygningen har teglklædt vinkeltag med helvalm over den nordre langside. Biografindretningen blev sløjfet i 1921, og bygningen har siden tjent som badeanstalt. En 10-fags bindingsværkslænge i 1 etage opført omkring 1780 og grundmuret efter 1867 danner *sidebygningen* i forlængelse af forhusets østgavl. Bygningen har teglklædt vinkeltag, og den nordvendte facade med muret hovedgesims er inddelt i 5 vinduesfag. Halvtagsbygningen i fortsættelse af østgavlen blev opført i bindingsværk omkring midten af forrige århundrede. Som det øvrige sidehus er den omsat i grundmur efter 1867. I det ene af de 2 fag mod gaden er indgang. Længen har siden 1911 været indrettet i tilknytning til forhusets funktioner, tidligere blev den anvendt til bryggeri og farveri.

Anmærkninger: Det er vigtigt at bygningen med den fine gavl – på grund af samspillet med Fåborg Museum og Mads Rasmussens gård – bliver bevaret. Den har i øvrigt – ved sin pudsigt naive arkitektur – stor selvstændig værdi.

GRØNNEGADE 72
Matr. nr. 450

Forhuset i garver Hammerichs ejendom er i arkivalierne fra 1801 betegnet som »ganske nyopbygget«. Bygningen, der blev opført i »7 fag egebindingsværk, murtavl og tegltag, 2 etager«, står i alt væsentligt uændret med bredt midtstillet indgangsfag og svagt udkraget 2. etage. Begge etager har små-

sprossede vinduer, og den dobbelte fyldingsdør har bevaret en udskåret indfatning med fast vindue over. Tavlene står overalt pudsede og gulmalede, tømmeret rødmalet. Det teglklædte heltag er afvalmet over den frie nordre gavl. *Sidehuset* i nord med gavlen til gaden er opført henimod slutningen af 1800-årene, hvor ejendommen tilhørte snedker Holm. Bygningen blev opført i 1 bindingsværksetage med »styrtrum«, i en dybde af 6 fag – med dels murede, dels klinede tavler – og med fjælebeklædt gavlspejs til gaden. Omkring 1860 blev et portfag i husets vestre ende nedtaget og dybden følgelig formindsket til 5 fag. Heltaget er i dag beklædt med bølgeeternit, og i gavlen mod Grønnegade, der står i 4 bindingsværksfag, ses en dobbelt port samt lemme til loftsetagen. Bagsiden står i overpudset gasbeton med bølgeeternit i gavlspejden.

Anmærkninger: Den fine 2-etages bindingsværksbygning er både velholdt og velbevaret. Huset er af stor betydning for miljøet. Sidehuset er en værdifuld bygning i gadebilledet. Desværre gennemgik huset for få år siden en yderst kritisabel ombygning, hvorved baggavlen blandt andet rejstes i gasbeton og bølgeeternit blev indsat i gavltrekkanten. Gavlen til gaden virker derimod meget smuk med det tjærede tømmer. Tagets eternit burde udskiftes med tegl.

HAVNEGADE

HAVNEGADE 2
Matr. nr. 285

»Det kongelige Toldpakhus« er opført i 1837–38 (muligvis allerede 1834) som en fritliggende grundmuret 2-etages bygning dækket af teglklædt vinkeltag med halvvalm over gavlene. Facaden er inddelt i 3 fag. Den kraftigt hvælvede overkant i underetagens fag placerer bygningen i stilhistorisk sammenhæng med det lidt yngre rådhus. Over en dobbelt fyldingsdør i det midtstillede indgangsfag er halvcirkelfeltet udfyldt med en fast rude. Facaden har muret hovedgesims, og den gule blankstensmurflade er – under vinduerne i begge etager – smykket med gennemgående, hvidmalede bånd, der fortsætter i bygningens gavle og bagsiden. I vestgavlen er placeret en port med to granittrin.

Anmærkninger: Huset indeholder meget store kvaliteter og er af stor betydning for miljøet. Fåborg by bør sætte ind på, at denne bygning bliver bevaret.

Henvisninger: Trap, s. 592.

HAVNEGADE 10
Matr. nr. 295 a

I 1857 lod havnefoged H. C. Jørgensen det grundmurede *forhus* opføre på en parcel, der var udskilt fra haven under Holkegade 3. Bygningen står som ved opførelsen i 5 fag og 2 etager, hvoraf den nederste er udformet som en høj kælderetage. Midtrisalitten over 3 fag fortsætter i en bred gavlkvist. Indgangen er placeret i det østligste fag og i de øvrige fag i 1. etage er indsat termoruder. Facaden står pudset og afsluttes over yderfaget i begge sider af en profileret hovedgesims. Bygningen har teglklædt heltag. Ved opførelsen indrettedes en butik, der senere er nedlagt.

Anmærkninger: Bygningen er miljøstøttende, men tilsyneladende i yderst ringe bevaringstilstand.

HAVNEGADE 12
Matr. nr. 296

På en forhen ubebygget grund lod skipper Niels Jensen i 1859 opføre et grundmuret 2-etages *forhus* i 5 fag. En bred midtrisalit omslutter 3 fag i begge etager. Facaden står glatpudset og smykket med glatte indfatninger om fagene i 1. etage, glat muret kordongesims og profileret hovedgesims. Vinduerne i 2. etage er sprosseløse, og i 1. etage er indsat store ruder samt en nyere dør i indgangen. I heltaget, der er beklædt med bølgeeternit, er tilføjet en kvist mod gaden. For tiden er der indrettet en café i bygningen.

Anmærkninger: Bygningen er miljøstøttende, men de nuværende vindues-

Hollegade 1. »Den gamle Gård«. Foto 1908. »Opgang til telefonstationen« står der at læse ved siden af den smukke fyldingsdør. Døren er sløjfet, smedjersngelænderet er ved en restaurering i 1932 flyttet til et andet sted i huset. Bygningen rummer i dag byens museum. Den høje granittrappe er enestående i Fåborg. Den fine pigstensbrolægning er fjernet og bindingsværkets tømmer er blevet optrukket. Små forandringer, der har forringet miljøet.

former bevirker, at bygningen mangler karakter. Eternittaget burde udskiftes med tegl.

HAVNEGADE 14
Matr. nr. 297

Forhuset er opført i 1859 for bødkermeister Andreas Peter Hansen i 1 grundmuret etage med gavlkvist til gaden og teglklædt heltag. Bygningens grundplan er tilpasset den tragtformede, tidligere ubebyggede parcel. Skævheden ses tydeligt i forhusets vestligste rum, der indsnævres fra 2 spærfag mod gaden til 1 spærfag mod gården. Heri blev ved opførelsen indrettet værksted, senere røgeri og nu garage med port. Beboelsesdelen fremtræder i 2 brede vinduesfag og 1 indgangsfag med nyere dør. Samtlige fag har let buede overkanter, og i gavlkvistens 2 fag er indsat termoruder. Over facadens yderfag er profileret hovedgesims, mens overgangen til gavlkvisten er markeret ved en smal blænding. Forsiden står berappet og malet, den vestre gavl i blankmur.

Anmærkninger: Huset kunne være af langt større værdi for gaden, men er desværre i de senere år blevet belastet ved ombygning, hvorved der er indsat en ferniseret lamelport, der er ude af trit med bygningens arkitektur, samt en nyere dør og termoruder i gavlkvisten.

HAVNEGADE 40
Matr. nr. 336 b

De 3 nordligste fag til Nygade udgjorde oprindeligt den søndre del af et 6-fags bindingsværkshus i 1 etage, som madam Engberg lod opføre i 1830 (se Nygade 25). I 1835 blev de 3 fag udskilt som en selvstændig ejendom for skibsbygmester Rasmus Rasmussen Dyreborg, der 3 år senere tilbyggede de 3 søndre fag, ligeledes i bindingsværk. I 1846 lod Dyreborg den søndre gavl mod Havnegade omsætte i grundmur, og i 1853 lod han også facaden nedtage og genopføre i grundmur. Bygningen fremstår i dag med et gennemgående bånd under vinduerne, hvorunder facaden er kvaderpudset, og den afsluttes af en profileret hovedgesims med sparrehoveder. Tegltaget har halvvalm mod syd. Bemærk skorstenene, der er de eneste bevarede af de oprindelige skorstene i hele husrækken i Nygade!

Anmærkninger: Fløjen mod Nygade indgår fint i gadebilledet. Bygningen er

Holkegade 1. »Den gamle Gård«. Foto 1957. Denne gård er overordentlig velholdt, og de mange udskud og tilbygninger giver stedet en charme, som er uforlignelig. De blændende hvide tavler brydes af det sorttjærede tømmer og det røde tag. Harmonien ville være fuldendt, om ikke et nyere hus rejste sig så påtrængende i baggrunden. Til højre en fint udformet brøndkasse med tromle.

godt vedligeholdt og bevaringsværdig. Skorstenspiberne trænger til istandsættelse.

HAVNEGADE 42
Matr. nr. 4 b

Se Nygade 10–20.

HOLKEGADE

HOLKEGADE 1
Matr. nr. 293
»Den gamle gård«
eller
»den Reimerske gård«.

Forhuset er opført omkring 1720 for tolder Peder Holck. Huset stod i 16 fag bindingsværk, i 1 etage med en kvist på 3 fag til gaden og portrum i de 2 vestligste fag. Kvistens udbygning omtales først fra midten af forrige århundrede, men har utvivlsomt været der hele tiden. Kvisten er i dag på 4 fag. 3-fags udbygningen på bagsiden omtales først i 1847 som et vaskehus. En udbygning på 2 fag vest i gården nævnes først i 1857 og beskrives som forstue. På samme tid lod købmand N. C. Mægaard indrette butik med en stor rude i de 4 østlige fag. I 1922 fik slagtermester A. Reimers tilladelse til at sætte en stor spejlglasrude i butikken og udskifte døren med en spejlglasdør. Bygningen blev restaureret i 1932, butikken blev sløjfet, og huset blev forsynet med en dobbelt fyldingsdør i empirestil. Denne dør sad førhen i huset Adelgade 14. Ved restaureringen blev en dør vest for udbygningen sløjfet. Facaden har i dag gulkalkede tavler og brunt tømmer. *Sidehuset* øst i gården er opført 1761 som et 7-fags egebindingsværkshus på 1 etage. I 1760'erne blev 3 fag på 2 etager tilbygget sidehuset op mod forhuset. Fra 1801 beskrives bygningen som værende på 11 fag, hvoraf 7 fag var på 1 etage, og de 4 fag nærmest forhuset var på 2 etager. Om der er sket ændringer med huset eller der er tale om en ændring i vurderingsmåden, står uklart. De 4 fag på 2 etager beskrives i 1867 at være tilbagetrukket fra huset. Bygningen benyttedes bl.a. som bryggerhus. Der er gulkalkede tavler og sort træværk. *Baghuset* på 12 fag egebindingsværk og 1 etage synes, efter udseendet at dømme, at være opført i slutningen af 1600-årene. Ikke desto mindre mel-

Holkegade. Det fine miljø har ikke forandret sig siden 1908, da dette fotografi blev taget. Tømmeret på gavlen er blevet tjæret og lampen på hjørnet af »smedehusene« er blevet fjernet.

der kilderne at alle bygninger på matriklen brændte i 1715. Er dette rigtigt, må huset være opført efter 1715 men inden 1761. Facaden har gule tavl og sort træværk. Der er en dobbelt fyldingsdør med vindue til en gennemgående forstue. Desuden en sort stalddør og dobbelte glatte porte med ornamenterede smedjernshængsler. Fra 1781 stod et 4 fags *bindingsværkslysthus* i haven. Mellem 1791 og 1801 blev det nedrevet, og i stedet lod ejeren, agentinde Plough, opføre et grundmuret 8-kantet lysthus med spåntag. Facaden er gulkalket og 2 af de 8 vinduesfag er blændede. Fra haven en dobbelt udskåret dør med ruder og over denne en slutsten. Hovedgesimsen er profileret, hvidmalet og taget kronet af en forgyldt stjerne. Bygningerne er fredet i klasse A.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. I, s. 282 (foto).

Hvem byggede Hvad, s. 48.

Danmark, s. 545 f.

D. s. B., april 1922.

Trap, s. 585, 589 og 592.

HOLKEGADE 2
Matr. nr. 303
»Smedehusene«

Efter den store brand i Fåborg i 1728 opførtes »Smedehusene«; det ene (gl. matr. nr. 31) for Simon Lauritsen, det andet (gl. matr. nr. 32) for Christian Ditlefsen. *Bygningerne* stod som to 6-fags gavlhuse (fagene talt på langsiden af husene) i egebindingsværk. I 1863 overtog smedemester Rasmus Rasmussen begge ejendomme, og hans erhverv gav herefter husene navn. 1949–50 blev de stærkt forfaldne bygninger gennemgribende restaureret ved H. H. Engquist på Fåborgfondets foranledning. Ved denne lejlighed blev inskriptionen genopsat over døren til huset med langsiden mod Holkegade. Inskriptionen lyder: »A^o 1730 de 16 Februar Wed Guds Hielp og Kongens Naade er dette Hus opbyggt af ærl. og velagte Mand S. L. S. og kære Hustrue K. O. D. Soli Deo Gloria«. »Kongens Naade« bestod i, at Fåborg fik 10 års toldfrihed på tømmer efter branden i 1728. Husenes karakteristika er kun sparsomt omtalt. Gl. matr. nr. 32 omtales som et gavlhus op til 1811, ellers beskrives husene ens, på trods af at gl. matr. nr. 31 er betydelig dybere i den ene side, hvilket skyldes en slags skæv udbygning på hjørnet af huset. Desuden har gl. matr. nr. 31 i den brede gavl en lille udbygning, 1/2 m dyb, med halvtag. Husene står med hvidkalkede tavl og sort træværk.

D. 18/10 1848 fik ejeren, Mads Peter Hansen tilladelse til at nedrive et bindingsværksbaghus og opføre en bygning »aldeles i grundmur«. Huset stod færdigt i 1850 og havde i modstrid med tilladelsen fyrbindingsværk i siderne og kun gavlene i grundmur. Efter 1867 er siderne omsat i grundmur, og i dag er der indrettet butik i huset. Huset fremtræder i 5 vinduesfag. Facaden er glatpudset, men gavlen står i røde sten. Mod syd er der rødkalket mod nord er der gulkalket. Vinduerne har buet overkant. Mod Holkegade er et stort butiksvindue. Hovedgesimsen er hvidmalet og profileret.

Anmærkninger: Hele bygningskompleksets betydning for Fåborg er velkendt, men trods den omfattende restaurering i 1949/50 er bygningen i dag i en temmelig ringe bevaringstilstand. Især er store dele af den udvendige tømmerkonstruktion angrebet af råd, der er slet skjult med »cementprop- per«. Huset er fredet i klasse A.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 152.

Hvem byggede Hvad, s. 49.

D. s. B., 1949–50.

Trap, s. 589.

HOLKEGADE 3
Matr. nr. 294

Det store 2-etages *bindingsværksforhus* er opført omkring 1720 for Maren Pedersdatter Busch, enke efter købmand Jens Lauridsen Erreboe, som erstatning for et ældre forhus, der blev ødelagt ved branden 1715. Bygningen beskrives i 1761, hvor den tilhørte byskriver og birkedommer Jens Erreboe Busch, som værende i 12 fag bindingsværk, 2 etager med en kvist til gaden

Holkegade 2. »Smedehusene«. Foto 1900. De to »smedehuse«, der er opført efter branden i 1728, dannede i 1945 scenisk baggrund ved en Holberg forestilling, hvor skuespillere fra Det kgl. Teater opførte komedien »Henrik og Pernille«. På fotografiet er bygningerne nedslidte og forfaldne, men herpå blev der rådet bod i 1949–50, da arkitekt Hans Henrik Engquist stod for en restaurering. I dag er husene igen medtagne på grund af manglende vedligeholdelse. Man må håbe, at bebyggelsen snarest underkastes en grundig istandsættelse, så husene fortsat kan bevares. Man kan næppe forestille sig Fåborg uden »smedehusene«.

over 3 fag. Den nævnte kvist omtales ikke i brandtaksationerne fra perioden 1817–57, først i 1867 omtales en brædebeklædt karnap; da en synsprotokol fra 1832 imidlertid nævner en brædebeklædt udbygning, synes der ikke at kunne være tvivl om, at den nuværende karnapudbygning er identisk med den oprindelige »kvist i 3 etager«. Overpudsningen af facadens bindingsværk, med kvaderpudsningen af 1. etage og den ved en profileret kordongesims formidlede overgang til den let udkragede 2. etage, har sandsynligvis fundet sted i slutningen af forrige århundrede. Bygningen er i dag gulkalket med sort tømmer i den frie vestgavl og bagsiden. Der er indgang fra gaden gennem to dobbelte fyldingsdøre. I første halvdel af forrige århundrede tilbyggedes en lille 2-fags bygning til spisekammer på bagsiden, hvor den nuværende forstuetilbygning er, denne stammer dog, i al fald i sin nuværende skikkelse, først fra dette århundrede. Det samme gælder de to små taskekviste i tegltaget mod gården. Mod øst i gården ligger to 1-etages teglhængte halvtagssidehuse i forlængelse af hinanden. Det nordligste af disse, en bindingsværksbygning på 6 spærfag, er opført i 1760'erne for postmester Christian Hempel. Bygningen er i øvrigt ikke ændret væsentligt siden opførelsen og står med pudsede gulkalkede tavler og sort træværk. Den lidt lavere bygning i forlængelse af ovennævnte sidehus er opført i 1870'erne for murer og uldhandler Jørgen Andersen som staldbygning og vognport. Byg-

ningen, der er forsynet med en gavlkvist, er nu for en del omsat i grundmur, glatpudset og gulkalket.

Forhus og hermed sammenbygget sidehus er fredet i klasse A.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. I, s. 237 (foto).

Hvem byggede Hvad, s. 49.

Danmark, s. 545 (foto).

Trap, s. 589.

HOLKEGADE 5–11/
HAVNEGADE 16
Matr. nr. 298–302

Den 4. april 1857 blev der givet tilladelse til at opføre en 1-etages beboelsesbygning på grunden (Holkegade 5, 7, 9, 11/Havnegade 16), således at den søndre gavl med brudt hjørne kommer til at støde til vejen langs havnen. Facaden og den søndre gavl skulle opføres i grundmur, resten i bindingsværk. Bygherrerne var glarmester H. Frederiksen og snedkermester L. P. Petersen. 2. december samme år stod huset færdigt. Det var på 21 spærfag mod gården og 22½ spærfag til gaden, idet gavlen mod havnen var skrå. *Huset* blev opdelt i fem beboelseslejligheder med skillevægge i bindingsværk. Den nordre lejlighed var på 5 spærfag (Holkegade 5), de tre næste på 4 spærfag (Holkegade 7–11) og den sydligste på 5 spærfag (Havnegade 16). Det færdige hus blev forsynet med kælder under de 9 sydligste fag, skønt en tilladelse til en sådan ikke forelå. Beboelseslejlighederne blev solgt som selvstændige lejligheder straks efter opførelsen. Husets facade bærer i dag tydelig præg af at have været i forskellige ejeres besiddelse. Nr. 5 og 9 har fået dørene udskiftet, og nr. 9 har fået tilføjet en rundbuet murstensindfatning. Dørene i nr. 7, 11 og Havnegade 16 synes derimod at være oprindelige, ligesom kun nr. 7 har bevaret det oprindelige bånd under vinduerne. Kældernedgangen på hjørnet af Havnegade 16 er formentlig fra dette århundrede. Hvad der naturligvis også gør facaden uensartet, er ejernes forskellige smag med hensyn til facadens farve.

Anmærkninger: Husrækken er stort set godt vedligeholdt og velbevaret. Men man må beklage, at nr. 5 har erstattet den gamle fyldingsdør med en moderne dør, at nr. 9 har fået klinkebelagt trappe, moderne dør og rundbuet indgangsparti, der er bygningen helt fremmed, samt at de fleste af husene er blevet berøvet deres skorstene. Ligeledes er det trist, at kun nr. 7 har bevaret det karakteristiske gesimsbånd under vinduerne, idet et gennemgående bånd på samtlige bygninger på en fin måde ville føje de enkelte huse sammen.

HOSPITALSSTRÆDE

HOSPITALS-
STRÆDE 10
Matr. nr. 102

Kernen i den nuværende bygning kan føres tilbage til før 1771, hvor den fremstod som en 1-etages bindingsværksbygning inddelt i 5 fag. I begyndelsen af forrige århundrede blev det oprindelige stråtag udskiftet med tegl til gaden; omkring 1830 synes også 2 fag mod gården at være blevet teglhængt, og endelig i 1834 måtte ejeren, Søren Mortensen fra Bjerne, forpligte sig til inden årets udgang at fjerne stråtaget på de resterende 3 fag. I 1844 ansøgte Søren Nicolai Borlii (eller Børglum) om tilladelse til at påbygge en 2-fags bindingsværkskvist mod gården. Tilladelsen blev givet og kvisten, der strakte sig over de 5 østligste af bygningens i alt 13 alens længde, var opsat inden 1847 i form af en taskekvist med facade i plan med bygningens bagside. I 1850 opnåede Borlii tilladelse til at udvide denne kvist med endnu 1 fag samt at påbygge 3 tilsvarende fag mod gaden, således at bygningens 3 østlige fag, op mod Hospitalsstræde 12, blev på 2 etager, alt i bindingsværk. Denne ombygning foretoges samme år. I 1895 blev en lille forstuebygning på bagsiden tilbygget, denne er nu fjernet. Udbygningen til en fuld 2. etage til gaden samt grundmuringen af 1. etage fandt sandsynligvis sted i 1925.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og af meget stor betydning

for miljøet. Desværre er huset for få år siden blevet forsynet med en indgangsdør, der ikke harmonerer med bygningen i øvrigt. Løsholter og remme (af fyr) viser tegn på råd i kernen og alt tømmer i facaden må formentlig udskiftes i en ikke fjern fremtid.

HOSPITALS-
STRÆDE 12
Matr. nr. 101

Endnu i 1925 lå på dette sted et lille 2-fags bindingsværkshus i en etage, der sammen med nabohuset mod øst (nr. 14) udgjorde en 5-fagsbygning opført i 1760'erne. I 1925 lod arbejdsmand Arnold Christiansen facaden omsætte i grundmur, med bibeholdelse af inddelingen i 2 vinduesfag. Grundmuringen af bagsiden og indsætningen af det store vindue i facaden har sandsynligvis fundet sted samtidig med påbygningen af 2. etage i midten af dette århundrede. Facaden er gulkalket.

Anmærkninger: Huset er miljøstøttende.

HOSPITALS-
STRÆDE 14
Matr. nr. 100

Den grundmurede 1-etages *bygning* har fået sin nuværende fremtræden i dette århundrede efter ombygninger af de 3 østre fag af den bindingsværksbygning fra 1700-årene, der er omtalt under Hospitalsstræde 12. I 1919 lod arbejdsmand F. M. Nyborg facaden omsætte i grundmur. Bagsiden og den frie gavl er omsat senere.

Anmærkninger: Velholdt bygning af betydning for miljøet.

KAPELLANSTRÆDE

KAPELLAN-
STRÆDE 1
Matr. nr. 422 g

Den 2-etages grundmurede *bygning* med gavlen mod Kapellanstræde er opført mellem 1845 og 1847 for købmand Johan Jacobsen som et baghus til ejendommen Østergade 25 a. Bygningen, der indrettedes til pakhus, er nu, som ved opførelsen, inddelt i 10 spærfag fordelt på 5 vinduesfag. I den opretstående gavl over midterfaget var oprindeligt indrettet et hejseværk. Bygningen er i dag malet grøn og med en hvid profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Huset er bevaringsværdigt og stort set godt vedligeholdt.

KAPELLAN-
STRÆDE 2
Matr. nr. 437 b

På stedet lå i 1761 et egebindingsværkshus på 8 fag og i 1 etage. *Bygningen* havde dette år »stentag til gaden og strå til gården«. Fra 1791 beskrives huset med »stentag«. I 1790'erne deltes huset i 2 matrikler, af hvilke Kapellanstræde 2 blev på 3 fag. Hvorvidt der er sket ombygning i forbindelse med delingen er usikkert. I 1886 lod daglejer Niels Nielsen forsiden omsætte i grundmur. Bagsidens og evt. gavlenes grundmuring er formentlig sket i begyndelsen af dette århundrede. Huset fremtræder i dag i 3 vinduesfag. Facaden er glatpudset og rødmalet. Hovedgesimsen har savsnit og er hvidmalet. Bagsidens murværk er pudset og malet gult.

Anmærkninger: Smukt vedligeholdt forhus. Af stor betydning for gadebilledet. Skorstenen bør vandskures og kalkes eller males.

KAPELLAN-
STRÆDE 3-5
Matr. nr. 422 a, 422 f

Den 27.7.1850 ansøgte købmand Johan Jacobsen om tilladelse til at opføre en »korntørringsindretning«, således at den ene væg i den nye bygning skulle udgøres af muren i pakhuset, det nuværende Kapellanstræde 1. Tilladelsen hertil blev givet på betingelse af, at bygningen ikke fik fælles mur med pakhuset. Bygningen, der er opført i grundmur med tegltag, stod færdig allerede i oktober måned samme år. I foråret 1855 fik købmand Jacobsen yderligere tilladelse til i forlængelse af denne bygning at opføre en 2-etages grundmuret bygning til brænderi, kornmagasin og hestestald. I denne bygning, der stod færdig i oktober samme år, blev også korntørringsbygningen indlemmet, og hele *bygningen* talte således i alt 15 spærfag. Det teglhængte mansardtag er oprindeligt, medens portgennemkørslen ikke omtales i brandtaksationerne og må formodes først at være gennembrudt senere, idet man tidligere har haft adgang til gården gennem passagen mellem Kapellanstræde

Kapellanstrædes vestre side. Foto 1973. I midten af forrige århundrede ejedes den store hjørnegrund (Østergade 23–25 og 25 a – Kapellanstræde 1–5) af borgerrepræsentant og købmand J. J. Jacobsen, der drev en omfattende korneksport og fremstillede likør. I tilknytning til sine forhuse ud mod Østergade lod han opføre nogle store pakhuse og kornmagasinbygninger bagest på grunden, ud mod det smalle Kapellanstræde (nr. 1–5). I dag er bygningerne indrettet til beboelse og fremtræder enkle og velholdte, som det dominerende bygningskompleks i gadebilledet. Næsten lige så dominerende er – ulykkeligvis – den samtidige nabobygning (nr. 7, til højre i billedet), en gang et værdigt og smukt borgerhus, nu et eksempel på trøstesløst forfald. Der skal handles hurtigt, om denne bygning skal reddes.

1 og Østergade 25. I gavlkvisten på bagsiden var oprindelig et hejseapparat med udligger. Bygningen er i dag gulkalket med profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Bygningen er bevaringsværdig og føjer sig naturligt til bebyggelsen Kapellanstræde 7. Huset er nogenlunde vedligeholdt.

KAPELLAN-
STRÆDE 4
Matr. nr. 437 a

Forhuset var oprindelig en del af et 1-etage højt og 8 fag langt egebindingsværkshus, der var opført før 1761. Indtil 1791 beskrives huset med »stentag« til gaden og strå til gården, fra 1791 er taget beklædt med tegl til begge sider. I 1790'erne deltes bygningen, hvorefter bygningen var på 4 bindingsværksfag, indrettet til »lejoboder«. I perioden 1818 til 1859 tjente bygningen som jordemoderbolig. I 1859 lod skibstømrer Hans Kjøge husets facade omsætte i grundmur, mens bagsiden fortsat stod i bindingsværk. Bagsidens grundmuring er sket efter 1867. Huset fremtræder i dag i 2 vinduesfag og 1 dørfag. Facaden er glatpudset, malet lysegrøn og med profileret hovedgesims. Huset har en tagkvist på et fag, der formentlig er sat op i begyndelsen af dette århundrede. Bagsiden er pudset og malet gul.

Anmærkninger: Godt vedligeholdt hus af betydning for gadebilledet. Skorstenen bør vandskures og kalkes eller males.

KAPELLAN-
STRÆDE 6
Matr. nr. 436 b

Forhuset, som opførtes i 1817 af muremester Jørgen Lang, var oprindelig en bygning på 6 spærfag med grundmuret forside og bagside. Huset havde port og teglklædt heltag. I 1823 opførte Jørgen Lang en grundmuret bygning på 3 spærfag stødende op til 6-fagshusets nordgavl (se Kapellanstræde 8). De to huse blev regnet for en bygning på 9 spærfag med port over 2 spærfag. Gavlene var fortsat i bindingsværk. I 1884 deltes bygningen atter i

to matrikler, ved hvilken lejlighed porten sløjfedes. Kapellanstræde 6 blev, som nr. 8, 9^{1/2} alen lang svarende til 4 spærfag. Bygningen fremtræder i dag i 3 vinduesfag og 1 dørfag. Facaden, der er pudset og malet gul, afsluttes af en hvidmalet hovedgesims med sparrehoveder.

Anmærkninger: Godt vedligeholdt hus.

KAPELLAN-
STRÆDE 7
Matr. nr. 426

I 1856 fik snedkermester C. N. Thomsen tilladelse til at nedrive en tidligere bindingsværksbygning og opføre en 2-etages bygning med facaden mod Kapellanstræde og gavlen mod Grønnegade i grundmur, resten i bindingsværk. *Bygningen* var på 9 spærfag. Søndre gavl lod han opføre interimistisk i bindingsværk, men forpligtede sig til at bygge huset helt hen til naboen, eller erstatte bindingsværksgavlen med grundmur inden to år. Desuden skulle bygningen have afbrudt hjørne. Ejeren opførte omtrent samtidig med det første forhus, et forhus, der var på 3 spærfag og 2 etager i grundmur til gaden og fyrrebindingsværk mod gården. Bygningen blev ført op til nabo-stedet, som ejeren havde forpligtet sig til. Byggeriet var afsluttet i 1857. I 1906 fik klodsemager H. Larsen tilladelse til at anbringe en altan i gavlen mod Grønnegade. Det er tvivlsomt om den overhovedet er anbragt, da han forpligtede sig til at bygge gavlen om, da gavlen hverken viser spor af ombygning eller altan. Huset fremtræder i dag i et stykke på 3 vinduesfag, lidt tilbagetrasket fra det øvrige hus, og i et stykke på 6 vinduesfag og 1 smigfag. Gavlen mod Grønnegade er på 4 vinduesfag. Facaden har været pudset og kalket gul, men det meste er skallet af. Der er hvidmalet kordon- og hovedgesims. Bagsiden er i 12 bindingsværksfag med gulkalkede tavl og sorttjæret tømmer. I taget en primitiv kvistopbygning og et stort hul!

Anmærkninger: I den tid, der har været arbejdet på denne bog har Kapellanstræde 7 fungeret som »dueslag«, hvilket har bevirket, at bygningen i dag bærer præg af stærkt forfald: taget er ved at styrte sammen, vinduerne er ødelagte og murværket forringes dagligt. Det skønnes imidlertid, at lejligheden til at foretage en forsvarlig istandsættelse endnu ikke er forpasset. Det skal understreges, at en restaurering er af meget stor betydning for det omkringliggende bygningsmiljø. Falder denne bygning, vil et vigtigt holdepunkt i denne del af bevaringsområdet være gået tabt!

KAPELLAN-
STRÆDE 8
Matr. nr. 436 a

I 1823 opførte murermester Jørgen Lang et 3 spærfag langt, grundmuret *forhus* i 1 etage. Huset byggedes sammen med det, mellem 1811 og 1818, opførte nabohus på 6 spærfag, (se Kapellanstræde 6). Dette 9 spærfag lange hus deltes 1884 i to lige store huse. Bygningen fremtræder i dag med sprutpudset og rødmalet facade. Den hvidmalede hovedgesims er forsynet med sparrehoveder. Tagkvisten er formentlig tilføjlet i begyndelsen af dette århundrede.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt, men en fyldingsdør, der svarede til husets arkitektur, ville være at foretrække. Den oprindelige skorsten er fjernet.

KAPELLAN-
STRÆDE 10
Matr. nr. 435

Indtil 1857 lå på grunden et *bindingsværksforhus*, som spækhøker Rasmus Madsen med bygningskommissionens godkendelse lod nedrive for at genopføre et nyt i grundmur. I forbindelse med en regulering af Kapellanstræde måtte ejeren rykke det nye forhus tilbage ved dets opførelse og afgive noget af sin grund til gaden, for hvilket han modtog 6 rigsdaler i erstatning. Bygningen var på 6 fag, i 2 etager og med yderstillet port. Huset fremtræder i dag i 5 vinduesfag med cementpudset facade, hvidmalet hovedgesims og kælder. Bagsiden er vandskuret og malet gul.

Anmærkninger: I 1857 var det ligeså dårlig en ide at rykke nybygninger tilbage fra facadelinien, som det er det i dag. Den pågældende bygning bærer præg af forskellige ombygninger, men skæmmende er den glatte port, der

Kapellanstræde 7. Foto 1973. Fotografiet er taget i december 1973, og viser hvor alvorligt det står til med denne bygning. Det er yderst påkrævet, at en omfattende restaurering hurtigst muligt igangsættes.

burde erstattes med en fyldingsport, ligesom den store skorsten burde overfladebehandles.

KAPELLAN-
STRÆDE 12
Matr. nr. 434

*Forhuset er opført af muremester Brandt i 1817 som et egebindingsværkshus på 5 fag og 1 etage med port i 2 fag. I 1853 lod malermester H. O. C. Breum bygningens forside forhøje til 2 etager. Huset fremtræder nu i 2 uregelmæssige store vinduesfag. Facadens bindingsværk er sprutpudset og gulmalet. Bygningen har i nyere tid fået udskiftet tegltaget med bølgeeternit. *Anmærkninger:* Bygningen har med det nuværende udseende ingen selvstændig bevaringsværdi, men husets placering i gadelinien og dets beskedne dimensioner gør, at det er medtaget i denne bog.*

KAPELLAN-
STRÆDE 14
Matr. nr. 433

Forhuset er opført før 1761 som et 1-etages egebindingsværkshus på 2 1/2 fag med »stentag«. I 1851 lod ejeren, skomager Stuck, en kvistetage opsætte til gaden. Bygningen har i dag en sprutpudset, grøn facade med et bredt moderne vindue i hver etage. Til bagsiden ses bindingsværket stadig, med gulmalede tavl og brunmalet tømmer.

Anmærkninger: Som det er tilfældet i Kapellanstræde 12 har bygningen ingen selvstændig bevaringsværdi, men af samme grund, som ovenfor nævnt, er det medtaget i denne bog.

KAPELLAN-
STRÆDE 16
Matr. nr. 432

I 1761 lå på grunden et *bindingsværkshus* på 2 1/2 fag med »stentag«. Bygningen er efter 1867 blevet forhøjet med 1 etage. Ud fra et foto at dømme, der er optaget i 1930 og viser et 2-etages hus med en formentlig overpudset bindingsværksfacade, er grundmuringen foretaget efter dette tidspunkt. Huset fremtræder i 3 vinduesfag med pudset og gulkalket facade. Taget er beklædt med tagpap og eternit.

Anmærkninger: Denne bygning har ikke større selvstændig værdi, men med sin nuværende udformning er den en typisk repræsentant for de forbyggede småhuse, der optager stræderne i Fåborg.

KAPELLAN-
STRÆDE 18
Matr. nr. 431

I 1761 lå på stedet to forhuse, hver på 2 1/2 bindingsværksfag. De to bygninger blev i 1770'erne slået sammen til ét 5-fags hus. *Bygningen* stod uændret til en brand den 21. januar 1861, hvor en del af tagværket led

skade og måtte fornyes. I 1927 tilmurede muremester Sneding en indgangsdør og et vindue mod Kapellanstræde og opførte en ny grundmuret gavl mod Grønnegade, hvori han indsatte dør og vinduer. Der foreligger intet om, hvornår siden mod Kapellanstræde er omsat i grundmur, men et foto fra 1930 synes at vise bindingsværk, så grundmuringen skulle være sket senere. Facaden er nu pudset gul. Der er hovedgesims af træ. Bagsiden har stadig bindingsværk med gule tavler og rødt tømmer.

Anmærkninger: Huset har været udsat for hårdhændede ombygninger, især i facaden til Kapellanstræde. Bygningen er alligevel medtaget i denne bog, fordi dens proportioner underordner sig gadebilledet.

KIRKESTRÆDE

KIRKE-
STRÆDE 1
Matr. nr. 123

Det 1-etages pudsede og rødmaledede *forhus* er opført i 1790'erne. Bygningen, der var i 5 bindingsværksfag med tegltag, opførtes som en forlængelse af en ældre 6-fags bindingsværksbygning, beliggende på grunden til det nuværende Kirkestræde 3.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og miljøstøttende. Som de andre forhuse i Kirkestræde savner bygningen skorsten.

KIRKE-
STRÆDE 2
Matr. nr. 130 a

I 1856 søgte fattigvæsenet om tilladelse til at opføre en grundmuret *bygning* i 2 etager på matriklen. Bygningskommissionen betingede sig, at bygningen fik et afbrudt hjørne »af samme bredde som på hjørnebygningen af modsatte side af gaden«. Tilladelsen blev givet, og i april kvartal 1857 stod huset færdigt. Bygningen bestod af 10–11 spærfag, (antallet svinger i beskrivelserne, uden at der er tegn på ombygninger). Huset blev omkring århundredskiftet indrettet til vuggestue. I 1906 blev gavlen forsynet med en balkon, men denne er efter 1947 blevet indskrænket til en »fransk« altan. Huset fremtræder i 4 brede vinduesfag mod Grønnegade og 1 smigfag og 2 vinduesfag i gavlen. Murene er opført i flensborgsten. Facaden er vandskuret og malet gul, den afsluttes af en profileret og hvidmalet hovedgesims.

Anmærkninger: Velbevaret og godt vedligeholdt forhus af den største betydning for gadebilledet. Desværre har bygningen fået fjernet sin skorsten.

KIRKE-
STRÆDE 4–10
Matr. nr. 129 d-a

Fattigvæsenet i Fåborg lod i 1846 et *forhus* opføre på 9 spærfag og i 1 etage på grunden. Huset kaldtes »Heys Minde« efter en af fattigvæsenets velgørere. Bygningen blev i 1851 »forbedret« ved en udvidelse til 22 spærfag. I slutningen af forrige århundrede solgte kommunen ejendommen til muremester Carl Poulsen, der i 1895 fik tilladelse til at foretage en ombygning. Muremester Poulsen rev den midterste del af længen ned, således at der fremstod to adskilte huse. Hver af disse huse lod ejeren indrette til tofamiliers boliger. Forhusenes facader med kvaderstensfugninger under vinduerne stammer antagelig fra ombygningen i 1895.

Anmærkninger: Bebyggelsen er af betydning for miljøet og stort set velbevaret. I de senere år er husene tilføjet kedelige detaljer, såsom nye døre, vinduer med mere, som ikke svarer til den gamle arkitektur.

KIRKE-
STRÆDE 5
Matr. nr. 125

Det 2-etages *forhus* med den grundmurede facade er opstået ved en gennemgribende ombygning omkring år 1900 af en 3-fags bindingsværksbygning i 1 etage. Den omtalte bindingsværksbygning kan føres tilbage til 1782, hvor den udlejedes til beboelse. Ved ombygningen blev facaden omsat i grundmur og 2. etage påbygget, det brede cementmurede bånd er samtidigt hermed, mens de sprosseløse vinduer sandsynligvis er af senere oprindelse. Bagsiden er senere omsat i grundmur. Taget mod gården er nu forsynet med eternit.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og miljøstøttende.

Kirkestræde 9. Foto 1971. Det er virkelig lykkedes for arkitekten at få den »vælske« gavl til at svinge på den røde murstensbygning i Kirkestræde 9; den fine rytme er fortsat i buestikkene over facadens vinduesåbninger og den livlige buefrise under hovedgesimsen. Bygningen er opført i to omgange og stod i sin nuværende skikkelse færdig i 1884. Den er et udmærket eksempel på den historisk-romantiske stil i forrige århundrede og danner et godt modstykke til den gamle klosterkirke, der ligger for enden af strædet. Bag huset findes en prægtig have, der er omgivet af høje, fine mure til Kirkestræde og Hospitalsstræde.

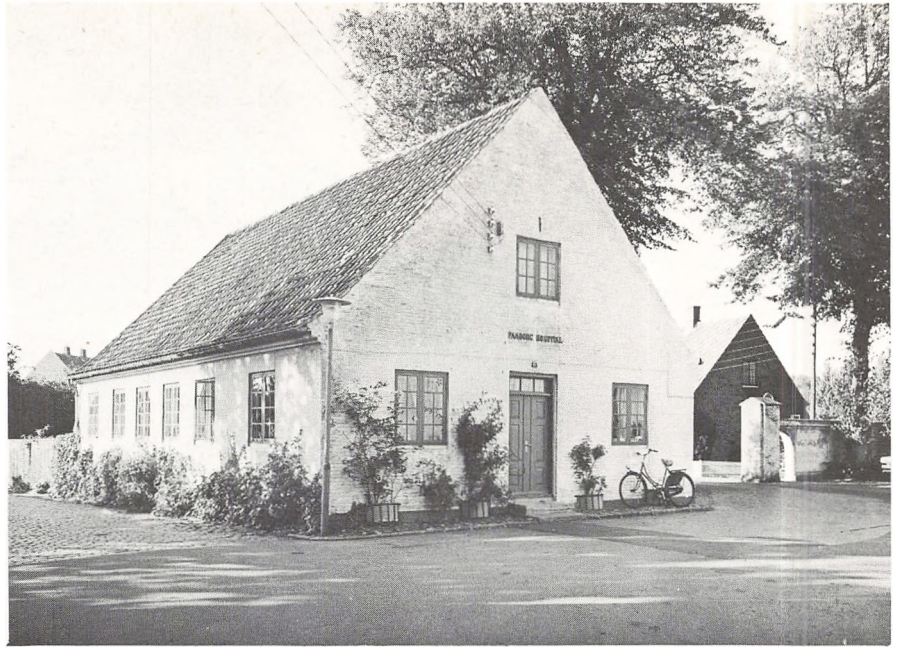
**KIRKE-
STRÆDE 7**
Matr. nr. 126

Det 2 etager høje, grundmurede *forhus* er opstået ved en række gennemgribende ombygninger af en ældre bindingsværksbygning i 4 fag og 1 etage. I 1884 lod daglejer Chr. Larsen bindingsværksfacaden nedrive og erstatte af grundmur, en forstueudbygning til gaden bibeholdtes, men er senere fjernet. Bagsidens omsætning til grundmur samt påbyggelsen af 2. etage til gaden fandt sandsynligvis sted i 1911 for samme ejer. Bygningens facade blev udsmykket med sprutpudsede kvadre under vinduerne, således som det stadig ses Kirkestræde 4–10. Bygningen fremstår i dag i 2 almindelige og 1 bredt fag med indgang i det nordligste fag, den pudsede facade er gul med sort sokkel og profileret hovedgesims, vinduerne sprosseløse, heltaget teglhængt. Det lille *halvtagsidehus* i 3 bindingsværksfag med tegltag er opført i 1830 for skræddermester C. F. Belschner og ikke ændret væsentligt siden. *Anmærkninger:* Bygningerne er godt vedligeholdte og føjer sig naturligt ind i miljøet. Hoveddøren burde males.

**KIRKE-
STRÆDE 9**
Matr. nr. 128

De 10 nordre fag (nærmest kirken) af den 2 etager høje grundmurede bygning med de svungne gavle er opført 1863–67, de 5 fag i forlængelse heraf mod syd i 1884 ved tømrermester H. Pedersen. *Bygningen* er opført for Stiftelsen af 2. januar (1846) som bolig for gamle håndværksmestre, fabrikanter og deres enker. Den første bygning rummede otte lejligheder, og opførelsen skyldtes til dels et stort tilskud fra agent Lagoni. Bygningen, der fremtræder som en harmonisk helhed, står i røde sten med buestik over alle muråbninger.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret og af meget stor betydning for miljøet ved kirken.

Fåborg Hospital, Kirkestræde 11. Foto 1972. Bygningens oprindelige funktion var at tjene som hospital og bolig for 12 fattige og syge mennesker. Man må sige, at bygmester Jørgen Lang, som opførte huset i 1836, har forstået at skabe en harmonisk og menneskevenlig ydre ramme for byens dårligst stillede borgere. Men trods sin enkelhed blev byggeomkostningerne så store, at der endnu i 1865 kun var råd til at besætte halvdelen af de til rådighed stående 12 pladser. Også i dag fungerer huset som stiftelse og det beboes af 3 pensionister.

KIRKE-
STRÆDE 11
Matr. nr. 99
»Fåborg Hospital«

Den grundmurede bygning er opført i 1836 som afløser for den gamle hospitalsbygning i bindingsværk, der lå op ad kirkemuren. Bygmester på den nye bygning var Jørgen Lang. Bygningen er opført i den skikkelse, hvori den fremstår i dag – 1 etage inddelt i 11 spærfag med 6 smårudedes vinduesfag. En enkel profileret hovedgesims afslutter den gulkalkede facade. Bygningen har teglklædt heltag.

Anmærkninger: Bygningen er af overordentlig stor betydning for miljøet omkring kirken. Sammen med muren, murpillerne til Klerkegade og stiftelsen i Kirkestræde medvirker bygningen til at indramme kirkebygningen og understrege dens monumentale rejsning. Plankeværket langs Hospitalsstræde, der formentlig skal udskiftes om få år, er det vigtigt at få fornyet i samme skikkelse som nu. Huset er fredet i klasse B.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 189.

Danmark, s. 548 (foto).

Trap, s. 585, 592.

KLOSTERGADE

KLOSTER-
GADE 1
Matr. nr. 72 a

Før 1761 blev et stråttækt bindingsværkshus på 3¹/₂–4 fag opført på grunden. Fra 1781 beskrives dette hus med »stentag«. I 1850 fik ejeren, daglejer Niels Rasmussen, tilladelse til at nedrive »sin forfaldne bindingsværksfacade og genopføre den i grundmur«. I 1853 lod skomager L. J. Rasmussen opføre en 2. etage ud til gaden med en grundmuret forside og bindingsværks gavle. Ydermere lod han mod gården opføre en udbygning i hele husets længde. Udbygningen var fjælebeklædt, men er efter 1867 omsat i grundmur. I dag fremtræder huset som en bygning i 2 vinduesfag, og i 2 etager. Huset er glatpudset og gulmalet med hvidmalet hovedgesims.

Fåborg Hospital og kirken. Foto 1973. Et af Fåborgs mest idylliske gadebilleder. Hvor det smalle, skyggefulde Hospitalsstræde munder ud i Kirkestræde, ligger murermester Jørgen Langs fine, enkle hospitalsbygning, hvis proportioner og materialer er i fuldendt samklang med kirken, der rejser sig i baggrunden. De to bygninger, brolægningen, stakitværkerne, det grønne løv og den enkle lampe udgør en arkitektonisk helhed af stor skønhedsmæssig virkning, der understreges af overgangen fra det mørke, snævre stræde til de brede, værdige bygninger med de gulkalkede mure og de store, røde tagflader.

Anmærkninger: Bygningen er stærkt medtaget af senere ombygninger, hvorved vinduerne og taget er blevet totalt ændret. Når bygningen alligevel er omtalt, skyldes det, at den ved sine relativt beskedne dimensioner underordner sig gadebilledet.

KLOSTER-
GADE 2
Matr. nr. 114 a

Den store grundmurede *hjørneejendom* er opført 1923–25 for politibetjent H. C. Hansen. Bygningen er ikke ændret siden.

Anmærkninger: Bygningen er medtaget i denne bog, fordi den på en naturlig måde følger sig ind i gadebilledet.

KLOSTER-
GADE 3
Matr. nr. 74

Forhuset bestod i 1761 af to huse, opført i egebindingsværk. Det ene hus var på 3¹/₂ fag, det andet på 6 fag; begge huse havde stråtag. Fra 1791 beskrives husene med »stentag«. I det andet tiår af 1800-årene foretoges en opdeling af husene, således at 3¹/₂-fags huset blev regnet for 3 fag, og 6-fags huset blev opdelt i 2 huse af hver 3 fag. Det er ikke utænkeligt, at der har været tale om en mindre ombygning af husene. Mellem 1837 og 1847 lod ejeren af det ene 3-fags hus, Axel Lefolio, husets forside omsætte i grundmur. Efter 1867 fik husene samme ejer, og ved en facadeændring i 1907, hvor snedkermester L. Rasmussen lod en ny facade opføre af cementmursten, blev husene ombygget til eet hus. Til trods for, at ombygningen blev foretaget af een og samme ejer, er det bemærkelsesværdigt, at bygningens forside i dag bærer præg af en oprindelig opdeling i tre huse. Huset består nu af 9 vinduesfag med indfatninger og 2 dobbelte fyldingsdøre; den glatpudsede facade er malet gul-grøn. Bagsiden er stadig af bindingsværk med gulmalede tavler og sortmalet træværk. Noget af bagsiden er dækket af en nyere tilbygning. Tagkvisten er ikke omtalt i taksationerne.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt, men bærer præg af om-

bygningen i 1907. Desværre er en del af vinduerne for få år siden blevet forsynet med store ruder, som ved en fremtidig istandsættelse bør erstattes med sprossevinduer. Skorstenen bør vandskures og males.

KLOSTER-
GADE 4
Matr. nr. 113

Den 31.1.1852 indhentede skorstensfejer Clausen tilladelse til at opføre en 2 etager høj grundmuret *bygning* i 6 fag; bygningen skulle opføres i forlængelse af og med samme dybde som Klostergade 6, som Clausen havde ladet opføre nogle år tidligere. Inden årets udgang stod bygningen færdig, den var i 7 spærfag fordelt på 5 vinduesfag. Den med dobbelte porte forsynede gennemkørsel i det nordre fag er oprindelig. Det samme gælder sandsynligvis den nu glatpudsede facade, der afsluttes af en enkel hovedgesims, samt den lille kvist i taget til gaden.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og bevaringsværdigt. Formentlig har der på facaden været et fladt bånd af samme type, som man finder i Adelgade eller Klostergade 10.

KLOSTER-
GADE 5
Matr. nr. 75

Det oprindelige *forhus* er opført før 1761 som en del af et 6-fags egebindingsværkshus i 1 etage med stråtag. Fra 1781 beskrives huset med tegltag. I 1790'erne blev huset opdelt i to 3-fags huse (se Klostergade 7). I 1844 skete en »forbedring« af huset, uden at dets ydre ændredes. I 1899 blev i hvert fald en del af huset omsat i grundmur for enken Marie Hansen. Husets grundmurede facade fremtræder i dag i 3 vinduesfag. Tagkvisten er opsat i nyere tid. Det glatpudsede murværk er malet creme, og i det sydlige fag er indsat en dobbelt træfyldingsdør.

Anmærkninger: Pænt lille hus, der er godt vedligeholdt. Skorstenen bør vandskures og males.

KLOSTER-
GADE 6
Matr. nr. 112

Det grundmurede 2-etages *forhus* er opført mellem 1842 og 1847 for skorstensfejer Clausen. Bygningen, der består af 8 spærfag fordelt på 6 vinduesfag, står stadig i sin oprindelige skikkelse. Facadeudsmykningen med kvadre, bånd, lisener og blændinger er dog af nyere dato.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og miljøstøttende.

KLOSTER-
GADE 7
Matr. nr. 76

Det oprindelige *forhus* er opført før 1761 som en del af et 6-fags egebindingsværkshus med stråtag. Fra 1781 var taget teglhængt. I 1790'erne blev huset opdelt i to 3-fags huse, hvoraf det sydlige blev til Klostergade 5 (se denne) og det nordlige til Klostergade 7. I 1829 lod daglejer Peder Nielsen huset forhøje med 1 etage til gaden. En del af huset blev formentlig omsat i grundmur i 1894. 2. etage til gården er tilbygget i dette århundrede. Huset fremtræder nu som et grundmuret hus; der kan dog være bevaret bindingsværk under den groft pudsede facade i 2. etage til gaden.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og trods de forskellige vinduesformer føjer det sig pænt ind i gadebilledet.

KLOSTER-
GADE 9
Matr. nr. 78

Forhuset er opført i 1806 for bødker Hans Mathiassen som et 6-fags egebindingsværkshus i 1 etage. Ved opførelsen blev benyttet materialer fra en nedrevet ældre bindingsværksbygning, der før hen lå på stedet. Huset stod uændret til 1867. Det er antagelig ved århundredeskiftet blevet forsynet med en skalmur til gaden og i 1919 lod ejeren, telefonarbejder H. Hansen, taskkvisten på 2 fag opsætte. Bygningen fremtræder nu i 4 vinduesfag. Facaden er rødmalet og har en fyldingsdør med vindue og en hovedgesims med tandsnit. Gavlen og bagsiden er i bindingsværk, tavlene er malet gule og tømmeret er malet sort. En del af bagsiden er tildækket af en nyere tilbygning.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og trods de sene ombygninger er det af stor betydning for det fine gadebillede.

KLOSTER-
GADE 10
Matr. nr. 110

Det lille 5-fags *forhus* i overpudset bindingsværk med karnapudbygning udgør den sydligste del af en ældre bindingsværksbygning. Denne bygning, der opførtes før 1761, var på 10 fag i 1 etage. En kvist over 3 fag, der omtales i

Klostergade 8–12. Foto 1908. Det høje forhus med den brede karnapudbygning er Klostergade 10, hvor der var indrettet synagoge i en periode indtil 1860. Det 2-etages bindingsværkshus med den halvåbne fløjport til venstre blev desværre nedrevet efter 1908 og efterlod et gabende hul i husrækken. Ødelæggelserne fortsatte da det laveste hus i rækken, nr. 14 (yderst til venstre), nedbrændte i 1971; det er dog heldigvis blevet genopført i grundmur og nænsomt tilpasset gadens profil.

en brandtaksation fra 1801, er sandsynligvis identisk med den nuværende karnap, der altså i lighed med Fåborgs andre karnapudbygninger har hævet sig op over huset. I 1809 lod handelsmand Levin Hertz de 8 nordligste fag forhøje med 1 etage, samtidig hermed opdeltes huset i to selvstændige ejendomme, hver på 5 fag, hvoraf den sydligste blev indrettet til synagoge, hvilket formål den tjente indtil 1860. Den lille taskekvist på taget stammer fra forrige århundrede. Overpudsningen af facadens bindingsværk med kvadre under karnappens vinduer stammer fra slutningen af forrige århundrede. Den frie grundmurede nordgavl er sandsynligvis opført, da den nordre af de to 5-fags bygninger blev nedrevet i dette århundrede. Bygningen er i dag gulmalet.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og af overordentlig stor værdi for gadebilledet på grund af den fremspringende karnapbygning.

KLOSTER-
GADE 11
Matr. nr. 79

I 1826 blev for afskediget toldbetjent Ole Bryne opført et teglhængt *hus* på 5 spærfag og 1 etage, med grundmur til gaden og bindingsværk i gavle og bagside. I 1857 lod ejeren, skræddermester Rasmussen, huset forhøje med 1 etage. Denne 2. etage havde ligeledes grundmur til gaden og bindingsværk i gavle og bagside. Efter 1867 er også gavlene blevet omsat i grundmur. I dag fremtræder huset som en gulmalet bygning på 4 vinduesfag. Bortset fra de moderne vinduer og døre står facaden med kordon- og hovedgesims, som ved ombygningen i 1857.

Anmærkninger: Dette hus er et eksempel på, hvorledes en facade kan forringes ved store usprossede vinduer. Gennemgik bygningen en nænsom restaurering, kunne den bedre accepteres i gadebilledet.

KLOSTER-
GADE 18
Matr. nr. 98

Forhuset er opført i sommeren 1858 for smedemester Niels Jensen. Bygningen blev opført som et 2-etages og 6 spærfag langt grundmuret hus »med siden mod Klostergade«. Ejendommen blev senere erhvervet af smedemester Noer, og det er muligt at en del af bygningen er nedrevet ved opførelsen i 1907 af nabohuset nr. 20. Facaden fremtræder i 3 vinduesfag mod Klostergade og i 3 mod Hospitalsstræde. Der er gul blankstensmur. Under 1. etages vinduer er et gennemgående bånd, under 2. etages vinduer sålbænke. Bagsiden er gulkalket. *Forhuset* mod Hospitalsstræde er opført i 1897 for smedemester H. F. C. Noer som en værsktedsbygning. Huset blev opført i grundmur i 2 etager. Facaden er i gul blankstensmur med kordon- og hovedgesims. Bagsiden er gulkalket, og over 3 fag i 2. etage ses en bindingsværkskarnap. *Anmærkninger:* Forhuset til Klostergade er bevaringsværdigt, men trænger til istandsættelse. Bygningen er af stor betydning for gadebilledet. Sidebygningen til Hospitalsstræde er ligeledes af værdi for miljøet, men hvis dette hus skal reddes, må omfattende restaureringsarbejder snarest påbegyndes.

KLOSTER-
GADE 20
Matr. nr. 97 e

Forhuset er opført i 1907 for frøken A. E. M. Noer, formentlig efter planer som den tidligere ejer, snedker Noer, havde haft om en nybygning. Huset blev opført i grå cementmursten af J. R. Jørgensens fabrikat og fuget med rød mørtel til gaden. Bygningen er på 2 etager og fremtræder i 8 vinduesfag med kordon- og hovedgesims.

KLOSTER-
GADE 22
Matr. nr. 96 a

Det teglhængte *forhus* er opført i 1873 ved en gennemgribende ombygning af et bindingsværkshus for smed L. Olsen. Ved ombygningen blev huset delt i to matrikler, hver på 4 spærfag (se Klostergade 24). Bygningen fremtræder i dag i 3 vinduesfag. Facaden er glatpudset og malet gul. Der er gennemgående bånd under vinduerne og hvidmalet hovedgesims. Bagsiden, der er omsat i grundmur efter 1867, står i gulmalet blankstensmur.

Anmærkninger: Huset kunne være af stor betydning for gadebilledet, hvis det havde været bevaret som nabohuset Klostergade 24, dvs. med sprossevinduer, fyldingsdør og skorsten.

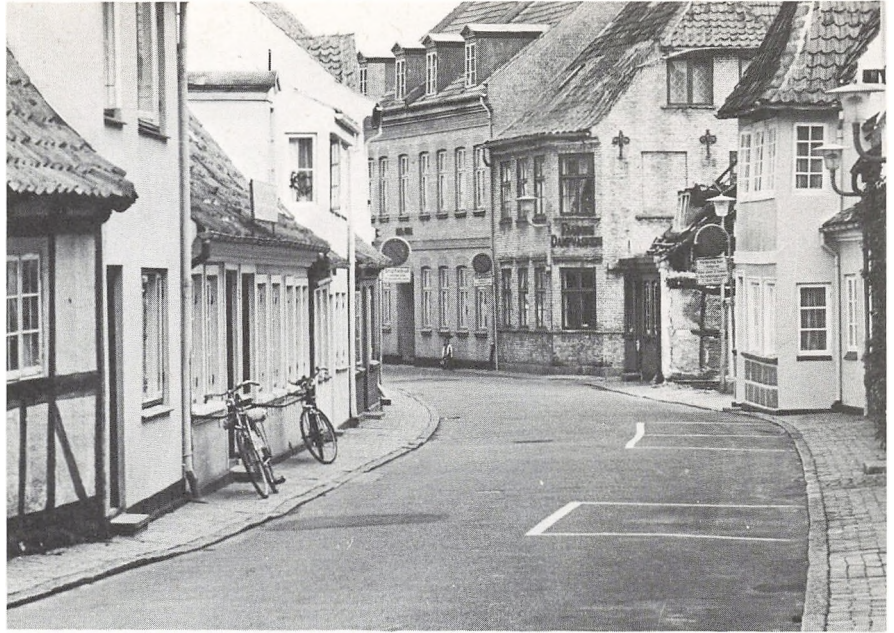
KLOSTER-
GADE 24
Matr. nr. 96 b

Det teglhængte *forhus* er opført for smedemester L. Olsen i 1873 ved en gennemgribende ombygning af et tidligere bindingsværkshus fra 1843. Grunden blev opdelt i 2 matrikler (se Klostergade 22) og nærværende hus blev en 1-etages bygning på 4 spærfag med grundmuret facade og bagside i bindingsværk. Bygningen er i 3 vinduesfag. Facaden er gråmalet med et bånd under vinduerne. Der er dobbelt fyldingsdør og hvidmalet hovedgesims. Bagsiden har gule tavler og sort tømmer.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret. Det er med sine rigtigt udformede vinduer og fyldingsdør med vindue over af stor betydning for gadebilledet.

KLOSTER-
GADE 25
Matr. nr. 87

I 1802 blev for skomager Jens Boesen opført et teglhængt egebindingsværkshus på 3 fag og 1 etage. I 1858 lod ejeren, snedkermester Rasmus Henriksen, *huset* forlænge mod nord med 3 fag og lod forsiden og nordre gavls omsætte i

Klostergade. Foto 1971. Klostergade på en stille dag. Et kig igennem den sydlige ende, hvor gaden slår et kraftigt sving ud for Hospitalsstrædes udmundning og lukker for et videre udsyn. I ældre tid hed gaden ikke Klostergade, men Nørregade, som det fremgår af Resens kort over Fåborg fra 1670. Klosteret, hvorfra den bugtede gade fik sit nuværende navn, er for længst nedrevet. Brolægningen, som ses på fotografiet af Klostergade i 1908, er forsvundet ligesom bindingsværksforhuset i Klostergade 12.

grundmur. Bygningen var herefter 6 spærfag lang, og bindingsværket var af såvel eg som fyr. I dag er huset på 4 vinduesfag og 1 dørfag. Facaden, der er glatpudset og malet gul, er forsynet med sprosseløse vinduer og en moderne dør.

Anmærkninger: Denne bygning kunne blive et for gaden værdifuldt hus, hvis man ved en fremtidig istandsættelse tager hensyn til den omkringliggende bebyggelse og til husets egen historie. Således ville indsætningen af sprosselvinduer og en fyldingsdør gengive huset den rette arkitektoniske holdning.

KLOSTER-
GADE 26
Matr. nr. 95

Forhuset er formentlig opført 1839–40 for postbefordrer Niels Christensen. I 1827 lå på grunden et 9-fags bindingsværkshus i 1 etage. Niels Christensen solgte i 1839 noget af huset med tilhørende grund og matriklen blev opdelt i to. Niels Christensens nye hus kom til at bestå af 6 spærfag grundmur til gaden og bindingsværk mod gården med port i 1½ spærfag. Bygningen var i 1 etage og havde teglhængt heltag. Det er ikke utænkeligt, at materialer fra det tidligere hus er blevet benyttet ved opførelsen. Huset fremtræder nu i 5 vinduesfag til gaden med refendpudset og gulmalet facade og hvidmalet hovedgesims. Omtrent halvdelen af bagsiden er nu omsat i grundmur, således at den fremtræder i 3 grundmurede fag og 3 bindingsværksfag. Murfladen er gulkalket og der er sortmalet tømmer.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Den brede indgangsdør bør i det mindste males, men bedst ville det være, om fyldingsdøre indsattes. Skorstenen bør vandskures og kalkes.

KLOSTER-
GADE 27
Matr. nr. 88

I 1803 blev for Anders Andersen opført et egebindingværkshus på 5 fag, i 1 etage og med teglhængt heltag. Bygningen stod uændret til omkring 1912, hvor den delvis blev omsat i grundmur. Det 4 fag lange *hus* fremtræder i dag

Klostergade/Hospitalsstræde. Foto 1973. I 1971 nedbrændte et mindre beboelseshus på hjørnegrunden Hospitalsstræde/Klostergade. Huset var i 1 etage og 4 bindingsværksfag med gavlen mod Hospitalsstræde. Arkitekten har ved udformningen af den nye bygning bestræbt sig på at skabe et hus med enkle proportioner og en stilfærdig facade, der følger sig roligt ind i det omkringliggende miljø.

helt i grundmur med glatpudset, gulmalet facade, sprosseløse vinduer og en glat dør. Det teglhængte tag er blevet udskiftet med eternit og forsynet med to store tagvinduer.

Anmærkninger: Denne bygning kunne blive et for gaden værdifuldt hus, hvis man ved en fremtidig restaurering tog hensyn til den omkringliggende bebyggelse og husets egen historie. Småsprossede vinduer, en fyldingsdør og et teglklædt tag måtte komme på tale.

KLOSTER-
GADE 31
Matr. nr. 90

I 1803 blev for »byens konsumptionsbetjent Poulsen« opført et 3-fags bindingsværkshus på 2 etager med tegltag. I 1853 fik L. Jacobsen tilladelse til at »nedrive den forfaldne bindingsværksfacade i sit hus og genopføre den i grundmur«. I 1909 blev der indrettet butik i huset, og et stort vindue indsattes; denne butik er nu sløjfet, og facaden står igen som ved L. Jacobsens ombygning.

Anmærkninger: Huset er pænt vedligeholdt, men man kan sætte spørgsmålstegn ved, om vinduernes udformning er helt i overensstemmelse med husets byggestil. Det må imidlertid understreges, at de isatte vinduer er langt at foretrække for store usprossede glasflader. Det ville klæde huset, om indgangsdøren ved en fremtidig istandsættelse blev erstattet med en malet fyldingsdør.

KLOSTER-
GADE 33
Matr. nr. 91

Det 2 etager høje, 7 spærfag (5 vinduesfag) lange, grundmurede hus med kordongesims og hovedgesims og port, er opført i 1852 for tømremester Peder Søndebro. Bygningen havde teglhængt heltag, der siden er blevet udskiftet med rødt eternit. I 1867 omtales en »ny« kælder. Huset var fra opførelsen af bestemt som bolig for to familier.

Anmærkninger: Bygningen er af stor betydning for gadebilledet, men det er

beklageligt, at den for kort tid siden er blevet forsynet med bølgeeternittag. Et tegtag ville være at foretrække.

KLOSTER-
GADE 35
Matr. nr. 92

Det grundmurede *forhus* på 5 fag og 1 etage med kvaderdekoration under vinduerne, er opført i foråret 1882 for arbejdsmand Niels Peter Petersen. Huset blev opført på en grund, hvor tidligere »consumptionsboden (toldboden) ved Klosterporten« lå. Huset var inddelt i 8 tagspærfag til gaden og 6 til bagsiden. Huset havde kælder på 24 kvadratalen og en overbygget gang, der var »fælles med nabostedet«, (Klostergade 37). Gavlkvisten på 2 fag er tilføjet bygningen i nyere tid.

Anmærkninger: Huset er pænt vedligeholdt og velbevaret, men domineres måske i for høj grad af bindingsværkskvisten. Indgangsdøren bør ved lejlighed udskiftes med en malet fyldingsdør med fast vindue over.

KLOSTER-
GADE 37
Matr. nr. 93 a

Den 27. oktober 1855 fik snedkermester P. Kaster tilladelse til at opføre et 2-etages, grundmuret *beboelseshus* »på en hidtil ubebygget grund af tegltoften«. I april måned 1856 stod et hus på 6 tagspærfag, 2 etager og tegtag færdigt. Huset fremstår i dag stort set som ved opførelsen, med kordongesims og profileret hovedgesims med tandsnit. Facaden er glatpudset og malet lys. Tagkvisten er en senere tilføjelse.

Anmærkninger: Bygningen er af værdi for gadens profil, men det er at beklage, at skorstenen er blevet nedtaget.

KLOSTER-
GADE 39
Matr. nr. 57 c

Det grundmurede *forhus* på 5 vinduesfag og 2 etager med glatpudset creme-malet facade og hvidmalet hovedgesims er opført 1876 for tømrersvend Christen Nielsen.

Anmærkninger: Huset er miljøstøttende, men savner sin skorstenspipe.

KLOSTER-
GADE 41
Matr. nr. 57 d

Forhuset blev opført i 1877 for snedker Herluf Jacobsen som et grundmuret hus på 2 etager med kvist. Huset var inddelt i 9 spærfag med gavlkvist i 3 tagspærfag. Huset stod oprindeligt i blankmur med mønster i murværket under vinduerne. Huset er forsynet med en fantasifuld volutsvungen gavlkvistkant med 3 obelisker og rund blænding. Den var oprindeligt pudset lys, men hele huset er i dag malet okkerfarvet, således at den oprindelige facadedekoration skjules. Huset har nu moderne, sprosseløse vinduer.

Anmærkninger: Husets arkitektur afviger fra, hvad man er vant til i Fåborg, men bygningen er afgjort ikke uden charme og arkitektonisk værdi. Facaden ville vinde ved at vinduerne forsynedes med sprosserammer.

KLOSTER-
GADE 43
Matr. nr. 57 f

Forhuset er opført for daglejer Peder Nielsen i 1877 som et grundmuret hus på 1 etage, inddelt i 5 spærfag (3 vinduesfag). Kælderen står ikke omtalt i arkivalierne. Huset er malet mørkegrønt mellem den grå sokkel og det gennemgående bånd under vinduerne, den øvrige facade er lysegrå. Facaden afsluttes af en hovedgesims. Der er moderne teakdør med glas. Bagsiden er gulkalket.

Anmærkninger: Stilfærdigt lille hus af værdi for gadebilledet. Nydelig skorsten af den rigtige type. Indgangsdøren kunne derimod med fordel udskiftes med en malet fyldingsdør ved en fremtidig istandsættelse.

KLOSTER-
GADE 51
Matr. nr. 57 m

Forhuset er opført i 1878 for snedker Herluf Jacobsen som et grundmuret hus på 1 etage inddelt i 4 spærfag (3 vinduesfag). Kælderen omtales ikke i taksationerne. Facaden er nu kalket lyseblå, og der er moderne dør og vinduer. Vinduerne har profilerede indfatninger, der går helt ned til soklen, og under vinduerne er sprutpudsede felter. Disse felter samt hovedgesims og træværk er hvidmalet. Bagsiden er kalket lysegrøn.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt, men indgangsdøren svarer ikke

til husets byggestil. En malet fyldingsdør af samme type som naboens er at foretrække.

KLOSTER-
GADE 53
Matr. nr. 57 n

Forhuset er ligesom Klostergade 51 opført i 1878 for snedker Herluf Jacobsen som et grundmuret 1-etages teglhængt hus på 4 spærfag (3 vinduesfag). Huset er efter opførelsen blevet forsynet med en gavlkvist på 2 vinduesfag. Facaden er groftpuddset og hvidmalet. Den dobbelte fyldingsdør er malet i en mørk og en lys blå farve, og hovedgesimsen er lyseblå.

Anmærkninger: Godt vedligeholdt hus, der tager sig pænt ud i gadebilledet.

LAGONIS MINDE

LAGONIS
MINDE 2
Matr. nr. 44

Den 21. februar 1852 fik bygmester Hans Lang d. Yngre tilladelse til at opføre en 1-etages grundmuret bygning, 36 alen lang. Den 13. juni 1853 stod ikke én, men 2 bygninger færdige af 9 og 6 spærfag. *Husene* blev imidlertid lagt sammen til et, da forpagter R. Schvendsen overtog dem i 1855. Huset fremtræder i dag i 10 vinduesfag. Facaden er groftpuddset og malet gul, bortset fra det sydligste fag, der er malet lysegult som Nørregade 8 og formentlig indlemmet heri. Der er hvidmalet hovedgesims og moderne vinduer og døre. Bygningens to tagkviste er opsat efter 1867.

Anmærkninger: Bygningen er i de senere år blevet noget klemt af de nybygninger, som kommunen har opført omkring rådhuset. Endvidere er selve bygningen blevet ødelagt ved isætning af moderne vinduer og døre.

MELLEMGADE

MELLEM-
GADE 1
Matr. nr. 304

Ved den store brand i 1728 nedbrændte borgmester Jørgen Jacobsens gård på hjørnet af Mellemgade og Holkegade. I løbet af få år lykkedes det dog at rejse nye bygninger på grunden, men allerede i 1737 blev Jørgen Jacobsen af økonomiske grunde nødsaget til at sælge gården, der fra dette tidspunkt kom til at tjene som apotek. Ud mod Holkegade lå i 1761 en *egebindingsværksbygning* på 12 fag med en portgennemkørsel i 2 fag; bygningen, der var i 1 etage med teglklædt heltag, benyttedes som bryggeri, stald m.m. I 1856 lod apoteker Bøving foretage en større ombygning af det gamle hus, der herefter fremstod i 13 fag, hvoraf de 5 vestligste i fyrrebindingsværk, de 8 østligste i egebindingværk; der var stadig port i 2 fag. En del af bygningen blev herunder indrettet som laboratorium i forbindelse med apoteket. I 1919 fik apoteker Georg S. Johansen tilladelse til at flytte gennemkørslen til baghuset og på dens sted at udbygge en karnap med kvist. Arbejdet udførtes efter tegning af arkitekt Fritz Jørgensen; karnappen er smukt tilpasset det traditionelle bygningsmønster i Fåborg, således som det f.eks repræsenteres af de lige overfor liggende gamle bygninger Holkegade 1 og 3. Ved en gennemgribende ombygning foretaget 1965–1966 er størstedelen af bagsiden blevet nyopført og udstyret med store termoruder, også til denne side findes en karnapudbygning, hvorover er bindingsværkskvist. *Baghuset* med gavlen ud mod Holkegade, er opført før 1761 i 14 fag egebindingværk, 1 etage med tegltag, som ladebygning. I 1853 blev gavlene, hvoraf den ene var af træ foroven, nedrevet og erstattet af nye bindingsværksgavle. I 1919 lod apoteker Johansen porten fra sidehuset indsætte i baghusets gavl. Mod haven står huset i dag med sorttjæret tømmer og gulkalkede tavl, ligesom sidehusets facade.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 165 f.

MELLEM-
GADE 5
Matr. nr. 306

I 1761 lå, hvor nu forhusene Mellemgade 3 og 5 er beliggende, et »ældre« 11-fags bindingsværkshus i 1 etage. I 1790'erne blev de 4 nordligste fag udskilt som et selvstændigt *hus* for glarmester Niels Nielsen. Bygningen var i egebindingværk med murtavl og havde tegltag. Mellem 1801 og 1811 lod Niels Nielsen bygningen forhøje med 1 etage, ligeledes i egebindingværk og

med tegltag, den øverste del af gavlene var fjælebeklædt. Den første butik, en boghandel, indrettedes mellem 1857 og 1867. Gennemkørslen omtales ikke i brandtaksationerne før 1877. Den øverste etage til gaden, der er lidt tilbagetrukket, således at det tidligere tagskæg samt hovedgesims og skalke under denne stadig ses, er opført i 1924 for blikkenslager J. Rasmussen, ligeledes i bindingsværk med tavl i røde sten. Den nuværende lidet klædelige butiksindretning, hvor hele 1. etagen fremtræder som et stort butiksvindue, er fra dette århundrede. Bygningen fremstår i øvrigt i dag i røde sten med sorttjæret tømmer. *Sidehuset* er opført efter 1867, 1. etage i grundmur, 2. etage i bindingsværk med knægte af samme udseende som i forhuset.

MELLEM-
GADE 7
Matr. nr. 307

Forhuset er opført kort før 1761, hvilket år det fremstod som en 5-fags egebindingsværksbygning i 1 etage med kvist over 3 fag til gaden og tegltag. Mellem 1811 og 1817 lod Salomon Isaak bygningen, som på dette tidspunkt indeholdt en krambod, forhøje med 1 etage. I 1856 fik bager H. Boldt tilladelse til at nedrive forsiden og genopføre den i grundmur, dog på betingelse af, at han rykkede facaden 6 tommer tilbage, således at huset kom til at ligge på linie med de nærmeste grundmurede bygninger; bagsiden og gavlene forblev bindingsværk, de sidste fjellebeklædte over hanebjælken. Den profilerede hovedgesims opsattes ved den samme lejlighed. I 1920 lod guldsmed Duus kvistetagen til gaden opføre i bindingsværk. Indretning af butik i 1. etage fandt sted for guldsmed H. Dreyer mellem 1872 og 1897. Bygningen fremtræder i dag med 2 store butiksvinduer i 1. etage, der i øvrigt er dækket af grønne glaserede sten, medens 2. etage er glatpudset.

MELLEM-
GADE 8
Matr. nr. 367 b

I 1761 lå på dette sted et 9-fags *egebindingsværkshus* på 1 etage med tegltag. Portgennemkørslen nævnes første gang i brandtaksationerne fra 1801. I 1851 lod købmand Levin Abrahams enke huset forsyne med en kvist, men allerede 4 år senere lod hendes sønner, købmændene Abraham og Lucas Levin foretage en gennemgribende ombygning af huset; bindingsværksfacaden og den søndre gavl blev nedrevet og genopført i grundmur samtidig med at huset forhøjedes med 1 etage. Den nye etage bestod af grundmur til gaden og den søndre gavl, bagsiden og den nordre gavl var derimod af fyrrebindingsværk; ved denne ombygning ændredes også gadelinien. Gavlkvisten omtales første gang i en brandtaksation fra 1881 og er sandsynligvis opsat for den daværende ejer, gæstgiver H. Rasmussen. Den første butik i bygningen synes at være indrettet mellem 1817 og 1827 af købmand Levin Abraham. Hele 1. etage er i dag indrettet til butikker, med træbeklædt facade. Herover er facaden hvidmalet med ornamenteret kordongesims, sålbænke og hovedgesims med sparrehoveder.

Anmærkninger: Hvis butiksskiltningen reduceredes ville bygningen komme bedre til sin ret i gadebilledet.

MELLEM-
GADE 9
Matr. nr. 308
Gl. matr. nr. 24

Forhuset er opført før 1761, hvor det fremstod som en egebindingsværksbygning i 7 fag med gennemkørsel, 1 etage med tegltag. Bager Hans Henrich Boldt lod mellem 1811 og 1817 facaden omsætte i grundmur samtidig med at bygningen forhøjedes med 1 etage af grundmur til gaden og bindingsværk mod gården. Bygningen var herefter inddelt i 4 almindelige og 1 stort vinduesfag, idet det store nordre fag indrettedes til gennemkørsel; facadeudsmykningen med de murede sålbænke under 2. etages vinduer og den profilerede hovedgesims stammer antagelig fra dette tidspunkt. Der har været indrettet butik i bygningen fra midten af forrige århundrede, men den nuværende butiksindretning med de store vinduer, der fuldstændig dominerer 1. etage fandt sted i 1912 for købmand Julius Andersen. Herover står 2. etage glatpudset og malet lysegrå. De 3 bindingsværksfag, der udgør den nordre del af det 2 etager høje *baghus*, er formodentlig identisk med den egebindingsværksbygning, som Hans Henrich Boldt lod opføre mellem 1811 og 1817, be-

stående af 4 fag i forsiden og 3 i bagsiden, indrettet til stald, lo og lade. Bygningen er ikke ændret væsentligt siden.

MELLEMGADE 10
Matr. nr. 338

I 1761 lå på grunden et 1-etages *egebindingsværkshus* i 9 fag med tegltag. I 1776 lod ejeren, bager Hans Krag, denne bygning forsyne med en kvistudbygning over 3 fag i 2 etager. I 1780'erne blev huset forhøjet med 1 etage. Mellem 1791 og 1801 blev der i umiddelbar fortsættelse af denne bygning mod nord opført en staldbygning i 4 fag egebindingsværk i 1 etage med tegltag. Denne bygning blev i 1823 forhøjet med 1 etage for bager Hans Petersen. Mellem 1847 og 1857 blev bygningen indrettet til beboelse, sandsynligvis for enkemadam Cl. Ch. Christensen, der overtog ejendommen i 1853. Portgennemkørslen, der findes i de 2 nordligste af de oprindelige 9 fag, omtales ikke før 1817, men er formentlig gennembrudt i forbindelse med opførelsen af de 9 nordre fag, der spærrede passagen fra gaden. I 1867 var der i 9-fags bygningens 3 søndre fag indrettet en modehandlerbutik. Hele 1. etage er i dag indrettet til butikker med store spejlglasruder, hvorover den oprindelige facade står i blankmur med brunmalet tømmer, i gennemkørslen er dobbelte glatte porte. Kvistudbygningen er totalt fjernet i stueetagen og resten hænger nu over fortovet på en måde, som strider mod alle elementære forestillinger om de gamle huses byggeskik.

NYGADE

NYGADE 1
Matr. nr. 323

Forhuset blev opført i 1823 og kort efter opførelsen solgt til bådefører Johannes Hansen. I 1852 lod dennes enke facaden nedrive og genopføre i grundmur, samtidig påbyggedes en 2. etage i grundmur til gaden, mens gavlene og bagsiden var i bindingsværk. Forsidens nuværende udseende med refendfugning under 1. etages vinduer, gennemgående gesimsbånd, flad kordongesims og profileret hovedgesims, stammer antagelig fra ombygningen i 1852. Facaden, der i øvrigt er glatpudset, er i dag malet gul.

Anmærkninger: Pænt lille hus, smukt indgangsparti med fast vindue over. Der er en del sætninger i murværket, men bygningen er i øvrigt godt vedligeholdt og velbevaret. Fin skorstenspipe.

NYGADE 2
Matr. nr. 6 a

Forhuset er, ligesom nabohusene, Nygade 4–8, opført i grundmur i 1876, men er længere end omtalte nabohuse. Bygningen fremtræder i 4 vinduesfag og 2 yderstillede dørfag, mod syd med en dobbelt fyldingsdør med vindue over, mod nord med en dobbelt glat dør. Facaden er kvaderpudset under vinduerne og samtlige dør- og vinduesåbninger har buede overkanter.

Anmærkninger: Huset er velbevaret og godt vedligeholdt. Den nordre dør burde udskiftes med en fyldingsdør. Desværre er skorstenen blevet fjernet.

NYGADE 3
Matr. nr. 324

Forhuset er opført 1823–24 for købmand Jørgen Ploug Hempel og straks efter opførelsen overdraget til sømand Poul Hansen Poulsen. Det oprindelige tegltag er for få år siden udskiftet med rødt bølgeeternittag. Bygningen fremtræder i dag med gulmalede tavl, gråt tømmer samt gul profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Eternittaget burde udskiftes med tegl. Huset mangler skorstenspipe.

NYGADE 4
Matr. nr. 6 b

Det grundmurede *forhus* er opført i 1876. Bygningen fremtræder i 4 vinduesfag og 1 etage. I det sydligste fag er en dobbelt fyldingsdør med vindue over. Facaden, der er malet lyseblå, er kvaderpudset under vinduerne, ellers glatpudset. Huset er bygget på samme måde som nr. 2, 6 og 8.

Anmærkninger: Bygningen er særdeles godt vedligeholdt og velbevaret, desværre mangler skorstenspipen.

NYGADE 5
Matr. nr. 325

Forhuset er opført i 1823 for skipper Jørgen Larsen Ellegaard, eller købt af denne straks efter opførelsen. Bygningen stod uændret til ind i dette århund-

rede. Efter 1908 er facadens bindingsværk blevet overpudset og det oprindelige tegltag erstattet af rødt bølgeeternit. Facaden er i dag glatpudset, malet gul og med sålbænke under vinduerne og en hvid profileret hovedgesims. *Anmærkninger:* Huset er godt vedligeholdt, men eternittaget burde udskiftes med tegl. Desværre mangler skorstenspiben.

NYGADE 6
Matr. nr. 6 c

Det grundmurede *forhus* er opført i 1876. Facaden fremtræder i 4 vinduesfag, glatpudset og gul. Der er buede kanter over dør og vinduer. Døren i det sydligste fag er glat, ferniseret og med rude.

Anmærkninger: Desværre har ejerne gennem tiden ikke formået at bevare huset i samme fine stil som naboerne i nr. 2 og 4. Huset følger sig imidlertid pænt ind i gadebilledet, men det kan anbefales at den nye dør erstattes med en fyldingsdør eller i det mindste males. Skorstenspiben mangler.

NYGADE 7
Matr. nr. 326

Forhuset er opført i 1823. I 1910 lod arbejdsmand Jørgen Christian Petersen »Avernakø« facaden omsætte i grundmur, og fra dette tidspunkt hidrører også den gennemgående sålbænk under vinduerne og refendfugningen. Facaden er malet grå og afsluttes af en hvid profileret træhovedgesims. Det oprindelige tegltag er udskiftet med bølgeeternit og bagsiden er nu omsat i grundmur; til gården er over 2 fag påbygget en 2. etage.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt, men skæmmes af den nye lameldør, der i øvrigt er omgivet af den oprindelige dørindfatning med fast vindue over. Eternittaget burde udskiftes med tegltag og skorstenen males hvid eller i facadens farve.

NYGADE 8
Matr. nr. 6 d

Det grundmurede *forhus* på 1 etage er opført i 1876. Huset blev opført på samme måde som nr. 2–6, blot fremtræder dette kun i 3 vinduesfag og er lidt kortere end de andre bygninger. Facaden er malet gul og har dobbelt fyldingsdør med fast vindue over i det sydligste fag.

Anmærkninger: Huset har gennemgået samme udvikling som nr. 6 bortset fra indgangspartiet, der er fint bevaret. Bygningen er godt vedligeholdt men mangler en skorsten.

NYGADE 9
Matr. nr. 327

Forhuset er opført for Jørgen Ploug Hempel, men umiddelbart efter solgt til daglejer Lars Johansen. Facaden er omsat i grundmur efter 1914, samtidig hermed er det store sprosseløse vindue indsat. Facaden er i dag glatpudset og gulmalet.

Anmærkninger: Ombygningen af facaden, der medførte isættelse af det nuværende store vindue, har i nogen grad ødelagt den fine vinduesrytme, der findes i gaden. Den originale dør er bevaret, men desværre er dørindfatningen gået tabt. Skorstenspiben burde vandskures og males. Huset er i øvrigt godt vedligeholdt.

NYGADE 10–20
/HAVNEGADE 42
Matr. nr. 4 d, 4 e, 4 f,
4 g, 4 h, 4 i, 4 k.

De *grundmurede bygninger* i røde sten på Nygades vestside er alle opført i begyndelsen af dette århundrede for snedkermester Herløv Fr. Jacobsen. Nr. 10, der adskiller sig fra de andre ved kun at være i 1 etage, opførtes først, men allerede i 1902 stod nr. 12–16 færdige. I 1903 påbegyndtes opførelsen af nr. 18 og 20, samt hjørnebygningen med tårnet i smigtaget. Den store tagkvist på nr. 20 er formodentlig påsat senere. Bygningernes facade, der står i røde sten, deles horisontalt af hvide bånd mellem vinduerne i højde med disses overkant og de murede sålbænke. I de 2 etager høje bygninger er mellem 1. og 2. etage et ornamenteret bånd, under taget en profileret hovedgesims med sparrehoveder. Tårnet på smigfaget mod Havnegade er smykket med ballistre, konsoller og vinduesindfatninger. Alle bygninger har heltalt med cementtagsten.

Anmærkninger: Disse bygninger fremtræder i andre materialer og i en anden byggeskik end gadens øvrige huse, men de følger sig fint ind i miljøet.

Nygade 1–25. Foto 1908. Samtlige bygninger på den østre side af Nygade (de ulige numre) blev opført i perioden 1823–1830, størstedelen af dem for købmand Jørgen Ploug Hempel. Samtlige huse var opført i bindingsværk, inddelt i 1 dørfag og 2 vinduesfag, 1 etage med teglklædt heltag. Bindingsværket havde gennemstukne, afrundede bjælkehoveder, som endnu ses i nr. 3, 5, 7 og 15, medens de i nr. 17 er afskåret i plan med muren. De oprindelige, dobbelte fyldingsdøre findes endnu i nr. 3, 5, 17 og 9; i de 3 førstnævnte samt i nr. 7 tillige med den oprindelige indfatning. Den nordre skorsten på Havnegade 40 fremviser det eneste endnu eksisterende eksemplar af de oprindelige skorstenspiber.

Desværre er nogle af de oprindelige »Dannebrogsvinduer« blevet udskiftet med store usprossede vinduesflader, en detaille, der dybt må beklages.

NYGADE 11
Matr. nr. 328

Forhuset er opført 1824 for købmand Jørgen Ploug Hempel og umiddelbart efter opførelsen solgt til daglejer Søren Jensen. Facaden omsattes i grundmur i 1919 for arbejdsmand Chr. Johansen.

Anmærkninger: Med sine proportioner føjer bygningen sig pænt ind i gadebilledet, men grundmuringen i 1919 må desværre siges at være foretaget uden hensyntagen til den omkringliggende bebyggelse.

NYGADE 13
Matr. nr. 329

Forhuset er opført i 1824 for J. P. Hempel og derefter solgt til tjenestekarl Jens Rasmussen. I 1919 lod bådfører Carsten Rasmussen facaden omsætte i grundmur i lighed med nabohuset nr. 11. De to bygninger fremtræder i dag ensartet i røde sten med buede overkanter i dør- og vinduesåbninger, hovedgesims med tandsnit, tegltag.

Anmærkninger: Til dette hus kan knyttes samme kommentarer som til nr. 11, dog bør den yderst uheldige lameldør påpeges.

NYGADE 15
Matr. nr. 330

Forhuset er opført for J. P. Hempel, men umiddelbart efter solgt til tjenestekarl Peder Madsen. Såvel dør som dørindfatning er sikkert ikke originale, men udskiftet i slutningen af forrige århundrede; ejeren har imidlertid ved udformningen af den nye dør taget hensyn til den gamle tradition i gaden. Huset fremtræder i dag med lysegrå tavl, rødt tømmer og sort sokkel.

Nygade 15–25. Foto 1973. Nygade som den tager sig ud i dag. Bygningerne er de samme som på fotografiet fra 1908. Gaden besidder endnu megen charme, men ikke de kvaliteter, som prægede stedet i begyndelsen af århundredet. Facaderne er i dag malede i flere kulører, bindingsværket er blevet trukket op, gamle døre erstattet med nye, og flere steder er de fine dørindfatninger fjernet. Enkelte vinduer er uden sprosser, og nogle tegltage er udskiftet med eternit. Værst er det gået ud over skorstenspiberne. Netop skorstenene er med til at give bygningerne rejsning på det gamle billede. De mange ændringer har forringet miljøet til trods for at ejerne – hver især – holder deres bygninger pænt.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret, men savner desværre en skorstenspipe.

NYGADE 17
Matr. nr. 331

Forhuset er opført 1824 for J. P. Hempel men straks efter solgt til træskommand Jens Andersen fra Nyebølle. I 1921 lod arbejdsmand Anders R. Larsen en facadeændring foretage, herved blev de gennemstukne bjælkehoveder afskåret, facaden forhøjedes noget og den profilerede hovedgesims opsattes. Derudover er bygningen ikke ændret. Huset har nu lysegrå tavl og hovedgesims, blågrå sokkel og blågråt tømmer.

Anmærkninger: Bygningen er velbevaret og godt vedligeholdt. Skorstenspipen burde pudses og males.

NYGADE 19
Matr. nr. 332

Forhuset er opført 1826 for fisker Rasmus Dyreborg eller umiddelbart herefter overtaget af denne. Facaden har fået sit nuværende udseende efter 1908, idet bindingsværket er blevet overpudset og en hovedgesims er opsat. Ligeledes er det oprindelige tegltag udskiftet med rødt bølgeeternit, og den oprindelige dør og dørindfatning erstattet af en glat, moderne dør i dette århundrede. Facaden er i dag rød.

Anmærkninger: Huset er for så vidt godt vedligeholdt, men de nyere ombygninger, der ovenfor er omtalt, har forringet husets udseende. Især ville en fyldingsdør og et tegltag gøre huset mere tiltalende.

NYGADE 21
Matr. nr. 333

Forhuset er opført for snedkermester Rasmus Dreyer eller overtaget af denne kort efter. Bindingsværket er overpudset i dette århundrede og en

profileret hovedgesims opsat. Facaden er nu gulmalet.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og følger sig godt ind i gadebilledet. De udvendige trappetrin, der er støbt i beton, klæder ikke det i øvrigt fine indgangsparti og afviger fra gadens andre trapper. Skorstenspiben bør pudses.

NYGADE 23
Matr. nr. 334

Forhuset er opført 1826 for Marie Kirstine Hansen. Facadeændringen, bestående af overpudsning af bindingsværket og opsætning af hovedgesimsen, er foretaget efter 1908; vinduerne, der er lidt større end de oprindelige, er sandsynligvis indsat samtidigt hermed. Tegltaget er udskiftet med eternit i dette århundrede. Facaden er nu malet lysegrøn.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt, men eternittaget burde udskiftes med tegl og skorstenspiben vandskures og males.

NYGADE 25
Matr. nr. 335

I 1830 lod Madam Engberg et 6-fags egebindingsværkshus opføre i en etage i forlængelse af de små 3-fagshuse, sandsynligvis af samme udseende som disse. Allerede 1835 deltes denne bygning op i 2 selvstændige 3-fags huse, idet de 3 søndre fag herefter hører under Havnegade 40. De 3 nordre fag, der nu udgør Nygade 25, er omsat i grundmur efter 1908, det store vindue er sandsynligvis indsat ved samme lejlighed. Bygningen har en moderne dør, facaden er malet grå.

Anmærkninger: Til denne bygning kan knyttes samme kommentarer som til Nygade nr. 9, især virker den glatte dør forstyrrende i gadebilledet.

NØRREGADE

NØRREGADE 2–2 a
Matr. nr. 48 c–d

Den lange 2-etagers grundmurede *forhusbygning* ud til Nørregade er opført for købmand Lagoni i to omgange. Den sydligste del – dvs. 27 spærfag opførtes i 1858 og indrettedes i 17 fag til dampbrænderi og dampmølle. 3 fag anvendtes til port og den resterende del til værelser, rullestue, samt magasin og pakhuslofter. Sammenbygget med søndre ende opførtes samme år en 30 alen høj dampskorsten, som siden er blevet erstattet med en fritstående skorsten, muligvis opført i 1883. I 1865 opførtes en tilsvarende bygning på 15 fag nord for den første og i forlængelse heraf. Tilbygningen mod nord er sandsynligvis den »malkjølle«, der blev opført i 1865 for købmand Lagoni. *Sidehusbebyggelsen* er bevaringsværdig, men desværre er det umuligt på grund af det arkivalske materiales beskaffenhed at redegøre for de enkelte huses bygningshistorie.

NØRREGADE 6
Matr. nr. 47 a

Det enkle grundmurede *forhus* er opført i 1851 af bygmester Hans Lang den Yngre, samtidig med naboejendommen Nørregade 8. Bygningen står i dag som ved opførelsen med kælder og 2 etager, 5 almindelige fag samt et bredt portfag mod syd. Samtlige vinduer har buede overkanter, dette har sandsynligvis også været tilfældet med porten, da denne efter alt at dømme oprindeligt har været udformet i overensstemmelse med porten i nabohuset. Den grundmurede kvistetage mod gaden er først opsat i dette århundrede. Med undtagelse af kvistetagen, der står i blankmur med murede vinduesindfatninger, er facaden glatpudset og malet gul. Hovedgesimsen er profileret, hvid. Bygningen har fra opførelsen af haft teglhængt tag.

Anmærkninger: Bygningen er velbevaret og i pæn stand. Husets karakter skæmmes af kvistetagen, der burde pudses og males som den øvrige facade.

NØRREGADE 8
Matr. nr. 46 a

Det grundmurede 2 etager høje *forhus* er opført i 1851 af bygmester Hans Lang den Yngre og har formentlig haft samme udseende som nabohuset Nørregade 6, der opførtes samtidig. Bygningen, der består af 4 almindelige vinduesfag samt 1 bredt portfag i syd, er ikke ændret væsentlig siden opførelsen, dog er de oprindelige palævinduer, som stadig ses i Nørregade 6, udskiftet med moderne sprosseløse vinduer i de senere år. Facaden er pudset

glat og malet gul med hvidmalet hovedgesims. Bygningen har teglklædt heltag. Den lille 1-etages grundmurede bygning umiddelbart nord herfor er i midten af 1850'erne tilkøbt ejendommen fra Lagonis Minde nr. 2. Bygningen, der er malet gul, har indgang gennem en moderne dør med vindue over. I det teglklædte heltag er en kvist med et stort sprosseløst vindue.

Anmærkninger: Bygningerne er godt vedligeholdt. Ved sammenligning med nr. 6 ser man tydeligt, hvorledes indsætningen af store sprosse- og posteløse vinduer har forringet husets ydre fremtræden. Bemaling af vinduer og port ville afbøde moderniseringens virkninger.

STRANDGADE

STRANDGADE 1 Matr. nr. 282

På hjørnegrunden lå der i 1761 et 9-fags bindingsværkshus, i 1 etage, med teglhængt heltag. I 1848 indhentede skipper Hans Jensen tilladelse til at omsætte 3 fag af facaden i grundmur og opføre en kvist herover, 2 år senere fik han tilladelse til at foretage samme forandring med de 2 næste fag, der udgjorde den sydligste del af bygningen. Ombygningen må imidlertid være blevet mere omfattende end oprindeligt tænkt, thi ved den næste vurderingsforretning foretaget i 1851 beskrives bygningen som en grundmuret 2 etager høj bygning med tegltag. Etagen til gaden var imidlertid lavere end mod gården, og i 1896 ansøgte gæstgiver Lauritz Laugesen om tilladelse til at forhøje forhuset til gaden således at det fik samme højde som mod gården; samtidig tilbød han at lade det skarpe hjørne erstatte med et skråt, hvis kommunen ville betale omkostningerne herved, hvilket man dog kun gik med til for så vidt som beløbet ikke oversteg 200 kr. Ombygningen foretoges samme år. Facadens nuværende udsmykning: den delvise kvaderpudsning, de gennemgående profilerede bånd under vinduerne og disses indfatning, hjørnefagets muropsats, den profilerede hovedgesims, samt eternitbelægningen på taget stammer sandsynligvis fra samme ombygning. Bygningen har fra midten af 1850'erne været anvendt til værtshus. Facaden er i dag lysegrå med en mørkegrå udsmykning.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og miljøstøttende. Den sprutpudsede overflade er mindre heldig.

STRANDGADE 3 Matr. nr. 281

Den store *grundmurede bygning*, tidligere kaldet Magasingården, er opført i 1805 for købmand og agent Simon Hempel Ploug, hvis initialer stadig står på facaden. Den statelige bygning med den solide kampestenssokkel anvendtes til kornmagasin og pakhus, hvilket præger bygningens udseende med lemme i begge etagers midterfag. Ved en brand i juni 1965 ødelagdes bygningens indre, tag og bagside. Facaden blev reddet, dog måtte frontonen fjernes på grund af nedstyrtningssfare, men er atter opbygget i sin tidligere skikkelse. Facaden står i det væsentlige uændret siden opførelsen. Over indgangen i 1. etages midterfag er en konsolbåren dækplade, i 2. etage indrammer 4 joniske pilastre midtrisalittens 3 fag. I den søndre siderisalit er den tidligere gennemkørsel lukket, idet der i den rundbuede portåbning er anbragt et stort spejlglasvindue, i den nordre siderisalit er en dør og et højt vindue, der går gennem begge etager. Begge siderisalitter er kvaderpudsede og hvidmalede; facaden, der afsluttes af en hovedgesims med sparrehoveder, er i øvrigt kalket gul med hvid facadeudsmykning, i 2. etage er i 3 fag hvidkalkede blændinger. Den prægtige 4 etager høje *pakhusbygning* mod havnen er bygget over 2 omgange, idet de 7 vestre fag er opført 1844–1845 for konsul Jørgen Ploug, medens de 5 østre fag er tilføjet 1894 for købmand J. J. Larsen. Til trods herfor fremtræder bygningen som en helhed med 2 gavlkviste med hejseapparat og luger i alle etager herunder, i øvrigt lave smårudede vinduer med buede overkanter, en del med lemme for. Bygningen er gulkalket med hvid profileret hovedgesims og teglklædt heltag. Butiksindretningen med store ruder og skiltning i en del af 1. etage skæmmer dog noget den kønne enkle bygning. Den grundmurede *pakhusbygning*, i 5 fag,

Fåborg Torv. Foto ca. 1900. Stemningsfuldt prospekt af Fåborg Torv fra omkring århundredskiftet.

der ligger som et sidehus til det ovennævnte pakhus, er opført samtidig med den sidste del af dette, 1894 for J. J. Larsen. Den glatpudsede, gulkalkede bygning, der er forsynet med en gavlkvist, har samme højde og etageinddeling som det store pakhus. Under heltaget, der er belagt med cementsten, er en hvidmalet profileret hovedgesims. Bygningen er ikke ændret væsentligt siden opførelsen.

Anmærkninger: Kornmagasinet i Strandgade er et af Fåborgs pynteligste huse, det er velbevaret, men vedligeholdelsestilstanden er ikke den bedste. Enkelte detaljer forekommer skæmmende, såsom det nordre portfag, der er forsynet med en stor butiksrude, der intet formål tjener, samt de nye vinduer, der mangler overfladebehandling. Pakhusene er af overordentlig stor betydning for miljøet i Fåborg. Pakhuset mod Strandgade er fredet i klasse B.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 89 (foto).

D. s. B., 1965.

Trap, s. 592.

STRANDGADE 5 Matr. nr. 283 a

Forhusets bygningshistorie kan føres tilbage til 1761, hvor der på matriklen lå en 10-fags bindingsværksbygning i 1 etage, med høj kampestenssokkel og teglklædt heltag. Da skipper R. Rasmussen i 1864 overtog ejendommen, lod han gavlen mod gaden samt den søndre side omsætte i grundmur, taget mod gaden fik halvvalm, og den høje kælder under den vestre del af bygningen blev muret op. Bygningen indrettedes til værtshus, hvilket formål den tjente langt ind i dette århundrede. Der var nedgang til kælderen fra midterfaget i den gadevendte gavl, denne nedgang er tilmuret efter 1900, men sporene af den ses stadig i murværket. Grundmuringen af nordsiden og den østre gavl har først fundet sted i dette århundrede. I den sydvestre side er indsat nye vinduer uden sprosser og poste, medens den gadevendte gavl har bibeholdt de oprindelige vinduer med buede overkanter, midterfagene er blændede. Bygningen er glatpudset og gulmalet med hvid profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og af værdi for gadebilledet. Den nyere dør passer ikke til stedet, hvorfor den burde males eller udskiftes med en fyldingsdør.

STRANDGADE 6 Matr. nr. 286

Det lille *bindingsværksforhus* med den sorte sokkel, brunmalet træværk og røde murstenstavler er resterne af en 21 fag lang bindingsværksbygning opført før 1761. I 1807 udskiltes de 5 søndre fag heraf, disse købtes af skipper Mads Hendrichsen, der inden 1811 havde udvidet huset med 1 fag samt den lille forstuetilbygning mod syd. Sydgavlen og bagsiden synes først at være omsat til grundmur omkring 1900. Den øverste del af den frie gavl er fjellebeklædt, og det teglklædte heltag har halvvalm mod syd. Fra gaden er der indgang gennem den lille tilbygning ad en smukt udskåret dobbelt dør med fast vindue over.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og af stor værdi for gadebilledet.

TORVET

TORVET 3 Matr. nr. 375

Det grundmurede 2 etager høje *forhus* er opført i dette århundrede. I facadens 1. etage indgår elementer af en ældre bygning på 8 fag, hvoraf de 5 fag var i 2 etager. Den nuværende bygning består af 5 almindelige og 1 stort fag. Den enkle glatpudsede facade er malet gul, alle muråbninger har buede overkanter, under vinduerne murede sålbænke. Facaden afsluttes af en hvidmalet profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Huset er bevaringsværdigt og af betydning for miljøet.

TORVET 5 Matr. nr. 372 a

Den grundmurede *bygning* på 2 etager med karnapudbygning på 3 fag er opført i 1817 for distriktskirurg Ortman. Bagsiden stod i bindingsværk til 1911. Bygningen, der nu ligger med gavlen frit ud mod torvet, lå oprindeligt

Torvet 13–15 (nedrevet). Foto 1908. Nogle fåborgensere kan sikkert huske disse to 1600-tals bygninger. De var i sin tid med til at sætte præg på Torvet, men nu er de væk. Allerede i 1908, da fotografiet blev taget, var de for så vidt ude af trit med den omgivende bebyggelse. »Man« krævede højere etager, større vinduer, bredere huse, uden tanke for, hvad byen mistede af egenart og kvalitet, når det gamle blev revet ned. Da disse to bygninger fjernedes, rejstes en – efter tidens smag – pompøs bygning.

midt inde i en husrække, indtil Fåborg Spare- og Lånekasse blev nedrevet 1938. Gavlen mod Torvet, der stod i bindingsværk, er skalmuret og udsmykningsmæssigt harmoniseret med facaden efter et af arkitekt Hans Henrik Engqvist i 1957 udarbejdet forslag. Husets udseende i dag er i øvrigt ganske som ved opførelsen. Bygningen er i alt på 6 vinduesfag med teglklædt heltag med halvvalm over den frie gavl. Under den hvidmalede kordongesims er karnappens facade kvaderpudset, medens bygningen i øvrigt, såvel i facaden som i den frie gavl, er vandskuret. Under de indfattede yderfag i karnappens 2. etage er fordybninger med balustre, disse, såvel som den med sparrehoveder udsmykkede profilerede hovedgesims, er hvidmalede, mens bygningens øvrige facade er gulmalet.

Anmærkninger: Huset er velbevaret og nogenlunde vedligeholdt. Bygningen er af overordentlig stor betydning for torvet. Huset er fredet i klasse B.

Henvisninger: Danmark, s. 548 (foto).

D. s. B., 1957.

Trap, s. 591.

TORVET 8
Matr. nr. 364

Det 2 etager høje *forhus* mod torvet er opført omkring 1770 for sognepræsten Henrich Rudolph Kannevorff. Bygningen var ved opførelsen i 2 etager, 13 fag bindingsværk med teglhængt heltag. Gennemkørslen omtales ikke før 1801, men er sandsynligvis oprindelig. Den første butik blev indrettet i midten af 1840'erne for købmand Sommer. I 1850'erne blev facadens 1. etage omsat i grundmur for købmand Schröder. Samtidig blev også den øverste del af den frie østre gavl, der hidtil havde bestået af brædder, ændret til bindingsværk. 1. etagen, der skæmmes af store butiksvinduer, er glatpudset og malet hvid, over den ligeledes hvide kordongesims står 2. etage bevaret med rødmalet træværk og tavlene i gule sten. Over tagremmen og de gennemstukne bjælkehoveder er placeret en hvidmalet hovedgesims med sparrehoveder, hvorover det opskalkede teglklædte heltag rejser sig. Fra gaden er

Torvet 13–15. Foto 1973. På den grund, hvor der endnu i 1908 lå to 1600-talshuse, blev den nuværende bygning opført. Ved opførelsen har arkitekten føjet flere stilarter sammen i et ret usædvanligt og miljøfremmed bygningsværk. Soklen er i massive granitsten, indgangsdør og vinduer har murede buer, og en »mansard« i »renaissancebindingsværk« afslutter rødstensfacaden. I stedet for at formidle overgangen mellem de lave Adelgadehuse og Strandgade 1 har man bygget et højt forhus med hjørnetårn i vest. Et lavere hus i mere stilfærdige linier havde langt været at foretrække.

ad tre stentrin opgang til en smuk dobbelt fyldingsdør med vindue over. I 1761 lå et 1-etages sidehus i 10 fag bindingsværk i gårdens vestre side. Kælderen omtales første gang i 1806. I 1844 blev de 3 fag nærmest forhuset forhøjet med 1 etage for madam Voigt, enke efter købmand I. C. Voigt. De resterende 7 fag forhøjedes mellem 1857 og 1867 for købmand A. Schröder. Bygningen, der ikke er ændret væsentligt siden, står med gulkalkede tavl og sorttjæret træværk. I det teglklædte heltag er gavlkvist af træ. Det 2 etager høje baghus i 16 bindingsværksfag er opført i 1806 for købmand Johan Christopher Voigt. I 1854 lod købmand Schröder den ene gavl omsætte i grundmur, derudover er bygningen ikke ændret væsentligt. Bygningen, der er opført som pakhus, lade og stald, har 1-fags trægavlkvist med luge og hejseværk, under denne er i 2. etage en dør, hvortil der er adgang ad en trætrappe fra gårdspladsen. Der er kælder under en del af bygningen, det teglklædte heltag har halvvalm mod øst, gulkalkede tavl, sorttjæret træværk, småsprossede vinduer, glatte døre og porte.

Anmærkninger: Dette anlæg hører til et af de mere imponerende i Fåborg. Stedet bærer i dag præg af forfald og manglende vedligeholdelse. Det er meget vigtigt for bevaringsplanarbejdet i Fåborg købstad, at dette bygningskompleks sikres for fremtiden.

TORVET 9
Matr. nr. 277 a

Bygningen med gavlen mod Torvet er opført før 1761 i 1 etage, helt i bindingsværk og med teglklædt tag. De 4 søndre fag er omsat i grundmur i forsiden mellem 1847 og 1857, gavlen muligvis samtidig, i al fald før 1867. I 1894 opførtes pultopbygningen i 7 bindingsværksfag, den resterende del af forsiden mod gården er omsat i grundmur i dette århundrede. Fra Torvet er gennem en fyldingsdør med rude indgang til en butik med to store spejlglasser. Den nederste del af gavlen mod Torvet er beklædt med klinker, herover er anbragt et hvidmalet profileret bånd, hvorover den øverste del af gavlen står glatpudset og gulmalet med en hvid sammenhængende sålbænk

under de tre vinduer. Det øst herfor beliggende forhus med portgennemkørsel er ligeledes opført før 1761 i 4 bindingsværksfag, 1 etage og med teglklædt heltag. Facaden, der er omsat i grundmur i dette århundrede, står i dag pudset glat og malet brun med hvid profileret hovedgesims. Foruden gennemkørslen, der har en dobbelt glat port, har facaden et stort spejlglasvindue mod Torvet, idet butikken i det ovennævnte gavlhus også omfatter en del af dette hus.

TORVET 11
Matr. nr. 278 a

Forhusets bygningshistorie kan føres tilbage til 1761, hvor der på stedet lå en 8-fags bindingsværksbygning. Huset var i 2 etager til Torvet og i 1 etage mod gården. Omkring år 1800 blev bygningen delt i to selvstændige ejendomme på hver 4 fag. Den vestre af disse ejendomme stod uændret til den blev nedrevet i dette århundrede; den østre, der udgør Torvet 11, fik i 1840'erne østgavlen omsat i grundmur, samtidig forhøjedes det østligste fag af bagsiden til 2 etager. I 1866 lod barber P. F. W. Jessen forsiden omsætte i grundmur, bygningen blev ved samme ombygning gjort noget højere, og bagsiden, der stadig stod i bindingsværk, forhøjedes til til 2 etager. Efter tilendebragt ombygning stod facaden i 3 vinduesfag med palævinduer anbragt i fordybninger; hen over facaden var mellem de 2 etager trukket to bånd med savsnit, under det opskalkede teglklæde heltag var en profileret hovedgesims med murede konsoller, forsiden var oliemalet på stenene. Bagsiden er omsat i grundmur omkring århundredskiftet. I dag er hele 1. etage indrettet til butik med et stort spejlglasvindue og to lidet pyntelige døre, hvorover facaden står glatpudset. Af den nævnte facadeudsmykning er kun de forsønkede felter, hvori 2. etages vinduer er anbragt, bevaret. Hovedgesimsen er ændret i forbindelse med en udskiftning af taget. Bygningen har nu en profileret hovedgesims, facaden er rødmalet, heltaget teglklædt.

TORVET 19
Matr. nr. 370

1839–1840 opførte bygmester Jørgen Hansen Lang et nyt *rådhus* på Torvet efter tegning af arkitekten Jens Poul Jacobsen. Den grundmurede bygning bestod af en hovedfløj mod Torvet med en midtplaceret indgang og en hermed sammenbygget fløj i nord. Begge fløje bestod af en høj kælder samt en 1. etage, teglklædt heltag med helvalm. 1928–1930 foretoges en ombygning af rådhuset, idet der tilbyggedes en tredje fløj mod Strandgade i 3 etager til arresthus; indfatningen omkring indgangen fra torvet stammer ligeledes fra denne ombygning. Derudover står de 2 oprindelige fløje uændrede hver i 7 vinduesfag, alle med buede overkanter. Bygningen står i gule sten, mod syd forbindes øst- og vestfløjen af en mur.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, 261 ff.
Trap, s. 592, 584.

TORVEGADE

TORVEGADE 25
Matr. nr. 292

Det 1-etages *bindingsværkssidehus* mod vest i gården er opført for agent Ploug i 12 fag egebindingværk. Bygningen havde fra opførelsen teglhængt heltag. En mindre del af facaden er i dag omsat i grundmur. De tilbageblivende tavler står glatpudsede og gulkalkede med sorttjæret tømmer. Vinduerne er smårudede og i den søndre ende er 1 fag åbent. Det 2 etager høje *bindingsværksbaghus*, hvis venstre del er skjult bag sidehuset, betegnes i 1827 som en »ny bygning« og må derfor formodes at være opført i 1827 eller kort før for agent Ploug. Baghuset er ikke ændret væsentligt siden. Bygningen, der oprindeligt var indrettet til lo, stald og pakhus, står lige som sidehuset med

glatpudsede gulkalkede tavl og sorttjæret tømmer, i alt 11 fag, med teglklædt heltag.

TÅRNGADE

TÅRNGADE 2 Matr. nr. 394

Hvor nu Tårngade 2 og 4 ligger, lå i 1761 en lejevåning i 6 fag bindingsværk, hvoraf de 3 vestre fag havde en lille udbygning til gaden. *Bygningen*, der var i 1 etage, havde stentag med undtagelse af de 3 vestre fag mod gården, der indtil begyndelsen af forrige århundrede havde stråtag. I 1857 lod skræddermester P. Hansen 2. etage mod gården opføre i bindingsværk. I 1885 blev de 3 vestre fag udskilt som en selvstændig ejendom for skræddermester Johan Peter Hansen, samtidig blev facaden omsat i grundmur. Den sammenhængende sålbænk under vinduerne, facadens glatpudsning, herunder også den profilerede hovedgesims, stammer sandsynligvis fra samme ombygning, medens cementtagstenene og den nuværende kvist, der krones af en trekantsfronton, er fra dette århundrede. Tidligere havde huset en tagkvist i bindingsværk. Facaden er i dag rødmalet, fra gaden er indgang gennem en enkelt fyldingsdør med vindue over.

TÅRNGADE 4 Matr. nr. 393

Det lille 3-fags *forhus* udgør den østre del af en bindingsværksbygning opført før 1761 (se under Tårngade 2). Da skræddermester Andreas Carl Hansen i 1885 frasolgte de 3 fag til selvstændig beboelse, sattes facaden i grundmur. Ved samme ombygning fik dør- og vinduesåbningerne buede overkanter. Den hamburgerfugede facade er i dag malet grå, hovedgesimsen hvid. Fra gaden er indgang gennem en dobbelt fyldingsdør.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og bevaringsværdigt. Smukt indgangsparti, derimod bør den pæne skorstenspipe vandskures og males.

TÅRNGADE 6-8 Matr. nr. 391 og 392

Det smukke regelmæssige *bindingsværksforhus* er opført i 1700-årene, sandsynligvis kort tid efter at det gamle forhus nedbrændte ved den store brand i 1715. I 1761 beskrives huset som værende på 8 fag, 1 etage med gavlkvist over 3 fag og »stentag«. Bygningen er dog undergået en del ændringer siden opførelsen. Således vidner taphuller i stolperne om, at løsholterne er sænket såvel i 1. etage som i de 2 vestre fag i gavlkvisten. Formentlig har alle vinduer ved opførelsen haft samme udseende som det lille småsprossede vindue i gavlkvistens østfag, indsættelsen af de større vinduer, der antagelig har fundet sted i forrige århundrede, har nødvendiggjort sænkningen af løsholterne. Bygningen er ikke ændret i dette århundrede. Fra slutningen af 1700-årene har huset været opdelt i 2 selvstændige ejendomme, hver på 4 fag. Fra gaden er der indgang fra 2 dobbelte fyldingsdøre hver med vindue over. Tavlene er glatpudsede og gulkalkede, tømmer og syldsten sorttjæret.

Anmærkninger: Velholdt og velbevaret bygning med smukke indgangspartier. Taget trænger til istandsættelse. Huset er fredet i klasse B.

TÅRNGADE 10 Matr. nr. 390

Det 1-etages *forhus* udgør den vestligste del af en 8 fag lang bindingsværksbygning, der lå på grunden i 1761. I 1820 frasolgte bager Friderich Clausen de 3 østre fag til skipper C. Clausen, disse 3 fag udgør nu Tårngade 12. Bygningen var allerede i 1761 forsynet med en kvist, hvis bredde i nogle protokoller angives til 2 fag, i andre til 4 fag; den nuværende kvist stammer dog fra 1855, hvor snedker Christoffer Hendriksen lod kvistens facade udskifte. Bindingsværket i 1. etage og kvisten overpudsedes før 1900. Den profilerede hovedgesims over kvisten samt over 1. etages yderfag er formentlig opsat i forrige århundrede. De to store vinduer mod øst, der vidner om en tidligere butiksinretning, indsattes i begyndelsen af dette århundrede. Bygningen har en centralt placeret indgang fra gaden gennem en dobbelt fyldingsdør med vindue over. Taget har været teglklædt fra 1700-årene.

Anmærkninger: Bygningen er af stor betydning for gadebilledet, hvorfor det er ønskeligt, at butiksvinduerne, i forbindelse med en større restaurering,

blev erstattet med almindelige sprossevinduer. Bygningen bærer præg af fremskredent forfald.

TÅRNGADE 12
Matr. nr. 389

Det lille 1-etages *bindingsværksforhus* udgør de 3 østligste fag af en bygning fra 1700-årene, hvis resterende 5 fag i noget ændret skikkelse ses i nabohuset Tårngade 10. De 3 fag blev i 1920 frasolgt af skipper C. Clausen. Bygningen, der nylig er istandsat, er ikke ændret væsentligt i det ydre. Tavlene samt tagremmen er gulkalket, det øvrige tømmer samt syldstenene sorttjæret, i vestfaget er indgang gennem en udskåret dør. Det teglklædte heltag har helvalm i øst.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Pænt indgangsparti. Huset er fredet i klasse B.

TÅRNGADE 14
Matr. nr. 388

I året 1888 købte brdr. Jacobsen denne ejendom af daglejer J. Rasmussen. Det daværende hus var en 1-etages bindingsværksbygning på 3 fag. Dette hus lod brdr. Jacobsen imidlertid nedrive og opførte i stedet den nuværende *grundmurede bygning*, hvis facade og gavl hver er inddelt i 3 fag. Under huset er en kælder og mod gården en kvist over 2 fag; sidstnævnte er formentlig fra dette århundrede. Indgang i gavlen med nyere dør. Gennemgående bånd under vinduerne, facaden herover er vandskuret og malet gul, nedenfor glatpudset og ligeledes malet gul. Facaden afsluttes af en profileret hovedgesims.

Anmærkninger: Bortset fra indgangsdøren, der burde males eller udskiftes med fyldingsdør, er huset godt vedligeholdt og velbevaret. Bygningen er af stor betydning for miljøet.

KLOKKETÅRNET
Matr. nr. 386

Klokketårnet er den sidste rest af byen Fåborgs oprindelige sognekirke St. Nicolaj. Selve kirken var romansk, og tårnet opførtes i munkesten i slutningen af 1400-årene. Kirken blev nedrevet på kongens befaling i midten af 1500-årene, efter han havde overladt byen klosterkirken. Inde i tårnet ses på østvæggen stadig rester af kirkens vestgavl med blændinger og tandsnit. Tårnet afsluttedes oprindeligt med 4 gavle, men ved en reparation i 1778 fik tårnet sin nuværende karakteristiske afslutning med 8-kantet »hætte« og lanterne med spir over.

Anmærkninger: Tårnet er fredet i klasse A.

LILLE TÅRNSTRÆDE

LILLE
TÅRNSTRÆDE 1

Se Østergade 8.

LILLE
TÅRNSTRÆDE 3
Matr. nr. 255

En del af forhusets bindingsværksbagside kan formentlig føres tilbage til før 1761. Den daværende bygning var i 6 fag bindingsværk, 1 etage og havde stråtag, der i 1770'erne blev udskiftet med tegl til gaden. Husets sydvendte gavl blev opført i 1790'erne, idet snedker Jens Nielsen lod huset forlænge med 2 fag med kælder under. I 1816 blev de 3 nordre fag solgt fra (se Østergade 8/Lille Tårnstræde 1), hvorved huset formindskedes til 5 fag. Omkring dette tidspunkt synes også taget mod gården at være teglhængt. Mellem 1837 og 1847 blev bygningens facade omsat til grundmur og huset fik hermed sit nuværende udseende. Ligesom ved nabohuset fører en tretrins granittrappe op til en dobbelt fyldingsdør med vindue over. Facaden er malet lyserød, øverst direkte på murstenene og nederst på glatpudsede mursten; sokkel og trappens lodrette sider er tjærede. Profileret hvidmalet hovedgesims. Bindingsværksgavlen mod Adelgade har tjæret tømmer og syldsten, samt rødmaledede tavle. Gavlen er inddelt i 7 fag, idet de 3 østligste dækker en lude til gården, som opførtes i 1850'erne for skipper Ole M. Koch.

Anmærkninger: Bygningen er velholdt og godt bevaret. Smukt indgangsparti, men huset savner en skorstenspibe. Huset er fredet i klasse B.

Lille Tårnstræde. Foto 1971. Omkring midten af 1500-årene blev skibet i Sankt Nikolaj Kirke nedrevet; kun tårnet med klokkeværket blev bevaret. Arealet mellem klokketårnet og Jomfrulågen lå ubebygget hen i en længere periode. Først i 1700-årenes begyndelse blev Lille Tårnstrædes linieføring udstykket tværs over den nedlagte kirkes grund, og de første huse blev opført. Udbygningen omfattede også grundene umiddelbart syd og vest for klokketårnet, og i dag er der kun adgang til tårnet fra Lille Tårnstræde. Først i 1892 blev den »nye« gennemfartssmøge brolagt, men billedet afslører tydeligt, hvor vigtigt det er, at denne vejbelægning bevares. Strædet danner en fin optakt til Tårngade, der på billedet anes bag klokketårnet.

VESTERGADE

VESTERGADE 1(a),
b, c, d, e.
Matr. nr. 309 (c), a.
– 310, a, h, d.
»Voigts gård«

Efter branden i 1728 blev på stedet opført en række bindingsværkshuse, der stod uændret til begyndelsen af dette århundrede. Længst mod vest opførtes en 4-fags egebindingsværksbygning på 1 etage, formentlig for Anders Jensen. Ved siden af blev for organist Wullf Jessens arvinger opført en gård på 26 fag egebindingsværk og 1 etage, med kvist over 4 fag og port. Endelig opførtes en hjørnebygning på 8 fag egebindingsværk og 1 etage mod Vestergade og 5 fag og 2 etager mod Mellemgade. Allerede i 1700-årene fik bygningerne på 4 og 26 fag samme ejer, og i 1835 erhvervede L. P. Voigt også hjørnejendommen, og hele komplekset blev kendt som »Voigts gård«. Bortset fra at husene blev opdelt på forskellig måde, alt efter behov (stuehus, kontorbygning, lagerbygning), skete der ingen ændringer af bygningerne før 1910. I dette år blev det meste af hjørnejendommen nedrevet for at give plads til en 3-etages hjørnebygning. Skønmæssigt er der stadig 2–3 fag tilbage af den oprindelige hjørnejendomme bag ved butiksfacaden mod Vestergade. Den første butik i komplekset blev indrettet i kvistudbygningen – formentlig for købmand Spøhr – i slutningen af forrige århundrede. Omkring butiksvinduerne blev nogle kunstfærdige pilastre indsat. Disse forsvandt imidlertid i 1929, da hele 1. etage af udbygningen fjernedes. I løbet af 1920'erne indrettedes butikker i resten af bygningerne, og bindingsværksslængen overgik til at blive en baraklignende husrække. 2. etage øst for karnappen er opført i 1928 for A. Schnabel, og 2. etagen vest for karnappen er opført ved en ombygning af facaden i 1945.

Sidehuset mod vest op mod forhuset er opført i 1806 for L. P. Voigt som et

Vestergade 1. »Voigts Gård«. Foto 1908. Den store bindingsværksgård, der lå på hjørnet af Vestergade og Mellemgade, indeholdt såvel beboelse som »contoir« og ladehus. Bygningen er fra 1700-årene og opførtes i sin tid som tre ejendomme, men i 1800-årene overtog agent L. P. Voigt hele herligheden. Det var her H. C. Andersen, under et ophold i Fåborg i 1830, forelskede sig i agent Voigts datter, Rigmor Voigt. Digtet: »To brune øjne jeg nylig så« er tilegnet hende. Fotografiet er taget få år før bygningen blev ødelagt ved indretning af butik. Det smukke gavlparti med fyldingsdøren blev nedrevet i 1910 for at give plads til en 3-etages grundmuret ejendom. Den nye bygning giver sikkert en bedre forrentning end de gamle bygninger kunne afkaste, men kun få tænker på, at Fåborg blev »fattigere«, da denne pragtfulde længe blev nedrevet.

7-fags egebindingsværkshus på 1 etage. I 1811 blev 2 fag fra en ældre bindingsværksbygning på 1 etage inddraget, således at huset nu var på 9 fag. I 1854 blev bagsiden omsat i grundmur, og i 1867 beskrives 8 spærfag i forsiden som grundmur. Indhakked i det nordligste fag og kvistene omtales ikke. Facaden er glatpudset, gulmalet og har en dobbelt glat port.

Sidehuset i forlængelse med forrige er opført i 1838 for L. P. Voigt som et 18 spærfag langt hus i 2 etager og grundmur til alle sider. Fra 1854 beskrives bygningen med mansardtag og en kvist over 3 fag. Facaden er glat gulkalket. Baghuset er opført i 1837 for L. P. Voigt i 24 spærfag og 2 etager med grundmur til alle sider. Taget var – som nu – et mansardtag. Facaden er gulkalket. Sidehuset øst i gården kan der ikke gøres nøje rede for, da arkivalierne er ufuldstændige og nogle steder selvmodsigende. I 1818 opførtes en sidebygning på 1 etage i egebindingsværk med 11 fag i forsiden og 9 i bagsiden og med kælder. I 1837 beskrives »kælderetagen« at være grundmur. I den generelle vurdering fra 1847 nævnes endnu et sidehus på 11 spærfag i grundmur og en etage. Efter 1867 er bygningerne blevet gennemgribende ombygget. Bindingsværkshuset er omsat i grundmur og begge sidebygninger forsynet med en 2. etage i bindingsværk. Desuden er en del af den grundmurede bygning nedrevet, idet den oprindelig gik helt op til baghuset. Bygningen er gulkalket med grønt træværk.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. I, s. 318 (foto).

Trap, s. 590.

D. s.B., 1923, 1925, 1929, 1931, 1945.

Vestergade 1 (a), b, c, d, e. »Voigts Gård«. Foto 1973. Ved århundredskiftet lå der på hjørnegrunden en bindingsværksbygning tilhørende en af Fåborgs største købmandsgårde, »Voigts Gård«, se illustrationen s. 78. Den nuværende forretningsejendom i 3 etager er opført i 1910. I bindingsværkslængden ud til Vestergade indrettedes i 1920'erne en række butikker i stueetagen. Hermed var den fine gårds facade til Vestergade gået tabt.

forsynet med port og kvist over 2 fag, således at bygningen regnedes for et 7-fags hus. Fra 1857 omtales en kvist over 1 fag til gården. I 1876 lod småhandler B. Levin vestgavlen grundmure. Endelig foretoges i 1924 en mindre udvidelse af porten for A/S Joseph Levin og Co. Bagsiden blev forhøjet med en 2. etage i bindingsværk i 1876.

Anmærkninger: Bygningen, der er bevaringsværdig og godt vedligeholdt, er af stor betydning for miljøet på grund af naboskabet med Vesterport. Huset er fredet i klasse B.

Henvisninger: Trap, s. 590.

D. s. B., 1924.

VESTERGADE 5
Matr. nr. 312 e

Forhuset er opført omkring 1880 for købmand H. Asmussen som en 1-etages grundmuret bygning på 19 spærfag med gavlen til gaden. I 1944 indrettedes en passage i bygningen ud til Vesterport. Huset fremtræder i dag i 10 vinduesfag og 1 bredt fag. Der er to gavlkviste og småsprossede vinduer, som har buede overkanter. Facaden er gulmalet. Passagen i det nordlige fag står i gule sten med skifter af røde sten. Huset er opført på en grund, hvor tidligere »consumptionsboden« (toldboden) lå.

Anmærkninger: Bygningen ligger ikke i de mest charmerende omgivelser (parkeringsplads etc.), men skønnes alligevel bevaringsværdig, blandt andet ved naboskabet med Vesterport.

Henvisninger: Faaborgfondet, s. 44.

D. s. B., 1944.

VESTERGADE 7
Matr. nr. 313 a

Forhuset er opført før 1761 som et bindingsværkshus på 13 fag og 1 etage. I 1771 beskrives huset som »kiendelig forbedret«. I 1781 omtales en kvist over 3 fag. Fra 1827 beskrives bygningen med port i 2 fag og fra 1857 med en kælder under 4 fag og butiksindretning. I 1944 blev huset ombygget for Kaj Spangtoft. De 2 fag nærmest porten, hvori der var indsat en spejlglasserede, blev genopført i den tidligere bindingsværksskikkelse. Desuden blev der åbnet en passage mod øst. I facaden blev stenene i tavlene for en stor del udskiftet. Huset fremtræder nu med en lidt steril bindingsværksfacade med

Vestergade 10. Foto 1971. Vestergade 10 er opført i slutningen af 1780'erne, muligvis med Hans Lang den Ældre som bygmester. Den enkle facades fornemme præg vidner om en talentfuld bygmester, og den sparsomme anvendelse af facadedekoration og portens à la grecque bort leder tanken hen på Harsdorffs arkitektur.

butiksinretning i 5 fag, hvori der er 4 vinduer med sprosser helt ned til soklen. Bagsiden har hvide tavler og sort træværk. Det grundmurede, hvidmalede *sidehus* er opført i sommeren 1881 for købmand Raun, som en 11 spærfag lang bygning på 2 etager med halvtag beklædt med skifer. Huset fremtræder i 6 fag i 1. etage. *Sidehuset* med bindingsværksfor side er opført i 1855 for værtshusholder Rauns enke. Bygningen, der stod i ege- og fyrbindingsværk i forside og gavl, bagsiden i grundmur, var på 11 fag og 2 etager. *Baghuset* er opført 1866 for købmand H. Raun som en 2-etages grundmuret bygning. Huset, der er meget forfaldent, fremtræder i 4 synlige fag til gården, med sprosseløse vinduer og er gulkalket. Bagsiden er på 6 vinduesfag.

Anmærkninger: Bygningen er bevaringsværdig, men ville blive af større værdi for gadebilledet, hvis tavlene i stedet for påmalede »mursten« blev kalket eller malet på almindeligvis. Forhuset er fredet i klasse B.

Henvisninger: Faaborgfondet, s. 44.

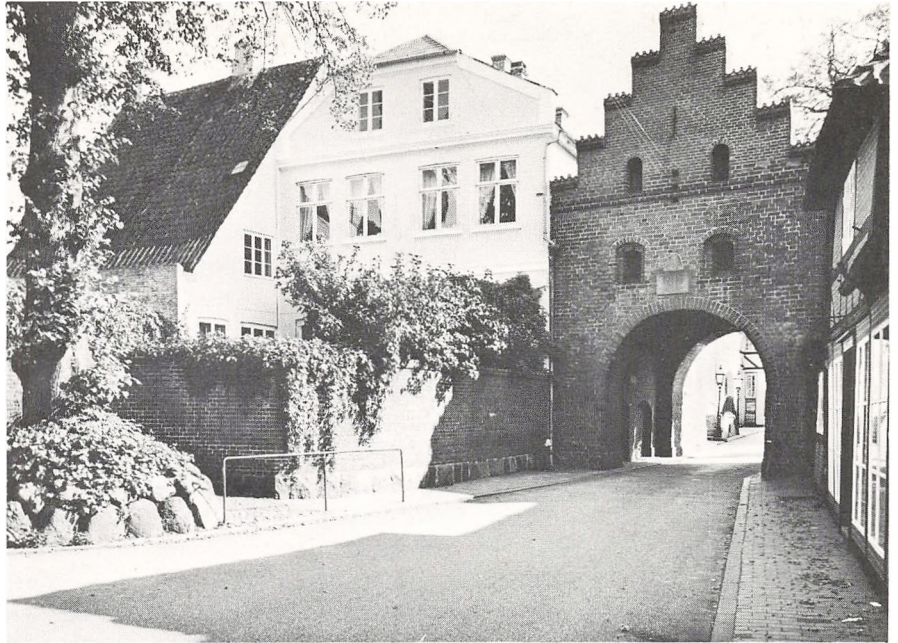
Fåborg By's Historie, bd. II, s. 53 (foto).

D. s. B., 1944.

Trap, s. 590.

VESTERGADE 8 Matr. nr. 49

Efter branden i 1728 opførtes en 1-etages egebindingsværksbygning på 13 fag med port i de 2 fag for Hans Christensen Erreboe. Fra 1781 nævnes en kvist over 3 fag. I 1790'erne forhøjedes bygningen til 2 etager for Simon Hempel, men med bibeholdelse af den oprindelige kvists udbygning. Der blev indrettet butik i huset i 1840'erne. I 1919 lod ejeren den vestre del af facaden samt karnappen nedrive i 1. etage, og denne del genopførtes i grundmur, med indretning af de stadig eksisterende vinduesforhold. Desuden indsattes en ny dør. I 1956 udarbejdede arkitekt H. H. Engqvist flere forslag til restaurering, men disse blev ikke virkeliggjort. Tavlene i facaden er gulkalkede, og træværket er brunmalet. Overgangen mellem 1. og 2. etage er fremhævet ved en let udkræning. Mod gården er tavlene rødkalkede og træværket sort. Desuden en kvist over 2 fag. *Baghuset* er opført i 1880'erne for Jørgen Ploug som et 9½-fags egebindingsværkshus på 2 etager (10 fag

Vesterport – Vestergade 10. Foto 1971. Vesterport er et af Fåborgs ældste bygningsværker, antageligt opført i 1400-årene, men senere stærkt ombygget. Byens andre middelalderporte er for længst nedrevne og samme skæbne var tiltænkt Vesterport, da byporten fra midten af forrige århundrede blev en hindring for trafikken. I 1870'erne ønskede byrådet at nedrive den historiske bygning, men det blev heldigvis forhindret. Lige uden for porten lå »consumptionsboden«, hvor varer, der indførtes i byen, blev fortoldede.

på forsiden og 9 på bagsiden), der benyttedes til lo og stald. Bygningen har port. Murværket er rødkalket og træværket sortmalet.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret. Men det må beklages, at arkitekt Engqvists restaureringsforslag fra 1956 ikke blev gennemført. Især det store vinduesfag med reklameskilt på karnappen virker stærkt skæmmende.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. I, s. 232 (foto).

Trap, s. 590.

D. s. B., 1919, 1956.

VESTERGADE 9
Matr. nr. 314

Forhuset blev opført i 1818 for Jørgen Plough Hempel. Bygningen stod i grundmur, 2 etager med kælder og port. Fra 1857 omtales en butiksendretning og i 1884 lod farver Peter Mehldal porten sløjfe. Huset fremtræder i 9 vinduesfag, hvor det vestligste, det oprindelige portfag, er noget bredere end de andre. I de 4 midterste fag er butiksendretning med glasdør. Der er to, symmetrisk placerede, dobbelte fyldingsdøre med ruder i og vindue over. Facadeudsmykningen er med to siderisalitter på 1 fag og en midtrisalit over 3 fag. I midtrisalitten er mellem fagene i 1. etage kanellerede pilastre. Siderisalitterne er i 1. etage med refendfugning. Desuden er facaden udsmykket med fordybninger, indfatninger og sålbænke, kordon- og profileret hovedgesims med sparrehoveder. Facaden er malet lysegrå, bagsiden er gulkalket. *Baghusenes* bygningshistorie er dårligt belyst i arkivalierne. Oprindeligt lå mod øst et bindingsværkshus på 2 etager og 21 fag opført i 1811 for Jørgen Plough. Denne bygning blev imidlertid så stærkt ombygget i årene 1878 til 1884, at der næppe er meget tilbage af det oprindelige hus. I 1884 står på stedet et grundmuret baghus på 2 etager, 39 alen lang og 12 alen dyb. Bygningen anvendtes til farveri. I 1919 blev yderligere et baghus opført, der anvendtes til vævestue og spindehus. Hvad der i øvrigt er foretaget af til- og

udbygninger på komplekset, er der ikke gjort rede for i arkivalierne. Baghusene står gulkalkede.

Anmærkninger: Forhuset, der er velholdt og bevaringsværdigt, er af stor betydning for gadebilledet ved Vesterport.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 114 (foto).

Danmark, s. 548.

VESTERGADE 10
Matr. nr. 48

Forhuset. Efter ildebrandens hærgen i 1728 genopførtes det nedbrændte forhus som en 21 fag lang egebindingsværksbygning med portrum i 2 fag. De 7 fag var i 2 etager og de øvrige i 1 etage. Omkring 1780 overtog købmand Jørgen Ploug ejendommen, og inden 1791 lod han forhusbebyggelsen gennemgå en betydelig ombygning, formentlig efter H. J. Langs tegning. Facaden omsattes til grundmur og bygningen forhøjedes til 2 etager bortset fra de 5 vestligste fag; først ved en senere ombygning i 1880 for købmand H. Asmussen blev også disse fag forhøjet til 2 etager. Kvisten på 4 spærfag nævnes første gang i 1847 og stammer sandsynligvis fra 1844, da købmand P. F. Lagoni købte ejendommen. Ligeledes omtales butiksendretningen første gang i 1847, men brandtaksationsvurderingen fra 1857 beretter mere detaljeret om husets øvrige indretning; der skulle således i 1. etage foruden den nævnte butik have været bønderstue, kontor og beboelsesværelser; 2. etage anvendtes til beboelse og loftet var indrettet til maltloft samt et værelse i kvisten. Kælder under huset på 12 fag. Den grundmurede, hvidkalkede facade er inddelt i 11 synlige vinduesfag, resten er sammenbygget med Vesterport. De 3 fag under gavlkvisten samt de 3 østligste fag fremtræder i svag risalit, mens de 3 vestligste fag træder 1 fag ud i gaden. I midtrisalitten er en hvidmalet dobbelt fyldingsdør indrammet af pilastre og en trekantsfronton. Op til denne indgang fører en dobbelt trappe forsynet med et jerngelænder. I de 2 østligste fag er en hvidmalet dobbelt fyldingsport dekoreret med en meanderbort udformet som en »løbende hund«. Facaden er udsmykket med en glat kordongesims og en profileret hovedgesims, samt konsolbårne sålbænke under 4 fag nærmest midtrisalitten og under siderisalittens midterfag. Bygningen er forsynet med heltag, der er afvalmet mod Nørregade. Tagbeklædningen er dels tegl dels skifer. Mod gården fremtræder bygningen i bindingsværk med gulkalkede tavl og brunmalet træværk. 1. etage er delvis dækket af en tilbygning fra sidste halvdel af 1700-årene. *Sidehus* til højre i gården. Bindingsværkssidehuset, der er placeret på grundens østligste del, er opført omkring år 1800 for agent Simon Ploug. Det daværende hus var ligesom i dag i 2 etager med kvist og 2. etage udkraget. Bygningen indrettedes til kamre, pakhus og kornloft. Imellem 1827 og 1847 opførtes en »lokumsbygning op til søndre ende af forrige«, og ligesom dette i egebindingværk. Bygningerne har gulkalkede tavl og brunmalet træværk. *Sidehuset* til venstre i gården. Til venstre i gården lå i 1700-årene et 15 fag langt bindingsværkshus, formentlig i 1 etage. I 1847 omtales bygningen som værende i 2 etager til gården, ligesom siden til gården er i grundmur foruden mens resten er i bindingsværk. Denne bygning er imidlertid ændret totalt, antagelig i dette århundrede, idet omkring $\frac{3}{4}$ af huset er fjernet og den resterende del er delvis omsat i grundmur. Langsiden mod gården fremtræder dog stadig som i 1847 i bindingsværk i 2. etage og grundmur i 1. etage. Træværket er brunmalet og tavlene gulkalkede. Heltaget er teglklædt.

Bagbebyggelsen er bevaringsværdig, men desværre er det umuligt på grund af det arkivalske materiales beskaffenhed at redegøre for de enkelte huses bygningshistorie.

Henvisninger: Danmark, s. 548.

VESTERGADE 12
Matr. nr. 16 a

I 1761 lå på grunden et 6-fags bindingsværksforhus i 1 teglklædt etage, hvorpå der omkring 1780 blev opsat en kvist over 2 fag til gaden. Bygningen blev yderligere udvidet, da købmand Jørgen Ploug Hempel omkring år 1800 købte 1 fag af det i vest tilstødende nabohus, ligeledes opført før 1761. I den nyhvervede del indrettedes den stadig eksisterende gennemkørsel. Den

nuværende bagerbutik blev indrettet i slutningen af forrige århundrede i et tidligere udskænkingslokale. Butikkens store spejlglasrude er dog af nyere dato. Facadens overpudsning og opsætning af profilerede gesimser over etage og kvist samt portens og indgangsnichens udformning, med buede overkanter, skjuler delvis bygningens oprindelige karakter. De bevarede vinduesfag er småsprossede og højtsiddende, som man oftest ser det i bindingsværksbebyggelse. Til gården er tømmeret stadig synligt og tavlene pudsede. Bygningen har teglklædt heltag; over gavlkvisten er taget afvalmet. *Sidehus*. De 4 fag af bindingsværkssidehuset, nærmest forhuset, er opført før 1761, mens yderligere 8 fag blev opført for købmand Jørgen Ploug Hempel omkring 1810. Bygningen står overalt i 1 etage og er dækket med heltag. I dag henhører den bageste trediedel af sidehuset under Nørregade 7. I en periode omkring år 1820 rummede bygningen en bageriindretning, der kan ses som en forløber for den nuværende; derudover vides sidehuset at have tjent som bryggerilokale.

VESTERGADE 13
Matr. nr. 317

Forhuset er opført ved en »ombygning« af et ældre bindingsværkshus. I 1878 lod eksam. juris., senere prokurator, J. Johnsen en 5-fags bindingsværksbygning grundmure i for- og bagside og i 1881 lod han bygningen forhøje med 1 etage. I 1919, hvor bygningen fungerede som fødehjem, blev »facaden forandret« og 2 butiksruder og en ny dør blev indsat. Facaden er nu malet gul og der er hvidmalet kordon og hovedgesims. Bagsiden er malet gul og i gavltrekanen ses bindingsværk.

Anmærkninger: Bygningen er bevaringsværdig. Butiksvinduer og dør bør ændres til almindelige vinduesfag med poste og sprosser.

VESTERGADE 15
Matr. nr. 318

Forhuset indeholder kun få tømmerrester fra det oprindelige bindingsværkshus opført før 1761. Bygningen var da på 6 fag og 1 etage. På et tidspunkt mellem 1867 og 1912 omsattes forsiden i grundmur for cigarmager Carl Jensen. I 1919 lod ejeren, skomager Jørgensen, en kvist påsætte til gaden. Bagsiden er nu grundmuret, dog ses enkelte rester af bindingsværket stadig. Facaden fremtræder nu i 4 fag og 1 bredt butiksfag, med stort vindue og tilbagetrukken dør. Den glatpudsede facade er malet gul og afsluttes af en hvidmalet, profileret gesims.

Anmærkninger: Huset er bevaringsværdigt.

VESTERGADE 17
Matr. nr. 319

Forhuset er bygget i 1822 for skipper David Bager, som et egebindingsværkshus på 5 fag. Mellem 1837 og 1847 blev en forstue på 1 fag tilbygget huset. Facaden har nu mørkerøde tavler, sort tømmer og småsprossede vinduer. Der er moderne ferniseret dør i forstuen. Bagsiden er efter 1867 omsat i grundmur.

Anmærkninger: Bygningen, der savner en skorsten, er godt vedligeholdt og velbevaret. Indgangspartiet misklæder huset. En dobbelt fyldingsdør i facadens flugt kan anbefales.

VESTERGADE 21
Matr. nr. 321

Hjørnebygningen er fremstået ved en ombygning af et ældre bindingsværkshus opført i 1823. Dette hus var oprindeligt på 5 fag, men opdeltes til to huse af 2 og 3 fag i 1844. 3-fagshuset fik bagsiden omsat i grundmur i perioden 1857–1867. Forhusets nuværende udseende stammer formentlig fra 1901, hvor 2-fagshuset, der lå halvvejs ud i Nygade, blev nedrevet. De resterende 3 fag fik grundmuret gavl og forside. Hjørnet afrundedes med et smigfag. Facaden er glatpudset og gulmalet, den afsluttes af en hvidmalet profileret hovedgesims. Der er ingen indgangsdør fra gaden.

VESTERGADE 23
Matr. nr. 7

Bindingsværksforhuset omtales i 1761 at være »af nye opbyggt siden ildebranden 1728«. Bygningen var i 10 fag egebindingsværk, 1 etage med en kvistudbygning på 2 fag til gaden. 2½ fag på hjørnet af Nygade blev nedrevet i 1878 for sadelmager Poulsen, for at give plads til den nuværende grundmurede hjørnebygning. Bygningen har røde malede tavler og sortmalet tøm-

mer. I det østligste og vestligste fag er indsat dobbelte fyldingsdøre med vindue over og kannelerede indfatninger. Den profilerede hovedgesims er af træ. I bagsiden er 5 fag overpudsede. De 4 østlige fag på bagsiden er i dag i 2 etager, men arkivalierne nævner intet om, hvornår forhøjelsen til 2 etager er foretaget.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og af stor værdi for gadebilledet. Pæne indgangspartier. Skorstenen burde vandskures og males.

VESTERGADE 27
Matr. nr. 5

Bygningens 1. etage er opført sommeren 1853 for feldbereder Niels Thrane. Huset bestod af grundmur til alle sider og var på 7 spærfag. Der var ved opførelsen kælder, der indrettedes til beboelse og værksted. Niels Thrane fik i 1854 påbud om at brolægge fodstien udenfor huset. 2. etagen er påsat efter 1867. Tilbygningen på bagsiden stammer som forhuset fra 1853 og benyttes som vaskehus. Huset fremtræder til gaden i 5 vinduesfag med glatpudset brunmalet facade. En stentrappe fører op til en lameldør. Kordon- og hovedgesims er umalede.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og bevaringsværdig. Den nye lameldør misklæder ejendommen.

VESTERGADE 29
Matr. nr. 4

Forhuset er opført i sommeren 1854 af bygmester Lang for »gårdmand på Svanninge mark«, Rasmus Nielsen. Bygningen blev opført i grundmur, 2 etager og 10 spærfag. Der var port i 3 spærfag og fra opførelsen af blev indrettet butik i 6 spærfag. Ejeren fik påbud om at brolægge fodstien uden for huset. Facaden, der fremtræder i 9 vinduesfag, er pudset og malet rød. Hovedgesimsen er profileret og under 2. etages vinduer er et hvidt bånd. Den omtalte butik eksisterer ikke mere. Bygningens bagside står gulkalket.

Anmærkninger: Huset er godt vedligeholdt og velbevaret, samt af meget stor betydning for gadebilledet her ved indkørslen til den gamle købstad.

VESTERGADE 31
Matr. nr. 3

Forhuset er opført sommeren 1856 for handelsfuldmægtig C. M. Bøye, som et 2-etages grundmuret hus på 8 spærfag med beboelseskælder under. Huset fremtræder i 5 vinduesfag. Facaden er malet gul. Under 1. etages vinduer et profileret bånd; hvid kordongesims og hvid profileret hovedgesims med sparrehoveder.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret.

VESTERGADE 33
Matr. nr. 2

Forhuset er opført i vinteren 1857/1858 af bygmester Lang for skipper Hans Hansen. Huset var på 9 spærfag i forsiden og 10 spærfag i bagsiden, 1 etage og grundmur til alle sider med kælder under. Huset fremtræder i 5 vinduesfag, facaden er glatpudset og malet lys grå. Der er midtstillet dobbelt fyldingsdør med vindue over. Omkring dør og vinduer indfatninger og under vinduerne sålbænke. Hovedgesimsen er profileret og hvidmalet.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og velbevaret.

VESTERPORT

Vesterport er den eneste bevarede af Fåborgs senmiddelalderlige byporte. Den opførtes antagelig i 1400-årene. Porten står i munkesten i munkeskifte og beholdt indtil 1800-årene sin oprindelige udformning med 3 hvælvinger. En sten med inskription fortæller, at portens tagværk brændte i 1728 og istandsattes 1770. I 1879 blev Vesterport stærkt ombygget, idet portåbningen blev gjort bredere og overspændtes med en tøndehvælving; samtidig forandredes gavlkammene og de to nederste vinduesåbninger på nordvestsiden tilmuredes, desuden blev hele bygningen pudset. I 1917 istandsatte arkitekt Fritz Jørgensen porten og herunder fjernedes pudslaget atter.

Anmærkninger: Porten er fredet i klasse A.

Henvisninger: Hvem byggede Hvad, s. 50 f.

Trap, s. 588.

Turistårbogen 1970, s. 66.

Østergade 1. »Poul Kinafarers Gård«. Foto 1908. Fotografiet gengiver det statelige bindingsværkspakhus, der kort før 1771 opførtes for storkøbmand og skibsreder Poul Jacobsen »Kinafarer«. Denne prægtige bygning i 2 etager og 15 fag tilhører Fåborgs florissante periode, d. v. s. sidste halvdel af 1700-årene, hvor handelslivet tog et stærkt opsving i byen og skibsrederne skaffede sig solide indtægter på handel med østens lande. Senere ejere har ved mindre ændringer – såsom tilføjelse af et overdækket trappeparti og udskiftning af enkelte tavl med blyindfattede ruder – i nogen grad forringet dette monument.

ØSTERGADE

ØSTERGADE 1 Matr. nr. 361 a »Kinafarers hus«

Baghuset er opført kort før 1771 for købmand Paul Jacobsen »Kinafarer«, som i 1754 købte den anselige ejendom efter sognepræst Seerup. Gården bestod dengang af det under Østergade 3 omtalte bindingsværksforhus på 18 fag samt to tilsvarende store sidebygninger. I 1760'erne, hvor Paul Jacobsen anses for at være byens driftigste købmand, blev det nødvendigt at skaffe yderligere oplagsplads, hvorfor den 15 fag lange og 2 etager høje pakhusbygning opførtes i den tidligere have. Bygningen er ikke siden opførelsen ændret væsentligt i det ydre.

Anmærkninger: Den lange 2-etages pakhusbygning fremtræder efter en nylig overstået istandsættelse på en meget smuk måde. Tilsyneladende trænger tagets underlag en del steder til reparation. Pakhuset er fredet i klasse B. *Henvisninger:* Fåborg By's Historie, bd. II, s. 79–80.

Trap, s. 592.

ØSTERGADE 3 Matr. nr. 361 b

Denne matrikel har tidligere været en del af »Paul Jacobsen Kinafarers gård« (se Østergade 1), men det nuværende *forhus* indeholder næppe mange rester af den oprindelige 2-etages høje og 18 fag lange bindingsværksbygning fra 1700-tallet, idet denne i 1893 helt eller delvis blev nedrevet, og naboforhuset, Østergade 1, nyopførtes. Hvorvidt den østre halvdel d. v. s. Østergade 3, også blev nyopbygget, fremgår ikke klart af arkiverne, men dens nuværende ydre synes at stamme fra slutningen af 1800-tallet, dog er 1. etages butiksindretning og skiltning af nyere dato. Bygningen er 2 etager høj og inddelt i 11 ulige store bindingsværksfag. Underetagens facade er pudset og malet brun, mens overetagen står i blankmur med sortmalet bin-

dingsværk. Mellem tagremmen og den murede profilerede hovedgesims er en bred malet frise. Bygningen har teglhængt heltag.

Det 2 etager høje *sidehus* er formentlig opført før 1761, hvor det ejedes af købmand Paul Jacobsen. Det daværende hus var i 14 fag egebindingsværk, 2 etager samt stråtag, og bygningen var indrettet til bryggeri i den nordlige ende og til pakhus i den søndre del. Mellem 1791 og 1801 fik huset tegltag, samtidig med at det nu omtales som en 12-fags bygning. Fagantallets varieren skyldes dog snarere ændret optællingsmåde end en reel forandring, idet huset allerede i 1817 siges at være på 13 fag – på trods af samme længdemål som i 1801, nemlig 25 alen. Bygningen står stadig i bindingsværk, bortset fra 1. etages facade mod gården, der efter 1867 er blevet omsat til grundmur. I øvrigt er murværket gulkalket og tømmeret tjæret. Teglkældt heltag med halvvalm mod syd og helvalm mod nord.

Anmærkninger: Sidehuset er godt vedligeholdt, men skæmmes af den uharmoniske ombygning i stueetagen. Skorstenspipen trænger til istandsættelse. *Henvisninger:* Se foto fra 1882 i Fåborg By's Historie, bd. II, s. 49.

ØSTERGADE 6/
LILLE
TÅRNSTRÆDE
Matr. nr. 402

I året 1851 ansøgte urmager H. P. Hansen bygningskommisionen om tilladelse til at opføre en 2-etages, grundmuret bygning på den grund, hvor den tidligere hestemølle havde stået. Huset skulle benyttes til beboelse bortset fra en del af 1. etage, hvor der indrettedes butik og værksted. Fra 1867 omtales endvidere en høkerbutik i kælderen, som dog dog atter er fjernet i dette århundrede. Hele bygningens 1. etage har nu butiksindretning med spejlglassfacade. 2. etages glatpudsede og gulmalede facade fremtræder i 4 vinduesfag mod Østergade og 3 mod Lille Tårnstræde samt 1 hjørnefag, idet bygningen ved opførelsen »for passagens skyld« skulle have et afbrudt hjørne af 3 alens bredde. Huset har teglkældt heltag med helvalm over hjørnefaget og halvvalm over gavlen.

Anmærkninger: Bygningen domineres i dag af den udhulede underetage.

ØSTERGADE 8/
LILLE
TÅRNSTRÆDE 1
Matr. nr. 252

Det nuværende *forhus* mod Østergade (Gl. matr. nr. 65–69) er nyopført i 1959, og i forbindelse med grundudgravning til den nye bygning blev der foretaget en arkæologisk undersøgelse. Herved fremkom fundamentrester af kampesten samt regelmæssigt anlagte grave med skeletrester. Fundamentresterne menes at stamme fra den omkring 1550 nedrevne Skt. Nicolai kirke. I 1724 solgte magistraten den del af den gamle kirkegård, der lå øst for klokketårnet »lige fra hestemøllen af«. (Se Østergade 6). Jørgen Smed, der omtales som køber, opnåede »6 års frihed for byens tyngde« for de huse, han agtede at opføre her. Det er vel sandsynligt, at det er Jørgen Smeds Østergadehuse, der i 1761 beskrives som 5 ens 2-fags våninger i egebindingsværk med stentag til gaden og stråtag til gården. Disse huse har i det ydre, bortset fra facadernes grundmuring i sidste halvdel af 1800-tallet, stået nogenlunde uændret indtil nedrivningen i 1959. Sammenbygget med nybygningen mod Østergade står et 2-etages grundmuret *forhus mod Lille Tårnstræde*, som er opført sidst i 1850'erne for malermester E. N. Knippel. I bygningens for- og bagside indgår imidlertid elementer stammende fra en ombygning af det tidligere 1-etages bindingsværkshus, som maler Knippel lod grundmure til gaden og gården i 1839. Huset benyttedes i 1800-tallet til værksted og beboelse. Facaden, der er opdelt i 6 vinduesfag, er glatpudset og uden anden udsmykning end en profileret hovedgesims. Teglkældt heltag.

Henvisninger: Nationalmuseets beretning, journ. nr. 715/59 Fåborg. Fåborg By's Historie, bd. II, s. 314.

ØSTERGADE 8/
LILLE
TÅRNSTRÆDE 1
Matr. nr. 252

Forhuset mod Lille Tårnstræde er opført mellem 1817 og 1827 for bødker Johan Wegner. Ved opførelsen er der muligvis blevet benyttet elementer af den 3-fags bindingsværksbygning, der i 1816 blev udskilt af nabobygningen (se Lille Tårnstræde 3). Bygningen blev i 1878 istandsat for skipper N. C. Knippel, men er i øvrigt ikke ændret siden opførelsen. Den grundmurede, malede facade er inddelt i 6 fag og forsynet med en hvidmalet profileret ho-

vedgesims med tandsnit. Fra gaden er ad en tretrins granittrappe opgang til en dobbelt fyldingsdør med et fast vindue over. Det teglklædte heltag har halvvalm over nordgavlen. Såvel den frie gavl som bagsiden står i bindingsværk. Sidehuset er opført 1855–1856 for tømremester M. Søndenbroe og er ikke ændret væsentligt i det ydre.

ØSTERGADE 9
Matr. nr. 403

Til forståelse af de nuværende hjørnebygningers sammenhængende karakter kan man betragte den tidligere bindingsværksbebyggelse fra slutningen af 1700-årene. Bebyggelsen var overalt i 1 etage og bestod mod Bøjestræde af to sammenstødende sidehuse på i alt 10 fag og med søndre gavl ud til Østergade. Endvidere var der sammenbygget med søndre sidehus' østre langside et forhus på 3–4 fag til Østergade. I 1854 lod købmand H. F. Scheeren det søndre sidehus forhøje til 2 etager, og samtidig blev gavlen mod Østergade samt 1 fag til Bøjestræde omsat til grundmur. Forhuset mod Østergade omsattes ligeledes til grundmur, dog var gavlen mod øst allerede opført i grundmur, efter at bygningen i 1852 var blevet hærget af en ildebrand opstået i Østergade 13. Forhuset var dengang indrettet til butik og port mens sidehusene anvendtes til beboelse og butik. Herefter skete ingen væsentlige ændringer med bygningernes ydre førend i dette århundrede, hvor bogbinder Nissen i 1922 lod forhuset mod Østergade forhøje til 2 etager, således at Østergade-facaden nu fik en mere sammenhængende karakter. Etageforhøjelse og evt. grundmuring af nordre sidehus til Bøjestræde har muligvis fundet sted i forbindelse med en »udvidelse« i 1933. Hele 1. etage har i dag butiksindretning, og den cementpudsede facade mod Østergade er inddelt i et hjørnefag samt i 4 vinduesfag, hvoraf det østre er bredere end de andre. Sidehusenes facade, der er glatpudset og malet hvid, er opdelt i 7 tætsiddende fag. Det teglklædte heltag er afvalmet mod syd.

ØSTERGADE 12
Matr. nr. 250

I 1866 lod skomager Carl V. Hansen facaden i sit lille bindingsværksforhus omsætte til grundmur, mens de øvrige sider forblev uændret i bindingsværk indtil 1927, hvor også disse grundmurede. Siden hen er huset blevet udvidet mod gården ved en tilbygning. 1. etage er indrettet til butik og facaden er her flisebeklædt, mens den i 2. etage står i gule blanksten. 2. etage er inddelt i 3 fag og uden anden udsmykning end den hvidmalede hovedgesims. Taget er beklædt med tegl.

ØSTERGADE 14
Matr. nr. 249b

Matriklens daværende ejer fuldmægtig H. Hansen lod i 1855 det tidligere bindingsværksforhus nedrive og opførte i stedet det nuværende grundmurede *forhus* i 2 etager. Bygningen indrettedes i kælderen til bageri, ølkælder samt værelser og i 1. etage til butik og beboelseslejlighed. I 2. etage ligeledes til beboelse. Den glatpudsede og gulmalede facade er i 2. etage inddelt i 5 vinduesfag, hvoraf de 3 midterste krones af en trekantsfronton. Hovedgesimsen er aftrappet og med kroneafsnit over yderfagene. Vinduerne er småsprossede og indrammet af glatte murede bånd med slutsten; under vinduerne knægtbårne sålbænke. Hele 1. etage er indrettet til butik med to store spejlglasruder og træbeklædt facade. Vinkeltaget er beklædt med tegl og har mod gården en tagkvist med balkon.

ØSTERGADE 17
Matr. nr. 419

Forhuset er opført i 1780'erne. Huset havde grundmurede sidemure og gavle, dog var gavlene i bindingsværk oven over kælderetagen, som strakte sig i hele bygningens længde. Huset var på 9 fag, hvoraf de 4 fag var i 2 etager. Porten omtales første gang i 1801. Indtil 1812 anvendtes huset udelukkende til beboelse, men i dette år tilskødede ejeren, forligskommissær N. J. Kannevorff, skole- og fattigvæsenet sin gård for 8000 rdl. I denne forbindelse ombyggede murermester Jørgen Hansen Lang året efter ejendommen til skole, hvorved den fik sin nuværende skikkelse. Facaden, der er malet grå, er inddelt i 7 vinduesfag og 1 bredt fag med dobbelt fyldingsport. Over 4 fag en gavlkvist med frontispice. Buestykket over det yderste kældervindue mod nr. 15 tyder på, at der tidligere har været kældernedgang. Forsiden har pro-

Østergade 12. Foto 1908. I 1908 sad denne smukke fyldingsdør i indgangen til Østergade nr. 12. Siden er det gået slemt ud over dette hus, men lad os glæde os over dette fotografiske dokument fra en tid, da mange af Fåborgs borgerhuse var smykkede med fyldingsdøre i empirestil. På begge sider af døren er der i karmen anbragt et greb, og skiltet på muren til venstre fortæller, at husets ejer var skomager. Større og mere prangende skiltning var ikke nødvendig.

fileret, hvidmalet gesims, der brydes af kvisten. Dennes vindskeder er ligeledes profilerede og hvidmalede, desuden er den forsynet med et halvrundt vindue med hvidmalet indfatning. Mansardtag er teglklædt.

Sidehuset kan formentlig føres tilbage til 1700-tallets sidste halvdel, hvor det omtales som en bindingsværkslænge på 6 fag, indrettet til bryggerhus og køkken. Mellem 1827 og 1847 ophører bryggervirksomheden, og bygningen anvendes herefter som køkken og vaskehus. Huset består i dag kun af 3 fag, hvorfor de resterende 3 fag formentlig er fjernet i nyere tid. Tømmeret der er fornyet i gavlen, er tjæret. Tavlene, der er fornyet overalt, står i gule sten. Bygningen har teglklædt heltag.

Anmærkninger: Dette hus er efterhånden et af de få formildende punkter i

Østergade 17. Foto 1908. Klokketræk.

gaden, der giver et indtryk af de kvaliteter, som også Østergade tidligere har været i besiddelse af. Huset er smukt vedligeholdt, omend skorstenen trænger til istandsættelse. Forhuset er fredet i klasse B.

Sidebygningen gennemgik en tiltrængende istandsættelse for få år siden, hvilket den i dag bærer tydeligt præg af, især i gavlens maskinskårne tømmer. Tavlene bør vandskures og kalkes i samme farve som forhuset.

Henvisninger: Fåborg By's Historie bd. II, s. 178.

»Danmark« 1944 s. 546 og 548.

Trap, s. 591.

ØSTERGADE 18
Matr. nr. 247 a

I 1848 købte tre skippere, Jens Jørgensen og brødrene Storm samt distriktslæge Ortmann i forening en grund, nemlig det gamle matr. nr. 73. Grunden opdeltes i fire nye matrikler (73 a–d) og alle tidligere bygninger blev nedrevet, bl.a. et 13-fags bindingsværkshus mod Østergade, og i stedet for disse ansøgte køberne bygningskommissionen om tilladelse til at opføre »en ny grundmuret bygning«. Størstedelen af denne bygning stod færdig i 1849 og i 1850 kunne bygherrene tage deres bolig i brug. Det bygningsafsnit, der

Østergade 23–25. Foto 1900. Næppe nogen anden gade i Fåborg har gennemgået en sådan forvandling i løbet af dette århundrede som Østergade. Hvor folk i dag haster gennem Fåborgs travle forretningsgade lå omkring århundredskiftet denne fine bindingsværksbygning. Langs den brolagte gade med rendestenen lå prægtige bindingsværkshuse med småsprossede vinduer og gadespejle. I dag går ingen pige med en spand efter mælk, rendestenen er borte og gaden forlængst asfalteret. Det kan ikke være anderledes. Men »udviklingen« har også sat sit præg på de omliggende bygninger: de store butiksvinduer, den overdrevne skiltning og de dominerende markiser har fuldstændigt spoleret gadebilledet og tager ganske blikket fra eventuelle bygningsmæssige værdier i facaderne. Huset på dette billede har måttet dele skæbne med så mange andre. Af 15-fagsbygningen er nu kun den vestre halvdel tilbage, om end i noget ændret skikkelse. Med den for Fåborg så typiske afvalmede kvist ligger den lille bygning som en rest af fordums herlighed, trængt af en dominerende og uskøn nabo.

svarer til nuværende Østergade 18, tilhørte skipper Rasmus Storm. Huset består af kælder og 2 etager med 3 fag til Østergade, 1 hjørnefag og 3 fag til Jomfrulågen. Nedgangen til kælderbutikken blev først indrettet i 1931, idet bygningskommissionen gav tilladelse hertil, såfremt nedgangen sikredes med et rækværk. Endvidere er der i 1. etage indrettet butik med spejlglasruder til begge gader. Facaden er glatpudset og gråmalet og er i 1. etage udsmykket med et profileret bånd samt fordakninger over vindues- og dørfag. Samtlige fag er indfattet og under 2. etages vinduer tillige knægtbårne sålbænke. Profileret hovedgesims. Det afvalmede heltag er teglklædt. Bagsiden, der er glatpudset og gulkalket, har en pultopbygning over 2 fag, formentlig opført i dette århundrede.

ØSTERGADE 20
Matr. nr. 246 b

Det grundmurede *forhus* i 2 etager er opført i 1849 for skipper Christian Storm, idet bygningen opførtes i forbindelse med de to nabohuse (se Østergade 18). Kælderen, der er indrettet til butik, fik sin nedgang fra gaden i 1907 ved en dispensation fra byggeovens § 4 m. h. t. anbringelse af kældernedgange. Facaden er inddelt i 4 vinduesfag og har bortset fra kælderetagen glatpudsede mure, som er malet grå. I øvrigt er facadens udsmykning som Østergade 18. Bygningens heltag er teglklædt.

Østergade 21–27. Foto 1973. De mange buer af granguirlander bryder for en stund det traditionelle billede af Østergade, der er Fåborgs førende forretningsstrøg. Denne position blev yderligere understreget ved etablering af gågade fra Torvet til gadens østlige ende. Prisen for Østergades økonomiske udvikling har imidlertid været et hårdt overgreb mod tidligere tiders beskudne, men menneskevenlige arkitektur. Flere bindingsværkshuse er stærkt ombygget for at efterleve kravet om brede og dybe forretningslokaler med store butiksruder og kraftige facadeskiltninger.

ØSTERGADE 22
Matr. nr. 245

Forhuset, som har fælles bygningshistorie med Østergade 18 og 20 (se disse), er opført i 1849–50 for skipper Jens Jørgensen. Bygningen er i 4 grundmurede fag, kælder og 2 etager med teglklædt heltag. Kælderen, der er indrettet til butik, er flisebeklædt; den øvrige facade er glatpudset og gråmalet. Facaden opdeles vandret af gennemgående bånd under vinduerne. 1. etages fag samt 2. etages yderfag har indfatning omkring vinduerne og samtlige fag i 2. etage har buede overkanter, mens der over alle 1. etages fag er fordakninger. Facaden afsluttes af en profileret hovedgesims.

ØSTERGADE 25
Matr. nr. 422 e

De vestligste 2½ fag af den 1-etages bindingsværksbygning er en del af et 10-fags hus, der lå på grunden allerede 1761. I forlængelse af denne bygning lod købmand Alexander Brandt i 1776 opføre en bygning i 5 fag med gavlkvist over 2 fag og gennemkørsel i de 2 østligste fag. Tilbygningen på bagsiden er opført i 1843 for købmand Jørgen Jacobsens enke. Løsholterne er blevet sænket lidt, efterhånden som der er indsat større vinduer, i det halve fag mod vest ses endnu et af de oprindelige vinduer. Den dobbelte udskårne fyldingsdør med fast vindue over og udskåren karm var oprindeligt placeret i 10-fags bygningens østre fag, men flyttedes kort efter 1900 sammen med trappen med smedejernsgelænderet et fag mod vest; samtidig indsattes vinduer i det tidligere dørfag og i faget umiddelbart vest for porten. I 1906 blev de vestligste 7½ fag nedrevet. Senere i århundredet er de oprindelige volutede knægte under det teglklædte heltag fjernet. Bygningen står i dag

med tavlene i røde sten og tømmeret sorttjæret, for gennemkørslen er en dobbelt port.

Anmærkninger: Forhuset er fredet i klasse B.

Henvisninger: Trap, s. 590.

D. s. B., 1928.

ØSTERGADE 25 a
Matr. nr. 422 d

Forhuset har så sent som i 1960'erne mistet sin oprindelige karakter ved isætning af store butiksruder. Bygningen opførtes i 1790'erne for købmand Alexander Brandt som et 8-fags egebindingsværkshus på 1 etage med en kvist over 3 fag. Efter ældre fotografier at dømme synes hjørnebygningen at have været overpudset og kalket hvid, i hvert fald så tidlig som i 1866. I 1926 indsattes to butiksruder mod Østergade og et mod Kapellanstræde. Det kan tænkes, at gavlen er omsat i grundmur ved samme lejlighed. Bortset fra butiksruderne, der ikke var så dominerende som i dag, stod huset uændret til omkring 1960, hvor hele 1. etagen blev fjernet til fordel for nogle store butiksruder. Planer om en etageforhøjelse blev heldigvis hindret. Bagsiden er dækket af en bindingsværkstilbygning. Tilbygningen i bindingsværk langs forhusets bagside er opført for J. J. Jacobsen i 1845.

Sidehuset til Kapellanstræde nævnes første gang i 1867 som en 8-fags fyrbindingsværksbygning på 1 etage. Siden ud mod Kapellanstræde var dog i grundmur.

Henvisninger: D. s. B., 1926.

ØSTERGADE 27
Matr. nr. 439

Væsentlige dele af *hjørnehuset* kan føres tilbage til sommeren 1852, hvor skomager Johannes Munk lod en tidligere bindingsværksgård på 1 etage ombygge, således at den forhøjedes med 1 etage til gaden og fik forsiden omsat i grundmur. Bagsiden og gavlen forblev i bindingsværk, men efter 1867 er disse, bortset fra den øverste del af gavlen omsat i grundmur. Huset fremtræder i 4 vinduesfag til Østergade og 4 vinduesfag til Kapellanstræde. Facaden har gule sten. Der er butiksendretning i 1. etage. Butiksruderne er ikke bredere end et almindeligt vinduesfag, men går helt ned til soklen. Der er kordongesims og profileret hovedgesims. *Bindingsværksidehuset* til Kapellanstræde er den sidste rest af en hjørnebygning opført i 1780'erne for murermester Hans Lang. Denne gård var på 6 fag mod Kapellanstræde og 3 fag mod Østergade. Mellem 1801 og 1811 deltes gården således, at 3 fag mod Kapellanstræde blev et selvstændigt hus. Facaden har røde tavl og sort tømmer med fremtrædende skalke fra tagkonstruktionen. Den midtstillede dør med fast vindue er træudskåren i empirestil og forsynet med profileret ramme. Til gaden har huset tegltag. Bagsiden er i dag grundmuret med røde sten og taget er beklædt med eternit.

Anmærkninger: Fine bygninger, der trods butiksendretningen helt har bevaret deres særpræg.

ØSTERGADE 29
Matr. nr. 440

I 1855 overtog bødker N.H.R. Nielsen ejendommen og kort efter indhentede han tilladelse til at nedrive det daværende bindingsværkshus for i stedet at opføre en ny 2-etages grundmuret bygning, dog med bagsiden i bindingsværk (se Østergade 31). Senere er bagsiden blevet delvis omsat i grundmur. Huset indrettedes i kælderen til værksted og i det øvrige til beboelse. Den nuværende butiksendretning i 1. etage er fra dette århundrede. Facaden, der er i 2 etager, og inddelt i 3 vinduesfag, er i kælderen beklædt med fliser og i 1. etage med træ. 2. etage er glatpudset og malet lyseblå. Hovedgesimsen er gråmalet.

ØSTERGADE 31
Matr. nr. 441

Det 2 etager høje grundmurede *forhus* er opført i 1855 for Karen Thygesen. Gavlene byggedes i 1½ stens grundmur fælles med naboerne, der begge var i færd med at ombygge deres ejendomme på samme måde. Ligesom naboens opførtes bagsiden i bindingsværk og kan muligvis i 1. etage have indeholdt dele af et tidligere 1-etages egebindingsværkshus fra 1700-årene, idet 1. etage efter 1855 fortsat var i egebindingsværk, mens 2. etage opførtes

Østergade 32. Foto 1973. De gennemgribende ombygninger af Østergades huse skrider fortsat frem, og ovenstående fotografi, fra december 1973, demonstrerer med al tydelighed, hvorledes selv mere beskedne bygninger mister den sidste rest af personlig stil og charme. Facaden til Østergade 32 blev i efteråret 1973 stærkt ombygget på en sådan måde, at kun gavlkvisten er bevaret i sin oprindelige udformning, medens stueetagen har fået store butiksruder, adskilte af gule murstenspiller. Fra at have været en enkel og stilfærdig helhed, er bygningen blevet et disharmonisk led i den i forvejen ringe facaderække.

i fyrrebindingsværk. Butiksindretning og opsætning at den brede kvist er formentlig foretaget i dette århundrede. Facaden er som nr. 29, dog sidder gesimsen lavere. Der er teglhængt vinkeltag.

ØSTERGADE 33
Matr. nr. 442

Bygningen har fået sit nuværende udseende ved en kraftig ombygning, som ejeren sadelmager Jacob Hansen lod foretage i 1855. Før ombygningen stod fra 1700-årene bevaret et bindingsværkshus på 1 etage, dog var facaden i begyndelsen af 1800-tallet blevet omsat i grundmur ligesom de 2 østligste fag indrettedes til port. Ved den store ombygning i 1855 blev huset forhøjet til 2 etager og gavlene omsattes i grundmur mens bagsiden fortsat var i bindingsværk; dog blev det gamle egetømmer udskiftet med fyr. Bygningen indrettedes i 1. etage til butik, portgennemkørsel og beboelse, i 2. etage udelukkende til beboelse. Porten er senere blevet inddraget i den nuværende butiksindretning. Facaden er i 1. etage træbeklædt og i 2. etage glatpudset og malet grøn. Det midterste af de 5 vinduesfag i 2. etage er blændet, i øvrigt har vinduerne indfatninger med sålbænke. Den profilerede hovedgesims er malet lysegrøn. Bagsiden er i bindingsværk og har rødmaledede tavler og tømmer.

ØSTERGADE 38
Matr. nr. 234 b

Det lille bindingsværksforhus omtales som nyopført i 1791, hvor det tilhørte jomfruerne Braagø. Huset var indrettet til beboelse og bestod som i dag af 6 fag egebindingværk i 1 etage med teglklædt heltag, samt en gavlkvist over

Østergade 38. Foto 1908. Fotografiet er taget på et tidspunkt, hvor Østergade endnu havde flere af sine velbyggede bindingsværkshuse i behold. I nr. 38 boede en af Fåborgs rebslagere, Carl Hansen. Huset er opført i 1790'erne, og dets facade er præget af bindingsværkets solide tømmer og de småprosede vinduer i stueetagen. I yderfaget ses en tofløjet dør med enkle fyldinger og fast vindue over. Alt dette er siden gået tabt ved en ganske kritikløs ombygning af stueetagen.

3 fag. Den nuværende meget dominerende butiksindretning med skiltning er foretaget i dette århundrede.

Anmærkninger: Bygningen har lidt stærk overlast ved indretning af butik. Skiltningen er urimelig dominerende. Som det fremgår af hosstående fotografi, ville det være ønskeligt, at bygningen blev restaureret.

Henvisninger: Trap, s. 590.

ØSTERGADE 39
Matr. nr. 447 a

Den oprindelige bygning fra 1700-årene har gennemgået adskillige ændringer i løbet af det 19. århundrede, hvorved dens nuværende ydre er fremkommet. I 1761 beskrives forhuset som et 9-fags bindingsværkshus i 1 etage med stentag og portrum på 2 fag. Til denne bygnings østre ende tilføjedes 3 nye bindingsværksfag i 1823, dog var gavlen fornedet af grundmur. Formentlig er den øvrige forhusbebyggelse ved samme lejlighed blevet forhøjet til 2 etager, idet brandtaksationsvurderingen fra 1827 meddeler, at hele forhuset var i 2 etager. Tilbygningen mod gården i 7 fag er opført i 1853 for købmand H. Christensen, som overtog ejendommen midt i 1870'erne. Købmand Christensen lod ligeledes husets bindingsværksfacade omsætte til grundmur i 1899. Fra tiden omkring 1840 har der i husets 1. etage været indrettet en butik, dog ikke i den nuværende butiks dominerende format. Den røde murstensfacade er i 2 etager og er i 2. etage inddelt i 8 vinduesfag med cementbånd over og under fagene. Kordongesims i cement og konsolbåren ho-

Østergade 38. Foto 1973. Dette nye fotografi af Østergade 38 viser, hvorledes man kan mishandle et fint gammelt hus. Skorstenen er blevet fjernet, døren er blevet udskiftet, men mest ødelæggende er dog butikken med overdreven skiltning, facadebeklædning og store vinduer.

vedgesims. Eternitklædt tag. Bagsiden, der står i bindingsværk, har sort tømmer og gule tavler.

Henvisninger: Fåborg By's Historie, bd. II, s. 66 (foto).

ØSTERGADE 41
Matr. nr. 448 a

Dele af *forhuset* kan føres tilbage til en 9-fags, teglhængt egebindingsværksbygning på 2 etager opført før 1761. Huset tilhørte »Byens Magazingaard«, som strakte sig over den grund, der nu udgør Østergade 41 og 43. Magasinalgårdens bygninger overgik i begyndelsen af 1800-årene til privat eje, og mellem 1811 og 1818 deltes ejendommen i 2 matrikler, hvoraf det nuværende forhus blev på 7 fag og 2 etager. Bygningen stod uændret til 1910, hvor forsiden omsattes i grundmur for drager H. Jørgensen. Facaden fremtræder i rød blankmur. Der er butiksindretning i de østre fag. I vestre yderfag er indsat en dobbelt fyldingsdør. Bagsidens bindingsværk er bevaret og står med hvide tavler og sort træværk.

Ved matriklens deling mellem 1811 og 1818 deltes et 14 fag langt ladehus i egebindingsværk fra før 1761 i 2 bygninger. Det nuværende på 7 fag stod uændret til efter 1867, hvor en del af bygningen fik en 2. etage i bindingsværk og grundmuret gavl. *Huset* har hvide tavler og sort tømmer.

Anmærkninger: Bygningen er godt vedligeholdt og trods ombygningen i ga-

Østergade 41–43. Foto 1973. På grunden, svarende til Østergade 41–43, lå endnu ved århundredskiftet en ældre 2-etages bindingsværksbygning. I 1910 blev facaden i den vestlige del af forhuset omsat i grundmur. Den østlige del af bindingsværksbygningen blev nedrevet i 1916, og i stedet opførtes den nuværende 2-etages hjørnebygning efter tegning af professor Carl Petersen.

defacaden er forhuset medvirkende til at denne del af Østergade er af nogen kvalitet.

ØSTERGADE 42
Matr. nr. 232 c

Forhuset er opført i 1846 for købmand Jens Hansen som en 2-etages grundmuret bygning på 15 spærfag og med port i 3 spærfag. Huset fremtræder i 7 vinduesfag samt 1 portfag. Butiksindretningen i nederste etage er fra dette århundrede. Facaden er glatpudset og gråmalet og har en hvidmalet profileret hovedgesims. Bagsiden er gulkalket med et eternittag.

ØSTERGADE 42 a
Matr. nr. 232 a

Forhuset er opført i 1842 for købmand Jens Hansen som et gavlvendt grundmuret baghus i 15 spærfag, 2 etager højt og med teglhængt tag. I 1920 lod biografdirektør H. C. Rasmussen indrette biograf i bygningen. Facadeudsmykningen med den søjledelte 1. etage og de 2 »søjler« i siderne med gesimsafslutninger og kugler stammer fra biografindretningen. Gavlen er i 5 vinduesfag med butiksindretning i nederste etage. Facaden er pudset og gråmalet.

ØSTERGADE 43
Matr. nr. 449

Den store 2-etages hjørnejendom med kvist til Østergade er opført i 1916 af murermester Ernhardt og tømrer Caspersen efter tegning af Carl Petersen. Facaden står i blankstensmur med en sokkel af granitsten og hovedgesims med sparrehoveder.

Anmærkninger: Bygningen er velbevaret og står fint til Rasmussens gård og Fåborg Museum, sidstnævnte også opført af professor Carl Petersen.

Østergade 41-43. Foto 1908. Oprindelig »Byens Magazingaard«. Bygningen overgik i begyndelsen af 1800-årene til privat eje og deltes i 2 matrikler. Hjørnebygningen blev nedrevet i 1916 for at give plads til Carl Petersens grundmurede hjørneejendom. Nr. 41 står stadig, men facaden er omsat i grundmur og huset forsynet med butiksindretning. I bagsiden ses bindingsværket stadig, og i gården står resterne af »Magazingaarden«s ladehus.

ØSTERGADE 44
Matr. nr. 231 b

I 1871 overtog slagter P. Drejer ejendommen Østergade 44 og i denne forbindelse lod han det daværende 1700-tals bindingsværkshus så grundigt ombygge, at den nuværende grundmurede bygning i 1 etage må anses for nyopført i 1871. Huset var dengang, som nu, indrettet til beboelse. Den glatpudsede og gulkalkede facade er opdelt i 4 vinduesfag samt et tilbygget indgangsfag med halvtag.

Anmærkninger: Pæn lille bygning, der ville vinde ved at blive udstyret med tegltag.

ØSTERGADE 45
Matr. nr. 146 a

Den senklassicistiske *bygning* er opført af murermester Hans Lang d. yngre. Det fremgår af arkivalierne, at han fra 1842 havde planer om at opføre et forhus, først af mere beskedne dimensioner med bindingsværksbagside, for endelig i 1844 at opføre den nuværende mere statelige bygning i 2 grundmurede etager. Desuden fik huset en »kælderetage« under hele bygningen. Facaden har en fremhævet midtrisalitet med en trekantsfronton og en midtstillet port. Syd for porten blev der i 1913 indrettet butik i kælderen. Midtrisaliteten har refendfugning op til båndet mellem 1. og 2. etage, i husets sider er der fugninger op til gesimsen under 1. etages vinduer. Hovedgesimsen er med tandsnit. Facaden er hvidkalket.

Baghuset opførtes i 1760'erne for Cancelliråd og borgmester Mölmark som en 1-etages staldbygning med vognremise, 17 fag lang og med teglhængt tag

Kunstmuseet – Østergade. Foto 1957. I 1912 besluttede den fynske industrimand, etatsråd Mads Rasmussen, at skænke Fåborg sin samling af »fynske malere« og lod til dette formål opføre et kunstmuseum. Professor Carl Petersen gjorde tegningerne, og museumsbygningen opførtes på den smalle, aflange grund ved siden af Mads Rasmussens privatbolig, »Konservesgården«, for enden af Østergade. Den vanskelige opgave med at tilpasse bygningen til de omkringliggende huse har Carl Petersen løst til fuldkommenhed, og gavlpartiets nyklassicistiske udformning viser tydeligt tilbage til den store danske arkitekt C. F. Hansen.

på nær 5 fag til haven, der var stråtake. Fra 1818 er den resterende del af taget teglhængt. I 1851 fik købmand Michelsen tilladelse til at opføre en 2. etage på baghuset i bindingsværk. Dog skulle gavlene være i grundmur. Ved samme lejlighed forlængedes bygningen med 3 fag og vognremisen blev om-dannet til port. Huset har i dag gule tavl og sort tømmer. En del af baghuset er nu blotlagt ved nedrivning af bagarealernes bebyggelse og længen trænger stærkt til istandsættelse.

Anmærkninger: Hele bebyggelsen er særdeles velbevaret og godt vedligeholdt. Mads Rasmussens gård for enden af Østergade er en for bybilledet overordentlig vigtig bygning.

ØSTERGADE 51
Matr. nr. 149 a

Forhusets nuværende facade og tagkonstruktion stammer fra 1872, hvor overlæge P. Salicath lod et 1-etages pakhus ombygge til beboelse. Pakhuset var opført i 1847 for købmand Jens Hansen på 14 spærfag med kælder under 9 spærfag, grundmuret på nær den vestre gavl, der var i bindingsværk. Efter den gennemgribende ombygning fremstod det tidligere pakhus som en herskabelig lille ejendom på 16 spærfag, 1 etage med mansardetage og en kvist til gaden. Huset fremtræder nu i 6 vinduesfag; de 2 midterste med gavlkvisten fremhævet i en midtrisalit. Kvisten har en trekantsfronton med rundt vindue i. Vinduerne i 1. etage og porten er med indfatninger og slutsten. Facaden er pudset og malet lysgrå, hovedgesimsen og kordongesimsen er profileret. I mansardtaget ses 2 tagkviste. Den malede fyldingsport er med dør og fast vindue over.

ORDFORKLARING

BAROK:	Betegnelse for den almindelige byggestil i perioden 1620–1750. I Danmark repræsenteres denne stil først og fremmest ved arkitekterne Lambert van Haven, I. C. Krieger og Laurits de Thura.
BERAPPE:	Påføre et tyndt ujævnt pudslag, der lader underlagets ujævnheder træde frem, således at f.eks. forbandtet i en muret væg kan ses. Fremgangsmåden er følgende: Mørtlen kastes på med en ske og trækkes straks efter af igen med skeen eller et stålbrædt, derefter kastes den resterende mørtel ud med en våd kost. Sammenlign: VANDSKURING.
BLÆNDING:	Flad murniche.
BRUDT TAG:	Se MANSARDTAG.
DØROVERLIGGER:	Tværbjælke over dør.
FORBANDT:	Det system, hvorefter murstenene anbringes, for at de lodrette fuger ikke skal fortsætte gennem flere skifter (se MUNKEFORBANDT).
FRONTISPICE:	Gavl på en bygningsfacade eller hovedafslutning over vindue eller dør. Frontispicen er som regel formet som en trekant (trekantsfronton), undertiden dog som et segment (cirkelafsnit).
FYLDHOLT:	Det samme som fuldholt. Svært tømmerstykke, der i en bindingsværksbygning er skudt ind mellem de fremspringende ender af loftbjælkerne, under overgangsfoden (se denne).
GAVLKVIST:	Kvist i fortsættelse af husets facade. Kvisten afsluttes af et heltag, hvis tagryg står vinkelret på husets tagryg.
GEBROCHEN TAG:	Se MANDSARDTAG.
GOTIK:	Betegnelse for den almindelige byggestil i perioden 1250–1550, også kaldet spidsbuestil. Perioden deles i tre afsnit: unggotikken ca. 1250–1300, højgotikken ca. 1300–1400 og sengotikken ca. 1400–1550.
GRUNDMUR:	Murværk, der er opført af mursten.
HALVTAG:	Tag, der kun har fald til én side, taget består således af en hel flade.
HALVVALM:	Se VALMTAG.
HELTAG:	Tag bestående af to tagflader, der fra tagryggen har fald til hver sin side.
HELVALM:	Se VALMTAG.
HOVEDGESIMS:	Gesims, vandret profileret bånd, der afslutter en bygnings facade umiddelbart under taget.
HØJSTOLPE:	En stolpe, der går gennem alle etager i en bindingsværksbygning. I ældre bindingsværksbygninger anvendtes udelukkende højstolper, men fra omkring 1600 går man over til at sætte stolpe over stolpe for hver etage.
KAMTAKKER:	Takkerne på en trappeformet kamgavl, d.v.s. en gavl, hvor murene går op over tagfladen. Almindeligt i senmiddelalderligt byggeri.

KAPITÆL:	Søjlehoved.
KLASSICISME:	Betegnelse for byggestilen ca. 1775–1850. De betydeligste repræsentanter for den klassicistiske byggestil i Danmark var arkitekterne C.F. Harsdorff og C. F. Hansen.
KNÆGT:	Lille fremspringende parti af sten eller træ, der tjener som støtte under en bjælke, gesims, hylde eller lignende. Udskårne træknægter er et hyppigt anvendt dekorativt element i ældre bindingsværksbyggeri, anbragt i forbindelse med et udkraget stokværk.
KONSOL:	Profileret fremspring af sten eller træ, der bærer bygningsdel eller figur.
KORDONGESIMS:	Vandret, lidt fremspringende led på en bygningsfacade; anbragt mellem 1. og 2. etage.
KRAGSTEN:	Fremspringende sten i bort, kant, gesims og lignende på bygningsfacader.
LISEN:	Flad, rektantet murpille uden basis og kapitæl (se disse).
LUDE:	Smal halvtagsudbygning, hvis tag ligger i forlængelse af taget på huset, udbygningen tilhører. Kaldes også udskud.
MANSARDTAG:	Tagkonstruktion, hvor taget på hver side af tagryggen består af to flader, der møder hinanden i en stump vinkel. Bag den nederste og stejleste, undertiden næsten helt lodrette flade, kaldet mansarden, findes mansardetagen.
MATRIKEL:	Fortegnelse over faste ejendomme. Hver ejendom betegnes med et matrikelnummer.
MIDDELALDER:	Historisk periode. I Danmark ca. 1000–1500.
MIDTRISALIT:	Se RISALIT.
MUNKEFORBANDT:	Forbandt karakteriseret ved, at der i hvert skifte (lag af mursten) er såvel løbere (sten anbragt i murens længderetning) som bindere (sten anbragt på tværs af murens længderetning). Den mest almindelige form er to løbere for hver binder. Munkeforbandt er det almindeligste forbandt i danske middelalder-bygninger. (Se tillige FORBANDT).
MUNKESTEN:	Middelalderlig mursten, der oftest måler 25–31 × 11–15 × 7–10 cm.
MURANKER:	Jernhage eller -krampe, der fæstner bjælkelagene til murværket, på bygningsfacader ofte udformet som tal (opførelsesår) eller bogstaver (bygherrens forbogstaver).
MURSTIK:	Aflastende murværk over muråbning eller blænding.
OPSKALKNING:	Tagkonstruktion, der opnås ved, at der forneden på hvert spær anbringes et trekantet tømmerstykke (skalk), således at taget kan trækkes ud over en fremspringende gesims. Tagfladen får derved en større eller mindre udsvejning eller opskalkning.
OVERGANGSFOD:	Bjælke, der er anbragt i en bindingsværksbygningens længderetning hen over bjælkehoveder og fyldholter og danner foden i det overliggende stokværk.
PILASTER:	Flad, rektantet murpille forsynet med basis og kapitæl (se disse). Sammenlign LISEN.
REFENDFUGNING:	Pudsning af mur med vandrette fuger.

RISALIT:	Fremhævet facadeparti, oftest midtpartiet (midtrisalit) eller yderpartierne (siderisalit). Et tilsvarende tilbagetrukket parti kaldes en resalit.
ROKOKO:	Betegnelse for den almindelige byggestil i perioden ca. 1740–1775. Rokokobyggeriet i Danmark er især repræsenteret ved arkitekten Nicolaj Eigtved.
ROMANSK:	Betegnelse for den tidlige middelalderlige byggestil, også kaldet rundbuestil, ca. 1000–1250.
SADELTAG:	Heltag, som ved enderne afsluttes af lodrette gavle. (Jfr. VALMTAG).
SAVSNIT:	Det samme som savskifte. Murstensskifte med skrålagte sten, hvis hjørner stikker frem som savtænder, flugtende med murfladen.
SEGMENTFRONTON:	Se FRONTISPICE.
SIDERISALIT:	Se RISALIT.
SKIFTE:	Betegnelse for et vandret murstenslag.
SKYDEVINDUE:	Også kaldet engelsk vindue. Hvert fag består af to vinduesrammer placeret over hinanden. Vinduet åbnes ved lodret forskydning.
SLUTSTEN:	Øverste eller midterste sten i en bue eller hvælving. Ofte anvendt dekorativt ved portbuer.
SMIG:	Skråside. Det skråt afskårne fag på en hjørnebygning kaldes smigfag.
SPARREHOVED:	Egentlig betegnelse for de gennemstukne bjælkeender i bindingsværksbygninger. Efterlignes ofte som dekorativt element i murede hovedgesimser.
STIKBJÆLKE:	Kort indskudt bjælke, der forbinder to andre bjælker.
STOKVÆRK:	Etage i bindingsværksbygning.
STOKVÆRKS-FREMSPRING:	Stokværk, der er bygget ud over det underliggende stokværk (se tillige UD-KRAGNING).
STYRTRUM:	Betegnelse for det rum, der findes umiddelbart under taget i bindingsværksbygninger, hvor stolperne er forlænget op over de gennemstukne bjælker.
SUGFJÆL:	Brædt, fastgjort under tagskægget på undersiden af bjælkeenderne.
SVALE:	Overdækket udvendig gang eller udbygning. Svaler eller svalegange findes i Danmark kun på bindingsværksbygninger, hvor de er anbragt på gårdsiden som forbindelse mellem rummene i de øvre stokværk.
SYLD:	Bygningsfundament af utilhugne sten.
SÅLBÆNK:	Lille fremspring fra muren anbragt under vindue, vinduesgesims.
TAGREM:	Vandret tømmerstykke, anbragt under taget på bindingsværksbygninger, hvor det forbinder stolperne.
TAGRYTTER:	Lille tårn eller spir anbragt på tagryggen.
TAGSKÆG:	Nederste del af et tag, der rager frem over bygningens mur.

TANDSNIT:	Dekorativ række af fremspringende firkantede eller profilerede klodser af sten eller træ, anbragt med korte mellemrum.
TASKEKVIST:	Kvist med halvtag, der udgår fra en bygnings tagryg.
TØMMERMÆRKER:	Mærker, der tjener som nummerering af de enkelte dele af træværket i bindingsværksbygninger; anvendes som hjælp ved samlingen af træværket, når bygningen opføres.
UDKRAGNING:	Vandret bygningsled eller stokværk, der springer frem foran den underliggende murflade.
UDLIGGER:	Vandretliggende bjælke, anbragt ud fra muren over en åbning i denne, oftest en kvistluge, i forbindelse med et hejseværk.
UDSKUD:	En fra en bygningsvæg udskydende udbygning, hvorudover hovedbygningens tag er forlænget (jfr. LUDE).
VALMTAG:	Tag, der ved gavlene afsluttes med skrå tagflader; går disse lige så langt ned som de øvrige tagflader, kaldes det helvalm, går de kun halvt så langt ned, halvvalm.
VANDSKURING:	Tyndt pudslag, hvorigennem stenene kan ses. Fremgangsmåden er den samme som ved berapning (se denne); i stedet for en kost skures der dog til sidst med en mursten.
VINKELTAG:	Sadeltag, hvor vinklen mellem tagfladerne er 90°.
ØRELISEN:	Lisen, der til begge sider foroven har en lille rektantet udvidelse. Ørelisener placeres som indramninger omkring blændinger.

PERSONREGISTER

Abraham, Levin, købmand, 63; –, enke efter L. Abraham, 63;
Albertsen, Poul, snedker, 17;
Ambra, Anders, 28;
Andersen, Anders, 59; –, H., skipper, 27; –, H. C., 78; –, Jens, træskomand, 67; –, Julius, købmand, 63; –, Jørgen, 46;
Andresen, Andreas Adolph, skibstømmemand, 35;
Asmussen, H., købmand, 79, 82;

Bager, David, skipper, 83;
Belschner, C. F., skræddermester, 53;
Boesen, Jens, skomager, 58;
Boldt, H., bager, 63; –, Hans Heinrich, bager, 63;
Borlii, Søren Nicolai, 47;
Braagø, jomfruerne, 93;
Brandrup, A. C., købmand, 24, 25;
Brandt, muremester, 51; –, Alexander, købmand, 91, 92;
Breum, H. O. C., malermester, 51;
Bruun, Johan Jacob, 5;
Bryne, Ole, toldbetjent, 58;
Busch, Maren Pedersdatter, 45; –, Jens Erreboe, 45;
Bøving, apoteker, 62;
Bøye, C. M., handelsfuldmægtig, 84;

Caspersen, tømrer, 96;
Christensen, Cl. Ch., enkemadam, 64; –, H., købmand, 94; –, Niels, postbefordrer, 59; –, R., murer, 30; –, R. E., skipper, 38;
Christiansen, Arnold, arbejdsmand, 48;
Clausen, skorstensfejer, 56; –, C., skipper, 75, 76; –, Friderich, bager, 75; –, Jacob Paulin, kapellan, 27;
Clod, sekretær, 25;

Deichmann, L. B., Assessor, 40;
Ditlefsen, Christian, 45;
Drejer, P., slagter, 97;
Dreyer, H., guldsmed, 63; –, Rasmus, snedkermester, 67;
Duus, guldsmed, 63;
Dyrborg, Rasmus, fisker, 67; –, Rasmus Rasmussen, skibsbygmester, 42;

Ellegaard, Jørgen Larsen, skipper, 64;
Engberg, madam, 42, 68;
Engquist, Hans Henrik, arkitekt, 45, 46, 72, 80, 81;
Ernhardt, muremester, 96;
Erreboe, Hans Christensen, 80; –, Jens Lauridsen, 45;

Fentz, Vilhelm, bager, 35;
Frandsen, F. C., feldbereder, 31;
Frederiksen, H., glarmester, 47;

Godtfredsen, nålemager, 34;

Hammerich, garver, 40;
Hansen, enkefru, 30; –, Andreas Carl, skræddermester, 75; –, Andreas Peter, bødkeremester, 42; –, C. F., arkitekt, 98; –, Carl, fuldmægtig, 14; –, Carl rebslager, 94; –, Carl A., sadelmager, 32; –, Carl V., skomager, 87; –, Christen, skomager, 23; –, H., fuldmægtig, 87; –, H., telefonarbejder, 56; –, H. C., politibetjent, 55; –, H. H., skomager, 22; –, H. J., 24; –, H. P., urmager, 86; –, Hans, skipper, 84; –, Hans Christian, skomager, 23; –, Jacob,

sadelmager, 93; –, Jacob, tømrer, 32; –, Jens, købmand, 96, 99; –, Johan P., skræddermester, 75; –, Johannes, bådfører, 64; –, Jørgen, kobbersmed, 30; –, Lars, snedker, 35; –, Mads Peter, 45; –, Marie, 56; –, Marie Kirstine, 68; –, P., fiskehandler, 37; –, P., skomager, 22; –, P., 75; –, Peter, 9; –, Rasmus, muremester, 37; –, Thyge, skomager, 24; –, enke efter skomager Thyge Hansen, 24;

Hartmann, J., skomager, 19;

Haugsted, bager, 30;

Hempel, Barbara Kirstine, 36; –, Christian, 46; –, Jørgen Ploug(h), købmand, 64, 65, 66, 67, 81, 82, 83; –, Simon, 80;

Hemstra, glarmester, 25;

Hendriksen, Christoffer, snedker, 75;

Hendrichsen, Mads, 71;

Henriksen, H. P., drejermester, 25; –, Rasmus, snedkermester, 58;

Hertz, Levin, handelsmand, 57;

Hertzfeldt, Johan, skrædder, 19;

Holberg, 5;

Holck, Peder, tolder, 43;

Holm, snedker, 41;

Holst, sejlmager, 25;

Hundt, skræddermester, 15;

Illum, skipper, 20;

Isaak, Salomon, 63;

Jacobsen, brødrene, 76; –, enke efter købmand Jacobsen, 34; –, Herluf, snedker, 61, 62; –, Herløv Fr., snedkermester, 65; –, J. J., købmand, borgerrepræsentant, 49, 92; –, Jens Poul, arkitekt, 74; –, Johan, købmand, 48; –, Jørgen, borgmester, 62; –, enke efter købmand Jørgen Jacobsen, 91; –, L., 60; –, P., malermester, 23; –, Peder, maler, 16; –, Poul »Kinafarer«, skibsreder, 85, 86;

Jensen, Anders, 77; –, Carl, cigarmager, 83; –, Hans, rugbrødsbager, 17; –, Hans, skipper, 69; –, J., smedemester, 13; –, Niels, skipper, 41; –, Niels, smedemester, 58; –, Søren, daglejer, 66;

Jessen, P. F. W., barber, 74; –, arvinger efter organist Wulff Jessen, 77;

Jochumsen, skomager, 17;

Johansen, skræddermester, 33; –, Chr., arbejdsmand, 66; –, Georg S., apoteker, 62; –, H., tøjfabrikant, 32; –, Lars, daglejer, 65; –, Mathias, bådfører, 22; Thomas, skipper, 19;

Johnsen, J., exam. juris, senere prokurator, 83;

Jørgensen, skomager, 83; –, Fritz, arkitekt, 62, 84; –, H., drager, 95; –, H. C., havnefoged, 41; –, Hans, tømrer, 25; –, Henning, muremester, 27; –, J. R., 58; –, Jens, skipper, 89, 91; –, Peder, 23; –, Rasmus, skomager, 31;

Kalmar, Søren, vogter, 14;

Kanneworff, Henrich Rudolph, sognepræst, 72; –, N. J., forligskommissær, 87;

Kaster, H., kirkeværge, 31; –, P., snedkermester, 61; –, Peter, rebslager, 29;

Kinafarer, Poul Jacobsen, skibsreder, 85;

Kjøge, Hans, skibstømrer, 49;

Klepsing, Andreas, 14;

Knippel, E. N., malermester, 86; –, N. C., skipper, 86;

Knudsen, smedemester, 32; –, P., væver, 26;

Koch, Ole M., skipper, 76;

Kongsted, S., 35;

Krag, Hans, bager, 64;

Lagoni, P. F., købmand og agent, 53, 68, 82;

Lang, bygmesterslægt, 6; –, Hans (J.) den yngre, muremester og bygmester,

15, 20, 62, 68, 84, 97; –, Hans (J.) den ældre, murermester og bygmester, 80, 82, 92; –, Jørgen, murermester, 49, 50, 54, 55; –, Jørgen Hansen, bygmester, 74, 87; –, Peder, bager, 34;

Larsen, dommerfuldmægtig, 15; –, Anders R., arbejdsmand, 67; –, Chr., daglejer, 52; –, H., klodsemager, 50; –, J. J., købmand (firma), 27, 69, 71;

Laugesen, Lauritz, gæstgiver, 69;

Lauritsen, Simon, 45;

Lefolio, Axel, 55;

Levin, brødrene, 30; –, Abraham, købmand, 63; –, B., småhandler, 79; –, Joseph og Co., 79; –, Lucas, købmand, 63;

Madsen, N., drejer, 29; –, Peder, tjenestekar, 66; –, Rasmus, spækhøker, 50;

Maegaard, N. C., købmand, 43;

Maibom, skomager, 23;

Mathiassen, Hans, bødker, 56;

Mehldal, Peter, farver, 81;

Meyer, J. N., karetmager, 34;

Michelsen, købmand, 99;

Milling, Carl, postbud, 20;

Mogensen, N. R., skibsreder, 16, 17;

Mortensen, Søren, 47;

Munk, Johannes, skomager, 92;

Mölmark, kancelliråd, borgmester, 97;

Møller, Anders Pedersen Ravn, fæster af Kaleko Mølle, 23; –, Herløv, skomager, 39;

Nagel, enke efter skipper J. C. F. Nagel, 20;

Nielsen, Christen, tømrersvend, 61; –, Jens, snedker, 76; –, Lars, daglejer, 33; –, N. H. R., bødker, 92; –, Niels, daglejer, 48; –, Niels, glarmester, 62; –, Peder, daglejer, 14; –, Peder, daglejer, 56; –, Peder, daglejer, 61; –, Rasmus, gårdmand på Svanninge mark, 84;

Noer, snedker, 58; –, A. E. M., frøken, 58; –, H. F. C., smedemester, 58;

Nyborg, F. M., arbejdsmand, 48;

Olsen, L., smedemester, 58;

Ortmann, distriktslæge (kirurg), 71, 89;

Pedersen, prokurator, 33; –, skipper, 23; –, Christen, træskomager, 28; –, H., tømrermester, 53;

Petersen, handskemager, 25; –, Andreas, snedker, 37; –, Carl, professor, 6, 39, 96, 97, 98; –, Hans, bager, 64; –, Jørgen Christian, arbejdsmand, 65; –, L. P., snedkermester, 47; –, Niels Peter, arbejdsmand, 61;

Philipsen, hattenmager, 21;

Ploug (h), agent, 74; –, agentinde, 45; –, Jørgen, 80; –, Jørgen, konsul, 27, 69; –, Jørgen, købmand, 36, 81, 82; –, Simon, købmand, agent, 14, 69, 78, 82;

Poulsen, sadelmager, 83; –, borger, maler, 30; –, brandkaptajn, malermester, 30; –, konsumptionsbetjent, 60; –, Carl, murermester, 52; –, Carl Andreas, murer, 39, 40; –, Poul Hansen, sømand, 64;

Pårup, Ole, arkitekt m. a. a., 9;

Rasmussen, skræddermester, 58; –, Carsten, bådfører, 66; –, H., gæstgiver, 63; –, H. C., biografdirektør, 96; –, Hans, klodsemager, 29; –, J., blikkenslager, 63; –, J., daglejer, 76; –, Jens, tjenestekar, 66; –, Jens Christian, skrædder, 21; –, Jørgen, skomager, 31; –, enke efter Jørgen Rasmussen, 31; –, L., snedker, 55; –, L. F., skomager, 54; –, Mads, 6, 40, 98, 99; –, Niels, daglejer, 54; –, R., skipper, 71; –, Rasmus, smedemester, 45;

Raun, farver, 33; –, H., købmand, 80;

Reimers, A., slagtermester, 43;

Salicath, P., overlæge, 99;
Sander, Carl, skrædder, 27;
Scheeren, H. F., købmand, 87;
Schnabel, A., 77;
Schröder, A., købmand, 72, 73;
Schvendsen, R., forpagter, 62;
Seerup, sognepræst, 85;
Smed, Jørgen, 86;
Sneding, murermester, 52;
Snoer, enke efter Hans Snoer, 32;
Sommer, købmand, 72;
Sonnenberg, fru, 28;
Spangtoft, Kaj, 79;
Spøhr, købmand, 77;
Stokkebye, Erich, skipper, 15; –, Hans, skipper, 25;
Storm, brødrene, 89; –, Christian, skipper 90; –, Rasmus, skipper, 90;
Stuck, skomager, 51;
Søndenbroe, M., tømremester, 87; –, Peder, tømremester, 60;
Sørensen, E., 33; –, Fr., murermester, 28;

Tandrup, Anna Magdalene, 22;
Tausen, Peder Lave, 25;
Thomsen, C. N., snedkermester, 17, 50; –, Poul, landpost, 16;
Thrane, Niels, feldbereder, 84;
Thygesen, Karen, 92;
Tolstrup, byfoged og konseilråd, 36, 40;

Valeur, E., skolebestyrer, cand. theol, 40;
Voigt, madam, 73; –, Johan Christopher, købmand, 73; –, L. P., agent, 77,
78; –, Rigmor, 78;

Wegner, Johan, bødker, 86;
Winning, enke efter gæstgiver Winning, 28;
Wøldike, pastor, 35;

Litteraturfortegnelse

(I parentes angives de i teksten anvendte forkortelser)

Blomberg, Aage Fasmer:

Fåborg By's Historie. Bd. 1–2. Fåborg 1955–56.

(Fåborg By's Historie)

Blomberg, Aage Fasmer:

Fåborg. Turistårbogen 1970. (Tur)

Brandt, H.:

Fåborg byhistoriske Arkiv. Byplan, 7. årg. (Byplan)

Det særlige Bygningssyns Arkiv. (D.s.B.)

Hvem byggede Hvad. Bd. 2, 1969. (Hvem byggede Hvad)

Langberg, Harald:

Mellem gamle huse i Fåborg. Danmark IV, 1944. (Danmark)

Langberg, Harald:

Vester Mølle i Fåborg. Arkitekten XLVI, 1944. (Arkitekten)

Lorenzen, Vilh.:

Vore Byer. Bd. IV, 1957. Bd. V, 1958. (Vore Byer)

Rasmussen, Hans:

Fåborg Fondet. Byplan, 7. årg. (Fåborg Fondet)

Trap, J. P.:

Danmark. 5. udgave, Bd. XIII, 1957. (Trap)

Voss, Knud:

Klassicismens fyenske Borgerhuse 1790–1850. Foreningen til gamle bygningers bevaring, 1953.

Anvendte arkivalier

Fåborg Magistrats arkiv:

Brandtaxationsprotokoller 1771, 1781, 1791, 1801–1811, 1818, 1827, 1847, 1857.

Brandforsikringsprotokoller 1811, 1827, 1837, 1847, 1857, 1867.

Bygningskommissionens forhandlingsprotokol 1832–1850.

Register over boliger i Fåborg ca. 1800.

Synsprotokol over brædegavle, stråtage m. m. 1832.

Fåborg kommunale arkiv:

Bygningskommissionens forhandlingsprotokol 1850–1939.

Fåborg Branddirektørs arkiv:

Brandtaksationsprotokol 1867–1887.

Brandforsikringsprotokol 1867–1914.

Kopibog 1873–1929.

Odense Amts arkiv:

Brandtaksationer over Fåborg Købstad 1761–1791.

Rigsarkivet:

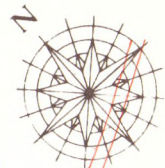
Forhandlingsprotokoller for Fåborg 1847–1936.

Fåborg byarkiv:

Udskrifter af bygningsinspektørens protokol.

Billedsamlingen.

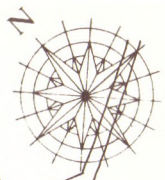
Nationalmuseets antikvariske topografiske arkiv.

Historiske huse i Fåborg 1974
Oversigtskort 1:2000

- Ældre, bevaringsværdig bebyggelse
- Øvrig bebyggelse i bevaringsområdet

M 0 50 100 150 200 M

Historiske huse i Fåborg 1974
Matrikel- og gadenumre 1:2000